

önkormányzatok
közgyűlése

régióink

törvények

4-7. oldal

8-35. oldal

36-44. oldal

www.onkormanyzas.sk

IV. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM, 2014. június

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

45-62. oldal

**Közösségi jogokat
szorgalmaz az ET**

Tartalom

Megtartotta 25. közgyűlését a Szlovákiai Városok és Falvak Társulása	4
Négy év mérlegen	8
Gelle, a csinosodó egykori mezőváros	9
Kiderült: reálisak voltak céljaik	12
Teljesült választási ígéret	14
Élet a tornai vár alatt	18
A csapatmunka a siker alapja	20
Fenntartható fejlődés – összekovácsolt közösség	22
Követhető célok, ellenőrizhető ígéret	24
„Ilyen gazdája a városnak még nem volt”	29
Vissza az alapokhoz	32
A gólyák is visszaköltöztek	34
Törvény a községi önkormányzatok szerveinek megválasztásáról	36
Törvény a főpolgármesterek és polgármesterek jogállásáról	46
A kisebbségek közösségi jogait szorgalmazza az Európa Tanács – Kitekintő	48

következmények

Olvasom a politikai elemzők véleményét, amely szerint a krími események-fejlemények következményeként nehéz helyzetbe kerültek a nemzeti kisebbségek, s aligha várható, hogy közösségi jogaik elismeréséért, az öngazgatás – autonómia - valamely formájának a bevezetéséért, meghonosításáért indított vagy folytatott küzdelmük sikerre vihető. Közben megemlékeznek Koszovóról is, egyfajta párhuzamot vonnak a félsziget és az egykori tartomány között.

Nem értem a várható következményre vonatkozó elemzői logikát – annak ellenére, hogy valóban van párhuzam a két eseménysor között.

Nem, mert a koszovói és a krími véres eseményeknek, valamint a mindkét esetben nemzetközi jogi szempontból megkérdőjelezett végkifejletnek előzményei voltak. Az egyik esetben az arrogáns hatalom megszüntette a kivívott magas szintű kisebbségi jogokat, Koszovó autonómiáját, és további jogokat tagadott meg a szerbiai albán kisebbségtől. A kijevei események, a korrupt hatalom megbuktatására kirobbant ellenállásnak – forradalomnak – a végkifejlete pedig az lett, hogy rendkívül erős befolyást szereztek az új ukrán kormányban a szélsőségesen nacionalista mozgalmak, ennek megfelelően az új – állítólag Európa-barát – hatalom első intézkedéseinek az egyike a kisebbségi nyelvhasználati törvény visszavonása volt, vagyis a szerzett kisebbségi jogok durva és érzéketlen megtagadása volt. Ez a színtisza igazság: a véres események és a nemzetközi joggal nehezen összeegyeztethető megoldás tehát következmény, a kisebbségi jogok sárba tiprásának az eredménye.

Mindebből számomra logikusnak nem az tűnik, hogy Európa mintegy negyven millióra tehető kisebbségi polgárának nem adunk esélyt az egyébként a kontinens nyugati részén mindentűt békét és nyugalmat hozó közösségi jogok megszerzésére. És az sem logikus a koszovói és krími példa alapján, ami Romániában fogalmazódott meg kormányzati szintű politikusok részéről –, hogy üldözni fogjuk az öngazgatásért, az autonómiáért küzdő kisebbségeket. Számomra éppen az lenne a logikus, hogy a többség nagyvonalúságot mutat a kisebbségek irányába. Kapaszkodója van a többségnek is, a kisebbségnek is kapcsolataik békés rendezésére – anélkül, hogy véres események szülnének nemzetközi jogba ütköző megoldásokat. Az Európa Tanácsnak – amelynek immár minden európai ország a tagja, s amely az emberi és kisebbségi jogok elismert nemzetközi szervezete – számos dokumentuma, útmutatója, egyezménye, határozata és ajánlása van a kapcsolatok rendezésére. Hogy milyenek? Lapunk Kitekintő rovatában adunk segítséget mindazoknak, akik utána szeretnének járni a megoldásoknak. Előre bocsátom: a megoldások között szerepel a kisebbségek közösségi jogainak biztosítása és az öngazgatás – az autonómiák – különböző formáinak megvalósítása is.

A logikus szerintem az lenne, ha a krími események-fejlemények következményeként ezen dokumentumok betartása-betartatása adná meg a nemzetközi politika irányvonalát.

Öry Péter

Megtartotta 25. közgyűlését a Szlovákiai Városok és Falvak Társulása

Május végén tartotta rendes évi közgyűlését a Szlovákiai Városok és Falvak Társulása Pozsonyban. A küldöttek egy évet értékelték, a közelgő helyi önkormányzati választások előtt vitatták meg, milyen helyzetben vannak településeink a hatályos jogrendet, a jogköröket, anyagi lehetőségeiket és feladataikat tekintve. A 25. közgyűlést megtisztelte jelenlétével az államfő, a kormányfő, a parlament képviselői, több miniszter, a megyék küldöttei, de a szervezet szociális partnereinek képviselői is.

Partnerség és akadozó pénzfolytatás

A tanácskozáson a 24. kongresszus óta eltelt egy év történéseit a Szlovákiai Városok és Falvak Társulásának elnöke, Jozef Dvonč értékelt, a legfontosabb kérdések, melyeket érintett az önkormányzati szféra pénzügyi konszolidációban játszott szerepe, az önkormányzatok korszerűsítése, az oktatásügy, a szociális szolgáltatások helyzete, az Európai Unió forrásainak merítése és az új programozási időszak céljai, a sürgető törvényi változások sora, illetve a nemzetközi kapcsolatok voltak. No meg persze a társulás által végzett munka, az önkormányzati érdekek védelme a politika legfelsőbb szintjein. Az utóbbi Dvonč kiválóan tartotta, arra hivatkozva, minden olyan testületben jelen tudtak lenni, ahol a kormányfő amolyan társadalmi egyeztetésekkel törekedett a pénzügyi konszolidációra, amelyből az önkormányzati szféra igencsak kivette a részét.

Hogy ez sikernek tekinthető-e vagy sem, erre vonatkozóan a vélemények a társulásban is különböznek. Dvonč is elismerte, többször és sokan akartak radikálisabb eszközökhöz nyúlni, mert úgy érezték, a kormányzat akkora mértékű megszorítást kényszerít az önkormányzatokra, amely már a működőképességüket veszélyezteti, végül azonban a kompromisszumkeresés kerekedett felül. Ennek köszönhetően az államháztartás konszolidációja sikeresen zajlott le, a társulás által 2013-ban megkötött memorandum kitételei teljesültek, ami jó az országnak, bár az államigazgatásnak maradtak komoly adósságai. A memorandum teljesítése során beigazolódtak a települések azon aggályai, amelyekre előre figyelmeztettek és amelyeket nem lehet befolyásolni. A községek nem indultak azonos rajtvonalról gazdálkodásukat tekintve, a természetes személyek jövedelemadójának drasztikus visszaesése kö-

vetkeztében az adóhányad lefaragása sokkal nagyobb volt abszolút értékben a tervezettnél, a kötelezettségek és kintlévőségek sorsa bizonytalanná vált, az EU-alapok forrásainak késedelmes folyósítása következtében sok település kezdetben nem volt képes takarékoskodni. 2013-ban ezért sok vita alakult ki a kormány és az önkormányzatok között. A városok és falvak költségvetésének stabilizálása érdekében kénytelenek voltunk megkövetelni, hogy minden jogos költségünket térítse meg a kormány, ami az EU-forrásokkal kapcsolatosan a kifizetési kérvényekben az asztalára kerül, s ugyanígy azt is, hogy az oktatási intézmények alkalmazottainak 5 százalékos béremelését is fizesse ki az állami költségvetés az iskolafenntartó önkormányzatoknak. Szerencsésnek tartjuk, hogy a helyi utak javítására is sikerült 8 millió eurós támogatást nyerni az állami költségvetésből, mondta az elnök.

Tisztázásra várva – hatáskör és finanszírozás

Annak köszönhetően, hogy folyamatos párbeszéd folyt a kormánnyal, az idei évre közel 45 millió euróval kisebb költségcsökkentést írt elő a központi költségvetés az önkormányzatoknak, igaz, azt továbbra sem sikerült elérni, hogy a személyi jövedelemadó-hányad visszatérje a válság előtti 70,3 százalékos szintre, pedig a települési önkormányzatok költségvetésének továbbra is jelentős kockázatai vannak. Egyre nagyobb gond a helyi tömegközlekedés és egyéb infrastruktúra problémáinak megoldása, az oktatási intézmények dolgozóinak fizetésemelése, a 4 – 5

éves gyermekek kötelező óvodai beiskolázásának biztosítása, de a szociális téren kirótt feladatok teljesítése is, amelyekhez 2008-tól mindmáig csak részleges fedezetet biztosít a központi költségvetés. Mivel a hatáskörök és azok finanszírozásának felülvizsgálata az ígéretek ellenére nem készült el, jelenleg is tisztázatlan és tervezhetetlen sok bevétel és költség. A 67 százalék most is előrevetíti, hogy gond lesz az önkormányzati alkalmazottak béremelésével és a kollektív szerződés betartásával is, nem csupán a szolgáltatások minőségével és a beruházásokkal.

A társulás kitarat emellett, hogy az átruházott államigazgatási hatáskörök végrehajtásához jár a szükséges pénz is a központi költségvetésből, és tovább szorgalmazza az európai alapokból megszerezhető vissza nem térítendő támogatások adminisztratív bonyolultságának csökkentését, ami jelentős mértékben növeli a városok és falvak kiadásait. Szeretné elérni azt is, hogy ne következhesse be olyan, az önkormányzati szférát érintő törvényi változások sem, amelyeknek költségvonzatait az előterjesztő nem számszerűsítette. Az önkormányzati költségvetési stabilitás fontos eleme ugyanis a kiszámíthatóság. Ennek a kiszámíthatóságnak alapja, hogy legalább az idei év végére elkészüljön a hatáskörök komplex átvilágítása, amelyre az átruházott államigazgatási jogkörök finanszírozását rendező új törvény épülhetne. Amíg ez nem készül el, addig az esetlegesség,

a rögtönzés és a kapkodás fogja jellemezni a közigazgatási rendszert.

Az SZVFT legfelsőbb szervei többször foglalkoztak a helyi önkormányzatok általános helyzetével, a közhatalom struktúráival, az önkormányzatok teljesítőképessége növelésének lehetőségeivel, korszerű és hatékony szolgáltatások bevezetésének kérdésével, szakértők bevonásával is. Elemezték a létező rendszer jó és rossz oldalait, az eddigi tapasztalatokat, de megfogalmazták azokat a feltételeket is, amelyek az önkormányzatoknak hatékony, jobb minőségű munkavégzést tesznek lehetővé.

Teljesen egyértelműen megfogalmazódott, hogy a helyi önkormányzatok a jelenlegi helyi önkormányzati egységek megőrzését követelik, együtt az eredeti hatásköreikkel. Az SZVFT önkormányzati korszerűsítési koncepciója nem a községek és eredeti kompetenciák számának csökkentését célozza meg, hanem a hatáskörök és ügyvitel végrehajtásának hatékony központjait hozná létre közös községi hivatalok létrehozásával. Ez a szervezési változás – fejtette ki az elnök – biztosítaná a jogszabályok egységes alkalmazását, növelné a döntéshozatal minőségét, javítaná a módszertani irányítást és ellenőrzést, lehetővé tenné az egységes elektronikus kommunikációt és más egyebeket is. Párhuzamosan mind a központi költségvetési, mind a községi forrásokat hatékonyabban hasznosítaná. A hatáskörök

komplex átvilágítása azonban elengedhetetlen feltétel ennek a modernizációs tervezetnek is.

Regionális oktatás – két szék közt...

Egy év alatt, vagyis a 24. közgyűlés óta nem változtak az SZVFT fő célkitűzései az oktatásügy területén. Továbbra is jónak tartják a hatáskörök megoszlását az állam és az önkormányzatok között, s nem kívánnak rajta változtatni. A finanszírozás növelését viszont elengedhetlennek tartják, mégpedig a diákokra eső normatíva emelésével. „Elutasítottuk és elutasítjuk az eredeti hatáskörünkben fenntartott iskolák célirányos finanszírozására tett javaslatokat” – jelentette ki Jozef Dvonč. A fenntartók szerepének erősítését szorgalmazzák azon elv értelmében, hogy „aki a felelősséget viseli, annak kell irányítania is”. Az iskolaügy helyzetéről készült jelentés jó kiindulási alap. Ahhoz is, hogy világosan meg lehessen osztani a felelősséget az államigazgatás és az önkormányzatok között, hiszen a gyakorlat is azt mutatja, hogy ennek híján csak a problémák sokasodnak. Amikor a kormányrendelet hozott, hogy a fenntartók kötelesek az elég normatív finanszírozási összeget bérköltségekre átutalni az egyes alapsiskoláknak, az önkormányzatok felhívták a figyelmet a negatív következményekre. Küzdelmes tárgyalássorozat ugyan sikerült kiharcolni a korrekciót, de csak részben szűntek meg a problémák a tanítók bérigényeinek teljesítése

körül. Számos helyen az önkormányzatok kénytelen saját bevételeikből finanszírozni az iskolák üzemeltetését, miközben az igazgatók kizárólag a mozgóbérekét írják szét. Nem a pedagógusbérek emelése ellen szólalt fel az önkormányzati szféra. Azt kifogásolta, hogy az állami költségvetés csak a tarifabérek tömegét folyósította a pedagógus alkalmazottakra, az egyéb alkalmazottak béremelésének forrásait az önkormányzatnak kellett előteremtene. Amennyivel többet kell a városnak vagy községnek az iskolára fordítania, annyi forrást kell elvonnia máshonnan. S akkor még a nem iskolákban dolgozó közalkalmazottak diszkriminációjáról nem is beszéltünk, fűzte hozzá Dvonč.

Az oktatásügyben a szakköri tevékenység finanszírozását tartja sikernek az SZVFT. Ellenzi, hogy újra a szabadidő-központok és iskolai klubok kapják a támogatást a tanköteles gyermekek szabadidős tevékenységére, mert ismételen kikerülnének a támogatottak közül azok, akik nem az ilyen intézményekben végeznek rendszeres szakköri tevékenységet. Leszögezi azt is: mindig készen áll az eszmecsere a regionális oktatásügy hatásköri és finanszírozási kérdéseiről, de továbbra is követeli, hogy teljes és felelős országos elemzés készüljön ne csupán az alapiskolai kapacitások elhelyezkedéséről, hanem a középiskolai hálózatról és annak kihasználtságáról is. Pontosan körül kell határozni ugyanis a szükségleteket és feltételeket az egyes régiókban. A normatív finanszírozás esetleges változásai is csak egy ilyen elemzés alapján hajthatók végre.

A jelenleg működő 142 tanügyi hivatal

a társulás szerint fontos szerepet tölt be az iskolák és oktatási intézmények hatékony működtetésében. Szerkezetének és tevékenységének törvényi módosításával képessé válhatnak arra is, hogy a községek eredeti hatáskörben ellátott feladataihoz is biztosítsa az óvodák, művészeti iskolák, gyermekklubok, szabadidő-központok, iskolai étkezdék módszertani-tanácsadó szerepét, mely által a regionális oktatásügy irányítása minőségileg is javulhatna.

Kaotikus szociális szolgáltatások

A szociális szolgáltatások terén a decentralizációt követően annyi részleges változásra került sor, hogy a rendszer mára deformálódott, az önkormányzati és állami hatáskörök összekeveredtek, a hatásköri viszonyok kaotikusak.

A társulás új törvény elfogadását követeli, melyben olyan hatáskörök községekre ruházását tartja elfogadhatónak, amelyeket minden település végre tud hajtani. A szociális szolgáltatások közpénzből történő finanszírozását is át kell értékelni a pénzügyi decentralizáció elveivel összhangban. A szociális szolgáltatásokra való ráutaltság megelőzése és az intézményen kívüli szociális szolgáltatás elsősége jelenjen meg az államigazgatás minden szintjén. Párhuzamosan fontos, hogy a betegápolási tevékenységek finanszírozása az egészségbiztosítási rendszer feladata legyen. Mivel a szociális szolgáltatások iránti igény növekszik, ezzel a kérdéssel folyamatosan foglalkozni kell. Különösen azért, mert egyre több régió öregszik el úgy, hogy a fiatal nemzedékek elvándorolnak onnan – sokszor

külföldre – munka után.

Külön fejezet a települések életében a marginalizált, mélyszegénységben élő közösségekkel végzett munka, amely a sok elhangzott javaslat ellenére is megoldatlan.

A szociális segélyezésről szóló törvényt az SZVFT saját sikerének is tartja. Sokat tett a társulás azért, hogy a szociális segélyből élők és családjaik kötelesek legyenek tenni is valamit a segély fejében. A társulás javaslatára került bele a jogszabályba, hogy egy-egy családtag kötelelességének következményei az egész családot sújtsák, sőt a szabálysértések esetén a bírság végrehajtását a segély rovására is meg lehessen tenni. Jozef Dvonč szerint a legnagyobb kihívás, hogy a törvény a gyakorlati életben is megvalósuljon és elérje célját. A segélyezették kisebb községi szolgáltatásokba történő bevonása fontos, de problematikus az elegendő munkahely megteremtése, az adminisztrációs-technikai feltételek biztosítása, s az sem világos, ki a felelős a munkavégzőkért és olyan pénzügyi következményekért, mint pl. a baleset-biztosítások. A település csak önkéntes közreműködő az ilyen foglalkoztatásban, a felelősséget az állam helyett semmi szín alatt nem vállalja.

Törvényekre várva

A városok és falvak társulása még mindig elégedetlen a közbeszerzési törvénnyel, amely három módosítást is megért az utóbbi időben. Legfőbb

gondjuk, hogy az eljárásokban megszabott beszerzési értékhatárok meglehetősen alacsonyak, miközben ezek fel emelésével a regionális foglalkoztatást is javítani lehetne időnként. Ugyancsak levetkőzne néhány kötelességet a társulás az infotörvény által rá kiróttakból, mert sok esetben érzik úgy, szakdolgozatos kutatási részeit szerzik be tőlük az érdeklődők, nem tájékozódni akarnak. S mint ismeretes: egyes önkormányzatoknak jó esetben is egy-két alkalmazottja van, akiknek más feladatokat kell ellátniuk elsődlegesen.

Rendkívül fontos a helyi önkormányzatok számára a készülő új hulladéktörvény, de a helyi adók és illetékek módosítása is. Mindkét esetben vannak olyan törekvések, hogy az önkormányzatok kedvezményben részesíthessenek olyan alanyokat, amelyek munkahelyet is teremtenek. A leginkább várt új törvény azonban az építészeti törvény, amelynek megalkotásába szintén bekapcsolódtak véleményükkel. Pillanatnyilag az SZVFT legfőbb törekvése, hogy a helyi önkormányzatok építési hatósági státusa fennmaradjon.

Az SZVFT legfőbb céljai

A 25. közgyűlés kiemelt feladatokat fogalmazott meg a helyi önkormányzatok érdekvédelmi szervezete számára. Tételen a következőket:

1. A Szlovák Köztársaság kormányával folytatott tárgyalásokon el kell érni, hogy legkésőbb 2016. január 1-jétől a személyi jövedelemadók 70,3 százalékát folyósítsák a városoknak és fal-

vaknak úgy, hogy a hányadot 2015-ben fokozatosan emelik.

2. Szorgalmazza a közbeszerzési törvény módosítását úgy, hogy annak a végrehajtása egyszerűbb, az EU-s szinttel összehangoltabb legyen, s tegye lehetővé a rugalmas közbeszerzést.

3. Szorgalmazza a szociális szolgáltatásokról szóló törvény komplex és rendszerszerű módosítását, a hangsúlyt a hatáskörök olyan megosztására helyezve, hogy a falvak és városok számára végrehajtható legyen. Az állam a szociális ráutaltságban élő személyek minimális ellátását oldja meg proaktív politikákkal, és a törvények kikényszeríthetőségét tegye lehetővé, hangsúlyozottan a roma problémára való tekintettel.

4. A 2014 – 2020-as új programozási időszakban az operatív programok úgy legyenek kialakítva, hogy szem előtt tartsák a helyi önkormányzatok gya-

korlati szükségleteit és implementációs tapasztalatait, valamint garantálják az önkormányzatoknak az össznemzeti allokáció 35 – 40 százalékát, a nagy infrastrukturális beruházások leszámítását követően.

5. Készüljön el a közigazgatás egyes szintjeinek komplex hatásköri átvilágítása, legyen összehangolva a hatáskörök finanszírozása a városok és falvak hatásköreivel.

6. Gyorsított ütemben szülessen meg a hulladéktörvény és a hulladékfinanszírozás szabályozása, különös hangsúlyval szelektíven gyűjtött hulladékokra, a biológiai hulladékokra és az ismeretlen eredetű hulladék eltávolítására.

7. Folytatódjon az SZVFT azon céljainak megvalósítása a regionális oktatásügy területén, melyeket a 24. közgyűlés stratégiai dokumentumként hagyott jóvá.

Négy év mérlegen

A demokrácia csődjének és Szlovákia szegényének nevezte sok elemző, hogy a májusi európai parlamenti választásokon az ország szavazásra jogosult polgárainak mindössze 13 százaléka vonult az urnákhoz. Tény, megdöbbentő az adat, s ekkora érdektelenséget talán meg sem lehet magyarázni. Vagy mégis?

Mert igaz, hogy „Brüsszel messze van”, s az is, az unió bonyolult rendszerben működik, az egyszerű halandó nem látja át, mely szervének milyen feladatai vannak, s mennyire fontos például éppen az Európai Parlament. **De az is igaz, hogy ironizálni már tudunk Brüsszelen,** ha például az uborka görbületét kívánják szabályozni, vagy dühöngeni, ha ki akarják irtani akác-sainkat – ám akkor miért nem tudjuk, hogy a hétköznapijainkat szabályozó törvények és normák hetven-nyolcvan százaléka az unió valamely intézményében születik, a normákra meg az Európai Parlamentnek „rá kell bólintania”?! Egyébként pedig örömmel olvasnék olyan felmérést, hogy **polgáraink hány százaléka képes pontosan végigvezetni a hazai törvényalkotási folyamatot,** azt, hogy mely intézménynek milyen szerepe van a jogszabályok megalkotása során, hogy mit jelent a tárcaközi egyeztetés, miért van három olvasata egy-egy jogszabálynak a parlamentben – s hadd ne soroljam. Félek,

az eredmény lesújtó lenne, mégis hatvanszázaléknyian vesznek részt a hazai parlamenti választásokon.

Ugyanakkor: emlékszünk a megyei választásokra? A gyér szavazókedvre? Ott is jó volt ötletelni: nem ismerik az emberek a hatásköröket, a sajtó nem foglalkozik a megyékkel, a képviselők nem járnak az emberek közé, a lakosság nem tud azonosulni a területi elrendezéssel – s hadd ne soroljam. **Felmentés az érdektelenségre** – leginkább ez fogalmazódott meg akkor is bennem, ahogy most, az európai parlamenti választások alkalmával is. És nem tehetek róla, nem szívesen vallom be, én leginkább azokkal a politikusi véleményekkel értek egyet, amelyek szerint az emberek túlságosan magukba fordultak, életüket szinte kizárólag az anyagi javakon keresztül vezetik le, s ahol nem látnak kézzel fogható hasznot, az már nem is érdekli őket, s ha mégis, csak felületesen.

Persze, lehet, hogy a politikusokkal együtt tévedek. Mellesleg: **szeretnék tévedni.** Szeretném, ha a legközelebbi választások alkalmával – amelyek már ősszel lesznek, amikor is településeink polgármestereit és a helyi képviselőtestületek tagjait fogjuk megválasztani – rám cáfolnának a polgárok és jelentős részvételi arányt produkálnának. És bizonyítanák, hogy amennyiben valóban

érezik, sorsuk függ a szavazáson való részvételtől – hiszen saját szülő- vagy lakóhelyük sorsa a tét -, s olyan emberek közül választhatják ki a szerintük legrátermettebbeket, akiket ismernek, hiszen rokon, szomszéd, munkatárs, egykori iskolatárs vagy csak jó ismerős az illető, bizony az urnákhoz vonulnak. Mert ráadásul arra is **emlékeznek, mit ígértek négy éve és mit valósítottak meg meghirdetett programjukból.**

Nos, lapunk, az Önkormányzati Szemle igazából ebből a reményből indult ki, amikor külső munkatársait olyan riportok megírására kérte fel, amelyekben a polgármester és a képviselőtestület tagjai egymást kiegészítve vagy éppen egymásnak ellentmondva összegezték az elmúlt négy év eredményeit és kudarcait, azok okait. Igyekeztünk eljutni Dél-Szlovákia minden régiójába, hogy példát szolgáltatassunk régióként minden településnek – a választópolgárokat is beleértve – arra, **miként illik és miért érdemes az összegzéseket elkészíteni,** illetve mennyire kell komolyan venni a programokba foglalt ígéreteteket. Reméljük, ezzel nemcsak a nagyobb választói részvételhez járulunk hozzá, hanem ahhoz is, hogy az őszi helyhatósági választásokra készülő polgármester- és képviselőjelöltek nagyobb felelősséggel készülnek majd a megmértetésre.

N.S.

Gelle, a csinosodó egykori mezőváros

Gelle – sok évszázadon keresztül használatos nevén Egyházgelle – hallatán valószínűleg a legtöbb embernek a község temploma jut eszébe először, amely valamikor az 1200-as években épült. A falu közepén álló, kősisakkal borított, kéttornyú, Szent Péter és Szent Pál apostoloknak szentelt római katolikus templom, amely jól látható a Pozsony – Dunaszerdahely közti 63-as főútról, ugyanis a Csallóköz egyik legimpozánsabb épített emléke. Bár azóta több változáson is átesett, magát a szentélyt ma is az ősi falak alkotják, amelyeken ráadásul értékes freskók is vannak, ezek művészettörténelmi elemzése és restaurálása még hátra van. Annyi bizonyos, hogy alkotójuk a 14. század után készítette őket. Maga a község is csinosodik körülrte; míg a templom melletti füves téren álló több száz éves tölgyfa párját ritkítja a környéken. Magát a templomot alapos munkával szigetelték, nagyrészt helyi munkaerővel és a helyi vállalkozók anyagi hozzájárulásával, ami a gelleiek helytállásáról tanúskodik.

Logikusnak tűnik, hogy maga a község, lévén régi templomos (egyház) hely, szintén patinás település. Pontosabban nem is egy, hanem több, szám szerint hét (Egyházgelle, Ógelle, Beketfa, Pósfá, Nagy- és Kisbudafa, Cséfa, Csentőfa) falu egyesüléséből alakult ki. A közigazgatási összevonásra 1940-ben került sor. A „bokor” központja mindig

Egyházgelle, az úgynevezett Gelleszer templomos faluja volt, melyet a középkorban több oklevél oppidumként, azaz mezővárosként említ. Gellén természetesen nemcsak a templomot érdemes megtekinteni. A zegzugos, lakályos település lakóinak száma napjainkra lassan, de biztosan eléri a 2000-et, árulja el Vajas Imre mérnök, a község 2010-ben megválasztott polgármestere, aki szerint a kétezres szám nemcsak kultikus jelentőséggel bír, hanem a pályázati lehetőségek szempontjából sem elhanyagolható.

2012-től Gelle

A 2010 novemberi önkormányzati választáson négy polgármesterjelölt indult Gellén, köztük Ravasz Béla polgármester és Vajas Imre, az MKP jelöltje. Ravasz Béla 2006-ban az MKP jelöltjeként győzött az akkor 1882 lakosú településen, aztán sokadmagával együtt átlépett a Most-Híd pártba. A Híd természetesen őt indította a község polgármesteri pozíciójáért. A négy induló közül végül Vajas Imre mérnök több szavazatot szerzett, mint a három másik jelölt összesen. 2010-ben az önkormányzat is megújult: két kivétellel új képviselők kaptak helyet benne.

Vajas Imre tehát négy esztendeje a falu polgármestere, ami természetesen nem

jelent azt, hogy 2010-ben új időszak kezdődött a településen. Előbb az előző önkormányzat által elkezdett munkákat igyekeztek befejezni, illetve megvalósítani. Csak a fontosabbakat említve: átadták a felújított templomteret az új buszmegállóval, felújították a közvilágítást, ugyancsak átadták a felújított egészségügyi központot, amelynek emeletére lakások épültek. Ugyancsak átadták az új hulladék-osztályozó telepet a község peremén. Az új közvilágításnak köszönhetően a templom immár éjjel is megcsodálható, míg nappal a pázsitos tér látványa gyönyörködteti a tekintetet – annál inkább, mert a régi kerítést eltávolították, így az egész faluközpont nyitottá vált. A négy esztendő mérlege tehát mindenképpen pozitívnak mondható.

Mint említettük, esetünkben hét faluról van szó, ezért is tűnt logikusnak, hogy két éve az egész települést átnevezték Gellére, mivel az egyházi előnév egy konkrét falut jelölt, így az egész település kapott új, egyszerűbb megnevezést. A hét településrész lakói (különösen a tősgyökeresek) érdekes módon (vagy inkább logikusan) ragaszkodnak falujuk identitásához, ami arról tanúskodik, hogy a gyökerek nagyon erősek az itt élő emberekben.

A község egyébként a nehéz gazdasági helyzetben és a kormány szűkmarkúsá-

gát kompenzálva, folyamatos telekértékesítéssel igyekszik forráshoz jutni, s a befolyt összegeket a falu fejlesztésére fordítja. Nagymértékben járul hozzá a falu arculatának alakításához például az is, hogy 1300 juhar- és hársfacsemetét ültettek ki, de megújult az ógellei kápolna is, a harangláb és a benne lakó harang. Tavaly decemberben egy európai uniós projekt segítségével az új utcában (a községháza mellett) megújult az úttest és új járda épült. Új nyílászárókat kapott például a gellei óvoda, s az építő cég – az ingyenes ablakcserék fejében – megkapta a tetőtér beépítésének jogát. Itt ugyancsak 12 lakás kap helyet. A cséfaai temető (egyike a hét temetőnek) bejáratát térkővel rakták le. Nagybudafa egy részén például az esővíz okozott gondokat, ezt a problémát csőfektetéssel sikerült megoldani. Az esővíz problémáját egyébként vízelnyelő aknák létrehozásával akarják megoldani, a föld alatti vezetékek helyét már kijelölték. Nemrég elkezdték egy hét-száz méteres kerékpárút építését.

Csináld magad mozgalom

A közösségi összefogást illusztrálja a nagybudafai kisóvoda megújulása, amelyet a szülők és a falubeliek közös erővel valósítottak meg. Az anyagot a község, a munkát a lakosok biztosították, így tavaly ősszel a gyerekek már a felújított épületben kezdhették el a foglalkozást. Tegyük hozzá: a nagybudafai és a gellei oviban 55 gyermek tölti napjait. A gellei magyar oktatási nyelvű alapiskolában pedig közel kétszáz gyermek tanul, s így ez a környék leg-

nagyobb iskolája. Megtartása létkérdés, ráadásul nemcsak Gelle, de a környék számára is, hiszen a királyfiakarcsai és a lúcsi gyermekek is itt tanulnak. A kedvező létszámmal biztosítani tudják az iskola fenntartását.

Ami a jövő feladata: felújításra vár a kultúrház, amelyet lapos tetővel építettek a „békebeli” időkben, ráadásul a csempeborítás is potyog róla. Bár a felújítási terv már vagy öt éve elkészült, az önkormányzat csak a napokban kapott jelzést a környezetvédelmi alaptól, hogy hőszigetelésre és egyéb munkálatokra kétszázezer eurós összegre lehet pályázni (95 százalékot nyújt az alap). Erre tehát sort is kerítenek rövidesen. Ugyancsak megoldásra vár a községi hivatal épületének helyzete is. S végre a megye, évekig tartó ígéretések után, talán az idén felújítja a főutcát. Egy kuriózumot is említsünk meg, amellyel Gelle nem áll egyedül: a szennyvízelvezetésre és a vízvezetékre jóváhagyott állami támogatást hét éve hiába próbálják lehívni. A közelmúltban zajlott köztársasági elnöki választások eredményei miatt az egész járásban egyetlen község sem kapott támogatást. A kormány részéről megnyilvánuló támogatási gyakorlatot a polgármester egyetlen példával illusztrálja. „Havonta 32-35 000 eurót tesz ki, amit a kormánytól kap a falu, ám ez év május hónapjára mindössze 19 900 eurót kaptunk a kormánytól. Ebből a bérek és a járulékok 25 ezret tesznek ki, a gáz 4000 euróba, a villany 4500-ba, a személtszállítás 2500-ba, az iskola fenntartása 4500 euróba kerül. És még hol vannak a további működési költségek? Tessék számolni. Ha nem lennék

közzgazdász, azt sem tudnám, mihez fogjak.”

Közösségi alkalmak

A hét falu pezsgő életet él, köszönhetően a Gelle Szék Polgári Társulás, a Csemadok, a Regence egyesület és más szervezetek ténykedésének. A rendezvények közt rangos helyet foglal el az augusztusi falunap, a Mikulás-ünnepség, az adventi ünnepség, az anyák napja, a hagyományos képzőművészeti kiállítással egybekötött március 15-ei megemlékezés, vagy a felújított hagyományok közül a dőrejárás és a különös nevű Kondoros Hagyományörző Nap. A község színjátszó csoportja, a Rózsa(Szín) Ház már több alkalommal szerepelt sikeresen az Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztiválon. Ezen kívül az utóbbi években rendeznek nótáesteket, könyvbemutatókat, az ovisoknak farsangot, drámajátékokat, kézműves foglalkozásokat, és még hosszan sorolhatnánk.

Hogy a gelleiekben erős az igény a közösségi rendezvényekre, mi sem jelzi jobban, hogy az adventi ünnepségen az ónos eső dacára nagy tömeg jött össze. Polgármester úr kiemeli az önkormányzat plébániahivatallal és a Mária Légióval való jó kapcsolatát. A gellei ősi templomban egyébként vasárnaponként két (természetesen magyar nyelvű) szentmise van, s mindkettőre megtelik a templom. Itt említsük meg, hogy az önkormányzat minden megszületett gyermeket kétszáz euróval ajándékozik meg, ami nagy, de ugyanakkor öröndetes teher, hiszen a gyermekek jelen-

tik a jövő zálogát. 2012-ben például huszonhat gyermeket köszöntöttek. De hatékonyan működik a községben a nyugdíjasklub, a vöröskereszt, a helyi természetbarátok, a vadászszervezetek, a közbirtokosságok, a lelkeségi mozgalmak, a helyi sportszervezetek, amelyek mind a falu életképességéről árulkodnak. A közösségi rendezvények kapcsán említést kell tennünk arról is, hogy ebben a faluban a különös hangzású banyabál mellett a kártyaverseny is megmozdítja az embereket, bizonyítva, hogy nem csak a bibliát forgatják buzgalommal a gellei férfiak. De nemzetközi művésztelepnek is otthont ad Gelle: a Message art képzőművészeti tábor az itt élő Godány Sándor festőművész vezetésével több alkalommal tartották meg.

Sidó Etelka képviselő négy éve tagja az önkormányzatnak, a szociális bizottsága elnöke. Megerősíti, hogy a község egyik legégetőbb gondja a kultúrház. Az épület felújítása régen húzódozó probléma, amely a mostani választási időszak programjában is szerepelt, de mivel nagyon nagy anyagi megterhelést okozna, egyelőre várni kell vele. Akárcsak az utcanevek kialakításával, ami – bár külsőleg egyszerűnek tűnik – szintén problémás, hiszen nem kevés pénzbe kerül, ráadásul sok adminisztratív intéznievalót von maga után az emberek és a község részére. A képviselő asszony, aki nyugdíjas pedagógus, említésre méltónak tartja, hogy a szokásos nyugdíjnapon túl mindig felköszöntik a jubiláló, idős polgárokat. „Otthonukban keressük fel őket, csekély ajándékkal, virággal. Természetesen nem az ajándékon van a lényeg, hanem a figyelmességen. Ilyenkor örömmel tapasztaljuk a fényt a tekintetükben, hogy valaki gondolt rájuk. Ez a legfontosabb.” Etelka asszony Pósfán lakik, és a kérdésre, hogy mennyire ragaszkodik egy-egy falurész lakója a települése identitásához, nevetve mondja, hogy ha valaki Pósfáról megy Egyházgellére, ami száz méterre van, mindig megkülönbözteti a két falunevet. Etelka asszony kiemeli, hogy az iskolát (ahol sajnos, az ő idejéhez képest, sokkal kevesebb a gyermek) a szívéen viseli mind a polgármester, mind a képviselőtestület, és foggal-körömmel ragaszkodnak a megmaradásához. Bohuny Irén pedagógus, szintén az önkormányzat szociális bizottságában tevékenykedik. A választási programban ígért kultúrház-felújítás elmaradását

nehezményezi ő is, kiemelve, hogy a templomtér valamennyiük büszkesége, amit mindenki megcsodál. Ami szintén várat magára, az az utak javítása. Ezt főleg az okozza, hogy a csatornahálózat létrehozása után öt évet kell várni, csak akkor lehet új burkolattal ellátni az utakat. A fentebb említett hét temető közül az ógelleinél felújították a kerítést, a halottsház elé pedig hűsölőt építettek, aztán a nagybudafai halottsház tetejét cserélték, mivel már beázott. A gellei temetőnél most lesz a kerítés rendbe hozva. A többi temetőt folyamatosan szeretnék felújítani, de hogy mind a hétre sort kerítsenek, eltart egy ideig. „Polgármester úr minden tavasszal brigádot szervez, amikor nagytakarítás zajlik. Amit ki kell emelni, nálunk rengeteg akció zajlik, s ezért a környékbeli falvak kissé irigyelnek is bennünket. Szinte minden héten történik valami. Nemrég például író-olvasó találkozó volt Kovács Lászlóval és Görföl Jenővel a „Hol sírjaink domborulnak” c. kötetük bemutatójával.” A fentebb említett új piacter kapcsán megjegyzi, hogy a közösségi funkcióján túl remélhető, azért egy-két ember csak visszatér a zöldségtermesztéshez, és akkor az eredetileg tervezett funkcióját is elláthatja. „Addig takarozunk, ameddig a takarónk ér” – foglalja össze mondandóját, de szavaiból kitetszik, hogy alapjában véve elégedett az eltelt négy évvel.

A napjainkban is mintegy 94 százalék-

ban magyarok lakta Gelléről egyébként rengeteg könyv és kiadvány jelent meg az utóbbi években, Kovács László tanár úr hathatós munkájának is köszönhetően, élénk tárva a község gazdag múltját, amely nagyobb érdeklődésre, turizmusra is nyugodtan számot tarthatna. A helyiek természetesen tisztában vannak településük rendkívüli értékeivel, és büszké a falujukra. Remélhetően a falu határában álló, több száz éves tölgyes ligetet is rendbe szedik valamikor, hiszen ezek a matuzsálemek sok-sok generációnak nyújtottak árnyat, és igencsak ritkaságnak számítanak a Csallóközben. Végül jegyezzük meg, hogy a gellei munkanélküliek aránya mostanában is alatta marad az országos átlagnak, ami szerencsés fekvésének és az emberek szorgalmának köszönhető. Bár ez a falu is paradigmaváltásra kényszerült, s az itteni nép – nem jószántából – feladta földműves életmódját, azért a gyökerek még megvannak. A földműves szövetkezet csodával határos módon Gellén megmaradt, a tagság a tulajdonosa. Vannak magángazdák is, de az egykori föliázás, zöldségtermesztés már a múlté. A szövetkezetnek a mezőgazdasági termelés mellett ma is van tehenészete, de sertésenyésztéssel is foglalkozik. Itt napjainkban is néhány tucatnyi ember találja meg a megélhetését.

Kövesdi Károly

Az iskola épülete

Kiderült: reálisak voltak céljaik

A Pozsony vonzaskörzetében található Réte község a Szenci járás egyik települése. Fekvése nagyban meghatározza a sorsát, jelenének-jövőjének alakulását. Jelenleg 1512 lakosa van, a legutóbbi népszámlálási adatok szerint a polgárok 37,52 százaléka vallotta magát magyar nemzetiségűnek. Pedig hát a rendszerváltás idején még a magyarok voltak többen. De amolyan befogadó faluként – a főváros közelében – itt is rohamléptekkel változik a nemzetiségi összetétel. A falut 2010 óta fiatal polgármester vezeti. Metzner Zoltán egy magyar iskola éléről került a polgármesteri székbe, így pontosabban látja át a helyzetet. Véleménye szerint Rétén nem annyira a magyarok számának csökkenése vagy asszimilációja okozta a változást, hanem a betelepülések. S ezek más változásokat is hoztak.

„Nem tűztünk ki irreális célokat, így könnyebb helyzetben vagyunk. A választások előtt a választók szemébe tudunk nézni. Nekünk nem voltak olyan terveink és ígéreteink, amelyekről előre tudtuk, hogy halálra vannak ítélve, és nem tudjuk őket teljesíteni” – kezdte a beszélgetést Metzner Zoltán polgármester, aki bevallotta: az emberek igényeit szem előtt tartva alkották meg a programot, amely nemcsak a polgármester programja volt, hanem az MKP

jelöltjeinek programja is. A rétei önkormányzatnak 9 képviselője van, ebből 5 MKP-s, ezért könnyebb a dolguk a program teljesítésénél. Ebben egyetértettek vele a jelenlévő képviselők is, Gyenge Lajos, Gyurcsi Erzsébet és Sándor Erzsébet. Ők hozzátették: szerencsére, a választási program legfontosabb részeit teljesíteni tudták. Nem mindegyiket, hiszen adódtak olyan nehézségek, melyekkel előre nem számoltak, így például nem tervezték az óvoda bővítését, de szükség volt rá. A gyerekek létszámát az intézményben csak így lehetett növelni. Gyurcsi Erzsébet azt is hozzáfűzte, előre nem láthatták, hogy ilyen nagy igény lesz az óvodai helyekre. A mostani bővítéssel, ami egyébként 70 000 euróba kerül, megoldódik a probléma.

Metzner Zoltán

Négy évvel ezelőtt a területfejlesztésre, a középületek felújítására helyezték a hangsúlyt, elsősorban a szlovák iskola helyzetének rendezése volt a cél. A magyar iskola a református egyház épületében működött, viszont volt az önkormányzat tulajdonában egy épület, melyet csak be kellett fejezni. Ez volt az első nagy beruházásuk. Sikertült a magyar iskolát is ideköltöztetni, így korszerűbb helyen tanulhatnak. A községi könyvtár is ebben az épületben van, ez az oktatás minőségét is segíti. Annak érdekében, hogy az épületet teljes egészében ki tudják használni, egy üléstermet is kialakítottak, ahol például író-olvasó találkozót is tartott már a Csemadok. Az iskola környékén megújultak a járdák, az épületet parkosított udvar veszi körül.

Az önkormányzat „megörökölt” még egy községi épületet, mely nagyon rossz állapotban volt, ezt eredetileg önerőből kívánták felújítani, de jelentkezett rá egy bérlő. A régi tűzoltószertár – mert erről van szó – megszépül, mert a bérlőkkel úgy egyeztek meg, hogy ők ezt felújítják, és ha lejár az ötéves bérleti szerződés, rekonstruált épületet kap vissza a falu. Már kicserélték a nyílászárókat és a teljes tetőszerkezetet, hőszigetelték az épületet.

Még egy középületet sikerült rendbe tenni, a kultúrházat, ami szerepelt a terveikben is. Igaz, a belső munkálatok még hátra vannak, de pályázati pénzből

sikerült kicserélni az ablakokat és az ajtókat. Gyenge Lajos hozzátette, aki ismeri az épületet, az tudja, hogy ez óriási befektetés volt. A homlokzatot és a bejáratot is felújították.

Talán minden településen prioritás a járdák és az utak karbantartása, kiépítése. A falu végén az út fele szinte beszakadt, víz állt az úton minden eső után, ezt a község pénzén sikerült megjavítani. Pozsony megye közreműködésével kijavították a református templom előtti útszakaszt is, s közben új buszmegálló-letérőt is létrehoztak. A beruházás közel 12 000 euróba került, de az összes kátyút sikerült befeltozni. Sándor Erzsébet szerint ezen a területen is jól teljesítettek, hiszen mind a járdák, mind az utak jó állapotban vannak. Felújították a falu hangosbemondó-rendszerét, sebességmérőket, közlekedési táblákat is kihelyeztek, a biztonság növelése érdekében. Megkezdték a szelektív hulladékgyűjtést, s ezt a polgármester szerint a lakosok pozitívan fogadták

A temető környékét is rendbe kellett tenni. A kerítést helyreállították, kicserélték a kapukat és az utcaajtókat, járdát és parkolót is építettek. Fákat is ültettek, így a harangláb és ravatalozó környéke meghittebb lett. „Az önkormányzat programjában a temetői közvilágítás és vízvezetékek kiépítése is szerepelt, de fontosabb ügyek miatt ezt el kellett halasztani” – vallotta be Metzner Zoltán, kifejtve: a vízvezeték-hálózat kiépítésében a környezetvédelmi előírások okoznak nehézségeket. Abban bíznak, hogy a közeljövőben, ha nem is ebben a választási ciklusban, sikerül ezeket a terveket is megvalósítani.

– A szakrális emlékeket is sikerült rendbe hozni – hozta fel még Gyenge Lajos. – Ezek is rengeteg pénzébe kerültek a falunak. Mind a temetői, mind az útszéli keresztet rekonstruálták. Az utóbbi most a templomudvaron van, amelyet szintén a település tart rendben. Felújították Cséfalvay Alajos 1848-as honvéd huszárszázados síremlékét is.

A környező települések évtizedek óta szeretnék kiépíteni a szennyvíz-hálózatot, csak pénzük nincs rá. Ahogy már említettük: Pozsony környékén megye bruttó gazdasági teljesítménye miatt nem részesülhetnek a települések számos olyan európai támogatási formából, amelyet az ország többi részén

A felújított kultúrház

sikeresen tudnak hasznosítani az önkormányzatok. Így víztisztítót is önerőből kellene építeni.

A fejlesztési programból még egy nagy tervet nem sikerült megvalósítani. Ugyan az óvoda és a kultúrház udvarán is van játszótér, de az egyik zárt területen van, a másik pedig már nem igazán felel meg az előírásoknak. A képviselő testületnek az volt a terve, hogy uniós forrásból kiépít egy korszerű, az előírásoknak és a gyermekek igényeinek megfelelő játszótérrel, de támogatást erre sem kaptak. Pedig ennek a beruházásnak keretében újították volna fel a járdákat és létesítettek volna a buszmegállót is a falu központjában. Ahogy Sándor Erzsébet mondja, a faluban élő gyermekek biztosan örülnének a játszótérnek, az édesanyjak gyakran hiányolják is. A polgármester és a képviselők egyetértettek abban, hogy forrás híján ugyan nehéz lesz, de még az ősz folyamán hozzálátnak a játszótér kialakításához. A pályázathoz készült terveknek megfelelően.

A község élete nem teljes a kulturális és közösségi rendezvények nélkül. Az önkormányzat ügyel a kétnyelvűsége is, mind a rendezvények, mind a községi újság és honlap közli szlovák és magyar nyelven is az információkat. A községi ünnepeken kívül a civil szervezetek is tartanak rendezvényeket. A Csemadok aktivistái több rendezvényt szerveznek minden évben. Tavaly pedig újjá alakult a színjátszó csoport is. Gyurcsi Erzsébet szerint, aki a mellett, hogy alpolgármester, színjátszó is, nagy sikerrel mutatták be első darabjukat, ez ad erőt nekik a folytatáshoz. Az István Napi Ünnepeket, amelyet a templomudvaron a Szent István emlékműnél tartanak, szintén a Csemadok szervezi.

De jól működik a Vöröskereszt is, előadásokat szerveznek, és segítenek, ha szükség van rá. A két iskola diákjait is okítgatják. – Ők szakmai tevékenységet is végeznek – mondja Sándor Erzsébet –, eljárnak az idősebbekhez, meglátogatják őket, színházlátogatásokat is szerveznek. Sportélet? Ugyan hiányzik egy foci csapat a faluból, de vannak asztaliteniszesezők és gyeplabdások, akik több sikert is elértek már különböző versenyeken.

A beszélgetés végén visszatértünk még a kisiskolák kérdéséhez, hiszen Rétén a magyar intézmény létét veszélyezteti az új oktatási törvény, mely 2015-től a minimális létszámokat ír elő. A polgármester és a képviselők is bíznak abban, hogy a minisztérium jobb belátásra tér, hiszen a kis faluknak is szükségük van az iskolákra. Elvégre: a közösségi lét fontos színterei az oktatási intézmények.

Neszméri Tünde

A felújított útmenti kereszt

TELJESÜLT VÁLASZTÁSI ÍGÉRETEK

A Nagykürtösi járás 70 települése közül a járási székhelyen kívül csak Kékkő bír városi ranggal. Aprófalvas térségről van szó, hiszen a községek zöme néhány száz lélekszámú. Ez jellemző egyébként a vegyesen lakott falvak többségére is, ami azonban távolról sem jelenti azt, hogy e miatt hátrányos helyzetben lennének. Sok múlik a polgármesterek és a helyi képviselők talpraesettségén, hozzáállásán.

Idejében felismerték az elvándorlás negatív hatásait

NAGYCSALOMJA a Börzsöny árnyékában fekvő Ipoly menti település. Mindössze 8,91 négyzetkilométeren terül el, és valamivel több, mint hatszáz ember lakja. A 2011-es népszámláláskor a lakosság 62 százaléka magyar nemzetiségűnek vallotta magát, ennél azonban jóval többen beszélnek magyarul.

Jó tíz éve már annak, hogy **Nagy Mihály** időközi polgármester-választáson kapott bizalmat a község vezetésére. Mondják is azóta sokan a faluban, hogy ez egy jó választás volt, nem okozott csalódást az embereknek.

Polgármester úr, az elmúlt közel négy évben mit sikerült megvalósítani a 2010-ben megfogalmazott választási programból?

Úgy gondolom, összességében elmond-

ható, hogy a községünkben végbemenő fejlesztések jól átgondoltak és illeszkednek falunk adottságaihoz. Önkormányzatunk még idejében felismerte az elvándorlással járó negatív hatásokat, és a hatékony beavatkozásnak köszönhetően ez a tendencia mára megfordulni látszik. Első lépésként még 2008-ban elkezdődött egy 12 családnak otthont adó társasház felújítása és korszerűsítése. Túlzás nélkül állíthatom, ez olyan jól sikerült, hogy túljelentkezés alakult ki, ezért a lakásépítési program folytatása mellett döntöttünk. Következő lépésként községünk egészségügyi központját újítottuk fel, és az épületet kibővítettük egy emelettel, ahol további nyolc család kapott helyet. Tavaly a régi, üresen álló parókiát újítottuk fel, ahol kilenc lakást alakítottunk ki. Az egykori csendőrkaszárnya szintén erre a „sorsra” jutott, ennek következtében idén tavasszal 17 lakással bővült a falu. Természetesen, a szociális lakások állami támogatással és saját befektetéssel készültek el, több

mint félmillió euró értékben. A mostani választási időszakban a Leader-program segítségével két mutatóbuszmegálló építettünk, piacteret alakítottunk ki, és teljes egészében felújítottuk a községi hivatal előtti közteret.

Nagycsalomja azon kevés települések egyike, ahol idősök napközi otthona működik. Van rá igény?

Az imént úgy fogalmaztam, idejében felismertük az elvándorlás negatív hatásait, és javulni látszik a helyzet, ám ennek ellenére községünk népességéről általánosságban elmondható, hogy az előregedés jellemzi. Éppen azért megoldást kerestünk és találtunk is az idősök ellátására. Húsz éve működik ugyanis az idősök napközi otthona, ahol különböző szociális szolgáltatásokat vehetnek igénybe. Például étkeztetést, fürdést, mosást, és egész napos foglalkoztatásokat.

Nagycsalomja gazdag történelmi, iro-

Falumúzeum

dalmi, művelődéstörténeti és néprajzi hagyományokkal rendelkezik...

Falunk két jeles szülöttének emléktáblát állítottunk. Korábról Gáspár Imre újságírónak, költőnek, lapszerkesztőnek. Andrej Sládkovič jeles szlovák költő hatására és biztatására Gáspár Imre lett a szlovák költők első tolmácsolója.

Ne tűnjék dicsekvésnek, de tény, hogy a széles környék legszebb szabadtéri színpadával rendelkezünk. Uniós pályázatból készült el a fedett színpad és nézőtér. Ezt az impozáns kulturális létesítményt falunk másik neves szülöttjéről, Fayl Frigyesről neveztük el, és itt található a neves zenepedagógus emléktáblája is. A külsőleg és belsőleg is gyönyörűen megújult katolikus templomunk előtt található az Esterházy János dombormű, amelyet az elmúlt évben lepleztünk le. A Csemadok helyi szervezetével közösen hoztuk létre és rendeztük be faluműzeumunkat. Az udvaron kapott helyet egy kemence, amit a falu rendezvényein kenyér- és kenyérlángos sütésére használunk. Legrégibbi örökségünk az öreg templom, vagy más néven a pusztatemplom. A Szent László korában épült szentélyt a tatárok gyújtották fel, és csak a 14. században újjátették gótikus stílusban. Istentiszteleteket 1868-ig tartottak benne, ekkor omlott be a tetőzet egy része. A templom romjai és a körülötte lévő síremlékek egy része máig megtalálható a falu felett dombságon, a maradványok restaurálását 2010-ben kezdtük meg, és a pusztatemplom állagmegőrző munkálatai nemrégiben fejeződtek be. Terveink szerint az ideai falunapon, július 6-án szentmise keretében újra felszentelik a felújított romokat.

A múlt értékein kívül a jelenben is tárgyi értékekkel gyarapodott a község.

Igen, tavaly nyáron a kötegyáni baráti kör tagjainak köszönhetően első alkalommal szerveztünk művészeti tábort, ahol a kiváló művészek kezei alól szemelt gyönyörködhető alkotások kerültek ki. A fából faragott szobrok falunk közttereinek

Római katolikus templom

ékességei. Reméljük, az együttműködés rendszeressé válik, és tovább ápoljuk velük a baráti kapcsolatot.

A község választási programjának teljesítésével Szabó Magdolna képviselő asszony is elégedettségét fejezte ki. Meggyőződésem, mondta, hogy ha a falu több pénzhez jutott volna, még több értéket hozhattunk volna létre. De így is sok mindennel gyarapodtunk, láthatóan megváltozott, megszépült községünk arculata.

Kihasztnálni a helyi természeti adottságokat

A magyar-szlovák nyelvhatáron fekvő **CSÁB** lakossága meghaladja az ezer főt, ennél fogva a járás legnagyobb falvainak egyike. A község neves szülötte **Szeder Fábrián** tudós tanár, író, Benedek-rendi szerzetes, a palócság első kutatója. Születésének 200. évfordulóján tiszteletére emléktáblát avattak a katolikus templom külső falán.

Martin László 2010 óta irányítja a kiváló borairól is híres községet. Azok közé az emberek közé tartozik, akik nem jéd-

nek meg saját árnyékuktól.

„Polgármesteri munkámat azzal az egyértelmű céllal kezdtem el, hogy minden téren a község és lakossága érdekeit kívánom képviselni. Megválasztásom után hivatásom sok problémával és akadályllyal indult el, aminek több objektív, de szubjektív oka is volt. Több félbehagyott ügyet kellett megoldanom, de ha a cél lebeg a szemed előtt, az akadályok nem ijesztenek el. Igaz, el kellett telni két kemény és küzdelmes évnek, míg sikerült megoldani az alapvetően gazdasági és adminisztratív jellegű „örökölt” problémákat. Kijelenthetem, túl vagyunk a nehezén, és ennek eredményeként még nagyobb lendülettel folytattam a megkezdett munkát. Választási programom rövid és tömör volt, de annál érthetőbb. Legalábbis az emberek megértették, habár az elején szkeptikusan fogadták, de hát a végeredmény számít. Egy olyan modern községfejlesztést terveztem el, amely a hagyományokra épül, gazdaságilag stabilan működik, és a lakosság életszínvonalának javítását eredményezi. Ezt csak is közösen, együttműködve tudjuk elérni. Ha józan ésszel figyeljük a dolgokat, akkor ne várjunk ide különféle ipari létesítményeket, de használjuk ki a

Abasár terstvérvközség

Megújult útburkolat

helyi természeti adottságokat.”

Mit mutat a hivatalba lépése óta eltelt három és fél év?

„Az említett időszak alatt sok minden történt községünkben. Ha csak a településfejlesztést említem, községünk új járdával gazdagodott, befejeződött az utcák aszfaltozása, megtörtént a közvilágítás teljes felújítása. Három új játszótérrel alakítottunk ki a gyerekek nagy örömeire. A beruházások értéke mintegy 650 ezer eurót tesz ki. Bevezettük falunkban a szelektív hulladékgyűjtést is, ezzel akartuk ösztönözni lakosainkat a tudatos környezet- és tájvédelem kialakítására. Sajnos, nem mindenki megértő, sőt, olyannyira nincs egyeseknek viszonyuk e kérdéshez, hogy a község területén illegális személtarakatok bukkannak fel, több helyen is. Lehetőségeink szerint igyekszünk ezeket fokozatosan felszámolni. Ha már szóba került a környezet, fontosnak tartom megemlíteni, hogy elkezdtük a gazok, gyomok és bebokrosodott területek kitisztítását.

Kötelességemnek tartom az egyház-község támogatását is. Az elmúlt két év során rendbe tettük a templom csatorna-rendszerét, és teljesen felújítottuk a sekrestyét.”

Minden bizonnyal fontosnak tartja a kultúra, a sport és a civil szféra támogatását is.

„Gazdasági, anyagi és tárgyi szempontból a falu fejlesztése fontos tényezőt jelent, hiszen manapság ezek azok a szempontok, amelyeket a leginkább figyelembe vesznek egy-egy település értékelésekor. Ugyanakkor én a legfontosabb

feladatomban mégis azt tartom, hogy a csábi lakosságból egy igazi összetartó közösséget kovácsoljak – mert vallom, az otthon érzését az összetartozás adja meg. Ezt segítette a közös programok és összejövetelek szervezése, mint például a gyermeknap, a sportnap és a szüreti ünnepség. Felelevenítve a régi szép időköt és nyencségeket, Márton nap alkalmából libából készült finomságokkal és régi szép nótákkal kedveskedtünk idős lakosainknak. Évente koszorúzással emlékezünk meg falunk neves szülöttjéről, Szeder Fábiánról, a háborúban elhunyt csábi katonáról, valamint megünnepeljük nemzetünk jeles történelmi eseményeinek évfordulóit is. Mint sportkedvelő egyén, örömmel kijelenthetem, hogy a sportban nagyon jó eredményekkel dicsekedhetünk. A labdarúgó diákcsoportunk, köszönet a kiváló edzőnek és a sportszervezet vezetőségének, nagy fejlődésen ment keresztül az elmúlt három évben. Elégedettek lehetünk az V. liga „D” csoportjában játszó felnőtt csapatunk eredményeivel is, hiszen beszélgetésünk idején a tabella harmadik helyén tanyázik a csapat. Sportolás és kedvtelések terén számos lehetőség adódik fiataloknak, felnőtteknek és időseknek egy-

Játszótér

aránt. Sakkjáték, röplabda, asztalitenisz, és rendelkezésre áll egy testépítő terem is. Kihasnálva községünk természeti adottságait, a túrázás kedvelői is egyre több szebb helyet fedezhetnek fel. Vadászati és halászati lehetőségekből sincs hiány, ami pedig kihagyhatatlan foglalkozás és kedvtelés, az a borászat. Elvégre falunk évszázadok óta kiváló borairól ismert, és az itteni szőlősgazdák igazán értenek a borkészítéshez.”

Harmadik választási ciklusban önkormányzati képviselő **Zat'ko Ervin** mérnök, aki egyben a Csemadok helyi szervezetének elnöke, és a sikert sikerre halmozó Szeder Fábián Dalegylet oszlopos tagja. Vele a falu **egyik régi, fájó pontjáról beszél, nevezetesen arról, hogy a községnek nincs megfelelő kultúrháza.**

„Igen, ez valóban így van. Elmondhatom, hogy az előző faluvezetésnek tervében állt egy korszerű kultúrház felépítése, a telek is megvan, csak éppen a pályázati feltételek nem voltak meg hozzá azon egyszerű oknál fogva, hogy csak az ezer fő alatti települések pályázhattak ilyen célra. Természetesen nem mondtunk le céljainkról, keressük a lehetőséget, a forrásokat, hogy megkezdhessük az építkezést, hiszen biztos vagyok benne, a fizikai munka nagy részét társadalmi munkában felvállalná a falu lakossága. Addig is: a Csemadok-szervezet égisze alatt működő dalegyletünkkel az utóbbi években elsősorban a zenekultúra terén értünk el nagyon szép sikereket, hiszem, hogy egy kultúrház megépítésével egyéb művészeti és szórakoztató ágazatok is gyökeret vernének falunkban.

Épül, szépül a Szent Korona faluja

IPOLYBALOGON gyakori látvány,

hogya a turisták tucatjai állnak meg a Szent Miklós püspök tiszteletére szentelt római katolikus templom parkolójában. Ugyanis a több mint 800 lélekszámú település nevezetessége ez a 13. században épült templom, melynek tornyát a magyar királyi korona díszíti arra emlékeztetve, hogy a hagyomány szerint a Szent Koronát a Károly Róbert és Vencel cseh király közti trónviszály idején egy éjszakan át itt őrizték. Az esemény emlékére 2005. augusztus 14-én a templomban elhelyezték a Szent Korona másolatát, és azóta minden év augusztus első vasárnapján megrendezik a Szent Korona Ünnepséget.

Cseri Lajos polgármester második választási ciklusban irányítja a községet. Milyen beruházások készültek el a mostani, lassan befejeződő választási időszakban? – kérdezem tőle.

- Kezdeném azzal, hogy 2012-ben elkészült a község központi zónájának felújítása, amely magába foglalta a tér teljes átalakítását, fejlesztését. Kialakítottuk az Erzsébet-parkot, két buszmegálló épült, az óvoda játszótere teljes felújításra került, a mellékutakat leaszfaltoztuk, de sorra került a Jednota üzletközpont előtti tér felújítása, kis park, játszótér létrehozása az Ipoly utcában. Ugyancsak ebben az évben került sor a halottasház rekonstrukciójára és az új szennyvíztisztító megépítésére is. Ebben a választási időszakban a sportpálya nemcsak öntözőberendezéssel, hanem új padokkal, járdákkal is gyarapodott. Mivel pályázatunkat kétszer is visszautasították pénzügyi hiányra hivatkozva, önerőből valósítottuk meg az alapiskola ajtó- és ablakcseréjét. Tavaly fejeztük be az óvoda ablakcseréjét és a fűtés teljes felújítását, valamint a községi hivatal előtti buszmegálló építését. Az elmúlt évben egy 9-személyes kisbuszt vásároltunk részben önerőből, merthogy testvértelepülésünk, Veresegy-

Szent Korona Ünnepe

háza is támogatta kezdeményezésünket. Új zongorát is vásároltunk a zeneiskolába, hangszereket pedig a kihelyezett tagozatokra.

Úgy tudom, mindezek mellett folyamatban vannak további beruházások is...

- Most ellenőrzi a környezetvédelmi minisztérium az árvízvédelmi projektünket. A szerződés 2013-ban ugyan alá lett írva, de újra kellett indítanunk a közbeszerzést. Terveink között szerepel az óvoda tetőszerkezetének és külső falainak hőszigetelése. A tervek elkészültek, folyamatban van a projekt beindítása. És fokozatosan halad a tájház rendbetétele is. Elmondhatom, hogy az értékelt időszakban a beruházások értéke meghaladta a félmillió eurót.

A képviselőtestület fiatal tagja Czibulya Márk. Annak idején őt választották meg az ipolybalogi ifjúsági önkormányzat polgármesterének. Hogyan látja ő a községben végbemenő változásokat?

- Elmondhatom, hogy a célok jó részét sikerrel véghez vitte a falu. A község

szépült, gyarapodott. Egyre élhetőbb településsé kezd válni. Két jelentős elmaradásunk van, amelyből azonban egy – remélhetőleg – rövidesen lekerül a listáról. Ez az árvízvédelmi projekt, a halastó és környezetének rendbetétele.

A halastóból az Ipolyba folyó patak már többször is áradást okozott. Ennek szabályozására égető szükség van. Ez ugyan rajtunk kívül álló okokból késik, de a megoldás jó úton halad. Remélem, az idei évben megvalósul. A község másik nagy hiányossága a járda. Hogy lesz-e rá megfelelő pályázat, nem tudni, de ha nem akad, kénytelenek leszünk ezt is önerőből megoldani – előre mondom: nem lesz könnyű feladat. Ezen túl meg úgy gondolom, hogy a falu vezetése lehetőségeihez mérten megbecsüli és támogatja az ifjúsági, a sport- és kulturális programokat, tevékenységeket. Talán nem kell bemutatni legjelentősebb programunkat, a Szent Korona Ünnepet, mely most már nem csak a szűkebb régió számára ismert és vonzó program. Ebben az esetben már nem előrelépésről lehet beszélni, hanem egy igényeket kielégítő helyzet fenntartásáról. A faluban jól működő sport- és kulturális csoportok vannak, ezeket a község kielégítően támogatja. Az általános iskolánkon kívül egy jól működő művészeti alapiskolánk is van. Mind a két intézmény növeli a község értékét – és örömmel tölt el, hogy sem a polgármesternek, sem az önkormányzat többi tagjának nem kell magyarázni fenntartásuk fontosságát. Az olyan falvakban, mint amilyen Ipolybalog, az oktatási intézmények a megmaradás és a szellemi gyarapodás letéteményei.

Írta és összeállította: Bodzsár Gyula

Játszóter

Élet a tornai vár alatt

Tornai várrom

Torna őskori település, a temploma környékén talált bronz- és vaskori leletek is ezt bizonyítják. A vidék meghatározója és védelmezője a tornai vár volt, amely ma romjaiban is erőt, biztonságot és szépséget sugároz. A vár alatt húzódik meg a valaha volt város, vármegyeshely, mely a századok folyamán többször elpusztult, de mindig újraépült. A község a kassai völgy nyugati részén fekszik. Határának déli része a Torna és a Bódva folyók völgyében sík, valamint dombos jellegű. A községtől észak-nyugatra két nagy halastavat találunk. A völgyben síkvidéki termőföldek és rétek vannak, távolabb karsztos dombok. A ma már romos állapotban levő egykori megyeháza 1820-ban emelt kétszintes épület.

A község polgármestere Molnár Pál már a harmadik mandátumát tölti a helyi önkormányzat élén. A tizenkét év alatt sok mindent sikerült a településen megvalósítani. Igazából nem arra büszke, amit az utóbbi években falufejlesztés címen sikerült kiépíteni. Szerinte egy település életében a legfontosabb az emberek közti viszony, annak ellenére is, hogy a faluban nagy létszámú roma közösség él, sikerült elérni azt, hogy az emberek közti viszony elfogadható szinten van. Véleménye szerint ezen a téren komolyabb problémák nincsenek a településen, a közbiztonság elég jó, s a lakosság is elégedett és méltányolja az önkormányzat igyekezetét a roma közösségnek a többséghez való integrálásában. Molnár Pál elmondta, hogy Torna lakosainak mintegy negyven százaléka roma származású, ami elég tetemes, de a polgármester szerint nagyon jó velük az együttműködés. Tizenkét évvel ezelőtt, amikor Molnár Pál először foglalta el a

polgármesteri széket, ez az arány harmincöt százalék alatt volt. Egy évtized alatt több mint öt százalékkal nőtt Tornán a roma etnikum számaránya. Ebből kifolyólag a községben magasabb a munkanélküliség, mint a környéken általában. Ennek fő oka, hogy műveltségük, szakmai tudásuk elég alacsony szinten van. Igyekeztek egy középiskola létesítésével ezen a dolgon változtatni, hogy szakmát tanulhassanak. Ezzel elsősorban a fiatalokat célozták meg, az idősebbek számára közmunkával próbálták lehetőséget teremteni a valamivel jobb létfeltételekhez, mintegy négyszáz roma származású munkanélküli számára akadt így több-kevesebb munka.

A tornai vár alatt elterülő településnek, amely egykor megyeshely volt és városi rangnak örvendett, jelenlegi összlakossága 3690 fő. Nemzetiségi megoszlás szempontjából többségében még mindig a magyarok vannak többségben, a lakosság mindegy hatvan százaléka vallja magát magyarnak, s csak a negyven százaléka szlovák.

Molnár Pál polgármester tizenkét év alatt a falufejlesztés terén is elért látványos eredményeket. A megye segítségével felújításra kerültek az utak. Torna központi része is megújult, parkosításokat végeztek. Említésre méltó, hogy a helyi alapiskolák számára tornatermet építettek, bár ezt pénzforrások hiánya miatt még teljesen nem sikerült befejezni.

A Kassa felőli bevezető úton szociális bérházak épültek, itt tizenkét család 2006-tól folyamatosan új lakásba költözhetett. Felújult a település közvilágítási rendszere, s a jelenlegi választási ciklusban rekonstrukció alatt van a községi hangszóró, amely polgári lvédelmi szempontból is nagy jelentőséggel bír. Ha ez befejezésre kerül, akkor a lakos-

ságot könnyebben és jobban tudják informálni a történésekről.

Nagyarányú a fiatalok elvándorlása

A polgármester azt is elmondta, hogy sajnos Tornán is nagyarányú a fiatalok elvándorlása külföldre, munkahely keresés céljából. Sokan elhurcolkodnak a településről, munkahely után Nyugat-Szlovákiába is. Ez a roma közösségre is vonatkozik. Sokan közülük is külföldre kerültek, ahol munkát találtak. Először csak a környékbeli államokban, Csehországban és Ausztriában. Mostanában Angliába vándorolnak ki nagy számban.

Tornán régebben, még az elmúlt rendszer idején épült fel a vidék egyik legimpozánsabb kultúrháza, ahol hivatásos népművelők, kultúraszervezők, könyvtárosok dolgoztak, s mozija is volt a falunak, ahol rendszeres filmvetítések voltak. Mindebből ma már csak a régi könyvtárral rendelkező könyvtár működik, új könyvek vásárlására azonban nem nagyon jut pénz. A falu kulturális életének szervezése csaknem teljes mértékben a Csemadok helyi alapszervezetére hárul. Az alapszervezet tevékenységét az önkormányzat költségvetéséből is támogatják. Komjáthy Attila pedagógus, a helyi Csemadok elnöke néhány lelkes társával gondoskodik arról, hogy az egykor széleskörű kulturális munka Tornán legalább nyomaiban megmaradjon. Pénz hiányában nagyobb rendezvényekre nem telik, így az utóbbi időben sem a kassai, sem a komáromi magyar színház nem látogatott el a faluba. Már több éve nincs megoldva a kultúrház fűtése, ezért a téli időszakban teljesen szünetel ott a tevékenység. A Csemadok alapszervezete biztosította azt, hogy aki igényli, a Thália Színház

előadásait meg tudja látogatni. Van közel húsz, bérlettel rendelkező állandó színházlátogató, őket közösen busszal szállítják Kassára, együttműködésben a környékbeli településekkel.

A Csemadokon kívül van a falunak egy működő sportszervezete, ez a Tornai Cementgyár Sportklubja. Működik az önkéntes tűzoltó szervezet, van a falunak nyugdíjas klubja, amely időnként a rokkantnyugdíjasokkal közösen szervez kulturális rendezvényeket, és van a falunak énekkara is. Már csak az idősebb korosztály tagjai emlékeznek arra, hogy egykor volt itt egy jól működő színjátszó csoport is, amelyik évente rendszeresen tartott bemutatót.

Innovatív kezdeményezések

Tornán évek óta működik a Pro Tornensis polgári társulás, ennek vezetője a helyi önkormányzat független képviselője, Bartók László. Ez a polgári társulás az elmúlt évek során számos innovatív tevékenységbe kezdett. Annak idején a romák foglalkoztatásának újszerű kezdeményezését indította el, amikor különféle kézműves munkákra tanította be őket, s kisebb mértékben a piac számára is készítették termékeket. Foglalkoztak teknővájással, kosárfonással, fafaragással és egyéb asztalos munkákkal.

A társulás a helyi termelők részére egy piacot nyitott, ahol értékesíthetik háztáji termékeiket: zöldséget, gyümölcsöt, tojást, miegyebet. Tavaly szénából és fűrészporból brikett termelésbe kezdtek, s ennek a tevékenységnek is az egyik fő célja az önellátás biztosítása. A szalmának, mint hulladék anyagnak a felhasználása, amiből értékes fűtőanyagot lehet előállítani. Felépült a brikettgyártó-műhely, elindult a termelés, s a következő fűtési időnyre mintegy száz tonna mennyiségben tudnak termelni. Ezt helyben, illetve a közvetlen környék piacán fogják értékesíteni. A nyersanyagot főleg a makranci termelőszövetkezettől szerzik be, ahol nincs állattenyésztés, ezért a szalmára nincs szükségük. A fűrészport is a környékbeli fűrésztelepekről szerzik be. Legutóbb pedig napkollektorok gyártásával kezdtek foglalkozni. Nem a klasszikus villanykollektorokat készítik, hanem egy újszerű megoldással próbálkoznak. Ezzel az a céljuk, hogy a helyi emberek ki tudják használni a napenergia által adott lehetőséget akkor is, ha nincs három-négyezer euró készpénzükhöz, de van egy kis idejük és kézügyességük. Kétféle kollektortípust gyártanak, az egyik a meleg levegő előállítására az ún. sörkollektor, a másik típusal meleg vizet lehet előállítani. Ezek gyártására az internet segítségével találták meg a módszereket. Jelenleg az önellátás-téma nagyon aktuális, mert ha vesszük a családok költségvetését, lé-

nyegében két nagy tétel van benne, az egyik az élelmiszer, a másik az energia költsége. „Most azon dolgozunk, hogy több családnál a napkollektorokat el tudjuk helyezni, olyan módon, hogy mi adjuk a technológiát és az érdeklődők nálunk, a műhelyekben el tudják maguknak készíteni és fel tudják használni. Most, hogy megnövekedett a munkanélküliség, sok embernek van bőven ideje, és mi lehetőséget teremtünk arra, hogy szabadidejüket hatékonyan ki tudják használni saját részükre” – mondja Bartók László.

A polgári társulásnak valójában nagy haszna nem származik ebből, nem is ezért csinálják. Pályázatokon keresztül sikerül a technológiára forrásokat szerezni, ezért sem az a cél, hogy ebből nyereségünk származzon. A napokban indítottak el egy közös, határon átnyúló szlovák és ukrán projektet, ahol a tapasztalataikat fogják átadni az ukrán félnek, ezen belül lesz hat-hat háromnapos összejövetel, ahol az érdeklődők el tudják sajátítani a kollektorok gyártásának módszereit.

A Pro Tornensis polgári társulás nagyobb méretű uniós projekteket is nyert már és továbbra is pályáznak majd. Olyan célokra, ami a helyi emberek önellátását segíti elő. Az elszegényedés Szlovákiában elég nagy, ezért ez a téma továbbra is nagyon aktuális.

Hasznos kisvállalkozások

Vállalkozás terén, ami a szolgáltatásokat illeti, a kisvállalkozók gondoskodnak arról, hogy a település ezen a téren jól el legyen látva. Működik Tornán négy-öt étterem, és szálláslehetőség is van itt egy korszerű panzióban. Van a falunak saját péksége és a településen élelmiszerüzletekben sincs hiány. Az építőanyagokat árusító vállalat és több helyi kisvállalkozó nemcsak tornai, hanem környékbeli lakosokat is foglalkoztat.

A falu dicső történelmét csúfolja meg a napról-napra egyre jobban omladozó klasszicista stílusban épült vármegyeháza, melynek homlokzatán még ugyan ott díszelgnek a domborművek, a tetőszerkezete azonban már teljesen összeomlott, s a roskadozó épületből sokan hordják el az építőanyagot. A község a rendszerváltás után nyugat-szlovákiai

Molnár Pál polgármester

vállalkozóknak adta el az épületet, s az enyészet martalékává vált. A polgármester szerint, mivel a vármegyeháza magántulajdonban van, megemtése ügyében nem nagyon tudnak előrelépni. A tulajdonosok többszöri megszólításra, a büntetések kiszabására sem reagáltak. Az önkormányzat működtet építésügyi hivatalt, amely kezdeményezi, hogy mivel a tulajdonosok nem foglalkoznak a vagyonukkal, adják azt el valakinek, aki tudna az épülettel valamit kezdeni. Felcsillant a remény, hogy sikerül megmenteni ezt az épületet, mert jelentkezett egy személy, aki – egy polgári társulás nevében – felújítaná az épületet, ha megkapná. Most az ügyvédjein keresztül próbálja elérni a tulajdonosokat.

Turisztikai szempontból is jelentős ez a vidék, hisz idegenforgalmi látványos-

ság lehetne a teljesen kihasználatlan a tornai várrom, s itt a közelben van a Szádellői-völgy, amely látogatott hely lett. Az idegenforgalmi szolgáltatások jól ki vannak építve. A jövőben szeretnék a turisták számára is hozzáférhetővé tenni a várromot, amely jelenleg a műemlékvédelem felügyelete alatt van, s szeretnék, ha a jövőben az önkormányzat tulajdonába kerülne. A várrom alatti terület a Szlovák Állami Erdészet tulajdonában van, a várrom lényegében a senkié, csak a műemlékvédelem nyilvántartásában szerepel. A falunak pénz kellene a megvételéhez, amit pályázati forrásokból lehetne előteremteni. Ha sikerülne megszerezni a várromot, és oda olyan tőkét, olyan befektetést vonzani, hogy az a turizmus szempontjából érdekes helyet teremtsen, fellendíthetné a falut is. Idáig nagyobb falusi rendez-

vényekkel próbálták a figyelmet a várromra terelni. Tavaly májusban a vár alatti területen szervezték meg a tornai lovagi játékokat. Több hagyományörző történelmi harcos csoport vett részt ezen. Voltak itt lengyelek, szlovákok, csehek és magyarok is, akik látványos várjátékokat mutattak be az érdeklődőknek.

A többségében magyarok által lakott Torna önkormányzatában a Magyar Község Pártjának van a legtöbb képviselője. A tizenegy tagú képviselőtestületből heten a MKP-sok, a többi képviselő független. Az önkormányzati közgyűléseket mégis szlovák nyelven tartják, mivel a szakkifejezéseket a legtöbben már csak szlovák nyelven ismerik.

Havasi Péter

A csapatmunka a siker alapja

Gujber László polgármester

A Szenci járásban fekvő Hegysúr 830 lelket számláló település. A főváros közelsége miatt a lakosság száma az elmúlt években jócskán megszaporodott, hiszen 2001-ben még csak 634 lakosa volt a községnek. A legutóbbi népszámlálási adatok szerint a magyarok aránya 60 százalék volt – ami alacsonyabb, mint korábban, de az említett betelepülések miatt érthető a csökkenés. Gujber László polgármester 12 éve tölti be tisztségét. Vele és három képviselővel értékeltük az elmúlt négy évet, mindazt, amit a helyi választások előtt célként fogalmazott meg magának a falu. Ajpek Emília, Szalay Erzsébet és Takács Csaba – a polgármesterhez hasonlóan – minden sikert elsősorban a jó csapatmunka eredményének tartja.

A polgármester és a képviselők is két

részre osztották a négy éve meghatározott programot, amelyet – mint egybehangzóan mondják – a falu lakosságával, annak aktív részével dolgoztak ki, szinte közösen. Az egyik részt írásos formában is elkészítették, nevezetesen a konkrét fejlesztéseket, a másik részét nem fogalmazták meg konkrétan, de mindannyian egyetértettek vele: minden társadalmi, kulturális, sport- és egyéb közösségépítő kezdeményezést támogatni fognak a faluban, mert ezek a településen élő emberek szellemi életét és közérzetét befolyásoló események. Ennek megfelelően az önkormányzat szorosan együttműködött a faluban működő valamennyi polgári társulással és civil szervezettel, kiemelten támogatta azokat.

A négy évvel ezelőtt konkrétan megfogalmazott célok legtöbbször sikerült megvalósítani. Gujber László polgármester szerint elsősorban azért, mert a

program összeállításakor nem rugaszkodtak el a földtől, tehát olyan tervek szöttek, amelyek megvalósítását biztosítottak látták - ugyanakkor szükségesnek érezték a település fejlődése szempontjából.

Hogy mit jelent Hegysúr esetében a megállapítás, miszerint „nem rugaszkodtak el a földtől”? A polgármester és az említett három képviselő igazából két olyan körülményt említ, amely nemcsak erre a településre, hanem gyakorlatilag a Pozsony megyéhez tartozó összes városra és községre érvényes: az egyik, hogy Pozsony és környéke európai mértékben is a legfejlettebb régiók közé tartozik. A régió bruttó gazdasági teljesítménye alapján nem részesülhetnek számos olyan európai támogatásból, amelyet az ország többi részén igen hatékonyan és sikeresen tudnak felhasználni az önkormányzatok, annak ellenére sem, hogy például az iskolák és egyéb oktatási intézmények állapota ugyanolyan rossz, mint másutt, csak éppen európai forrást nem kaphatnak tatarozásukra, felújításukra, modernizálásukra.

A másik súlyos jelenség a beköltözők – pontosabban a Pozsonyból kiköltözők – esete, akik olcsóbbnak, ennél fogva élhetőbbnek tartják a fővároshoz közeli településeket, előszeretettel vásárolnak ott házakat, vagy építenek sajátot, ami jelentős terhet ró a település infrastruktúrára, egészen pontosan: azok fejlesztésére. Ráadásul a legtöbb esetben ezek az emberek be

sem jelentkeznek a falvakba, városokba állandó lakosnak, ami azt jelenti egyebek mellett, hogy rájuk a falu nem kapja meg a személyi jövedelemadókból kiszámított adóhányadot. De azért követelik a közvilágítás, az utak, a járdák kiépítését, mintha „hazai” lakosok lennének! A polgármester és a képviselők szerint a kérdéssel már megyei szinten is foglalkoznak, felfigyelt a jelenségre a Szlovákiai Városok és Falvak Társulása, csak éppen megoldás nincs egyelőre a problémára.

Nos, ami a konkrét terveket illeti, a községnek egyebek mellett abból kellett kiindulnia a választási program összeállításakor, hogy a települést kettészeli a Somorja - Szenc főút, amelynek forgalma olykor szinte elviselhetetlen, az út menti járdák kiépítése ennél fogva nem kényelmi, hanem biztonsági kérdés volt. Ezt sikerült megoldani, ahogy számos más utcán is megújultak a gyalogos – olykor kerékpározásra is használt – utak. A tervekhez tartozott a temető felé vezető járda megépítése is, ez azonban még vár a falura, ahogy egy másik terv is, nevezetesen a temető közvilágításának megoldása. Bár igazából ezekre a beruházásokra semmilyen „külső” forrás nem áll a falu rendelkezésére, a polgármester bíz benne, hogy mindkét célt eléri még az idei esztendőben, hiszen a közvilágítás a temető egy részében már „üzemel”. A halottasház fenntartása és környékének méltó kialakítása is sok pénzt igényel, minthogy pályázati forrás erre sincs. A polgármester ugyanakkor büszke arra, hogy a falu lakosságának kényelmét szolgálva hőmérőt és órát is sikerült felállítani a falu központjában.

Ennél is komolyabb terv volt a falu közterületeinek rendben tartása, a parkosítás folytatása. Az előző választási ciklusban sikerült a futballpálya és a kultúrotthon környékét parkosítani, padokat elhelyezni, játszótér kialakítani, amit előszeretettel használnak a falu polgárai, főként az idősebb emberek és a kisgyermekes anyukák, akik számára a parkok egyfajta találkozóhelyé váltak. Ezt folytatta a település önkormányzata a jelen választási ciklusban, ebben az időszakban a posta, a községi hivatal és az iskola közelében található közterületek alakultak át esztétikus és pihenésre is alkalmas parkokká. Ráadásul a községháza előtt egy közkutat is sikerült építeni, amit a lakosság ki is használ, minthogy a kút vize egész-

ségesebb, jobb minőségű, mint sok családi háznál. A beruházások nem voltak egyszerűek, hitelt is fel kellett vennie a falunak, s hogy azt is vissza tudják fizetni, illetve új beruházásokat is meg tudjanak valósítani, a falu polgármestere és a képviselőtestület tagjai lemondtak havi járandóságukról. Ahogy Ajpek Emília képviselő fogalmazott: nem azért vállalták ezt a tisztséget, mert pénzt láttak benne, hanem azért, mert a faluért szeretnének dolgozni. Hozzátette: a gondok rázták össze a csapatot.

Ennek a – többször is emlegetett – jó csapatmunkának köszönhetően sikerült a választási ciklusban felújítani az óvodát, s nemcsak a küllemét hozták rendbe, hanem korszerűsítették felszerelését is, azaz az intézmény jelenleg két, minden igényt kielégítő osztállyal működik – magyar és szlovák nevelési nyelven. Bár nem volt a választási program része, az iskola felújítását is szeretnék a lehető legrövidebb időn belül megvalósítani: egyszerűen szükségessé vált az ablakok és ajtók cseréje, a hőszigetelés, de teljes felújítást igényel az épület tetőszerkezete is. Az ezzel kapcsolatos gondot már említettük: Pozsony megyében ilyen célokra nem lehet európai forrást meríteni. Ezért az egyetlen lehetőség, hogy a falu a környezetvédelmi alpnál pályázott energia-megtakarítás címén, de sajnos, nem járt sikerrel. A polgármester azonban bíz benne, hogy az idén megkapják a támogatást, és mégis elvégezhetik az iskola teljes tatarozását. Az iskola konyháját viszont biztosan felújítják, arra a település költségvetéséből biztosítanak pénzt – merthogy ilyen jellegű pályázati lehetőség sincs.

A választási program szerint a temető közvilágítását és az oda vezető járdákat is szeretnék felújítani. A tervek elké-

szültek, a közvilágítás egy részét már üzembe helyezték. A járdák is elkészülnek ősziig. A következő önkormányzati választásokig tehát ez a terv is megvalósul. A település teljes egészében önrészből tudja csak megvalósítani a temető és a halottasház, valamint a környékük felújítását, hiszen ilyen célú pályázatot egyik minisztérium vagy alapítvány sem ír ki.

A Pozsony környéki települések nagy részén nincsen szennyvíz-csatornázás, ez a helyzet Hegysúron is. Ahogyan a környező települések zömének nem sikerült a szennyvíz-elvezető hálózatot kiépíteni, úgy a hegysúriaknak sem. Ez esetben a gond a pályázat, támogatást csak azok a települések kapnak, ahol a lakosság száma meghaladja a kétezret. Hogy ez a feltétel mennyire igazságos, nehéz eldönteni, tény, hogy nagyon sok településen maradt el a csatornahálózat kiépítése ilyen okból.

A polgármester aztán egy újabb országos problémára figyelmeztet: a kisiskolák helyzetére. Mert egy dolog, hogy az épület tatarozása nehézségekbe ütközik, ellenben az oktatási tárca elképzelései miatt a hegysúri magyar és szlovák iskola sorsa is kétséges. Az önkormányzatban, persze, egyértelmű a vélemény: mindenáron megmenteni az oktatási intézményeket a faluban. Ezt követeli meg a gyermekek igénye is, hiszen a szülőfalva adja a legnagyobb biztonságot a diákoknak a betűtetés elsajátításához, mindemellett az iskola a falu életében nélkülözhetetlen szerepet játszik: a kulturális és szellemi élet központja – állítja Gujber László. Egyébként is fontos célja volt a falunak az ifjúság felkarolása, a klubtevékenység és a cserkészlet támogatása. A cserkészeknek természet biztosít a

falu, melyet Farkaslaknak neveztek el a csapat tagjai.

Szalay Erzsébet, aki a második választási időszakban képviselő, az idősekről való gondoskodást emeli ki. Ugyan a hegysúri nyugdíjasok többsége nem magányos, társadalmi aktivitásukra azonban szükség van, ezért működtet a falu egy nyugdíjas klubot is, ahol havonta egyszer találkozhatnak a szépkorúak, illetve évente kétszer csoportos kirándulást is szerveznek számukra. A település egyébként az összes civil szervezetet támogatja, és pezsgő közösségi életről lehet beszélni, hiszen a cserkészeten és a nyugdíjas klubon kívül működik a faluban a Csemadok, a kiskertészek szövetsége, a vadászok és a halászok szervezete is. És kisebb hanyatlást követően sportélet is eleven a faluban, a helyi futballisták is hozzájárulnak rendszeres bajnoki szereplésükkel a falu lakosságának szórakoztatásához.

Érdeemes még megemlíteni, hogy a falunak van honlapja, s ahogy az egyéb információs táblák és hirdetések, úgy ez is kétnyelvű – mert erre érzékenyek

Szalay Erzsébet és Ajpek Emília, önkormányzati képviselők

a hegysúriak. A polgármester szerint a községi lapot kellene újjászervezni, hiszen utoljára két évvel ezelőtt jelent meg a falu újságja. Takács Csaba ezzel szemben azt hiányolja, hogy terveik ellenére nem sikerült testvértelepülést találnia Hegysúrnak, pedig az is gazdagíthatná a falu szellemi-kulturális életét. Ahogyan a képviselők és a lakosok egy másik álmának a megvalósítása is, nevezetesen egy hagyományörző ház vagy kiállítás létrehozása. Ez talán majd a következő választási ciklus egyik prioritása lesz. Ehhez azonban az is kell, hogy ismét összetartó, a falu érdekeit védő képviselők

és polgármester kerüljön a falu élére, ahogyan ez most is volt. Mert – ahogy Szalay Erzsébet elmondta - a képviselők a ciklus elején abban egyeztek meg, hogy minden rendezvényt és minden fontos célkitűzést együtt fognak megvalósítani. Ezért nem is hoztak létre szakbizottságokat, hiszen a rendezvényeket együtt szervezték meg, a döntéseket közösen hozták, akár építésügyről, akár környezetvédelemről vagy más fontos kérdéssről volt szó. Mert - mint sokadszor hangsúlyozta - a csapatmunka az alapja a sikernek.

Neszmeri Tünde

Nyékvárkony - utcakép

Nyékvárkony a nagyobb csallóközi falvak közé tartozik, amelynek élén 2010 óta fiatal polgármester áll, Horváth Ákos személyében. A szakember a falu élén is sikeresen használta fel gazdasági tudását, amely a község előnyére vált.

A mai település 1940-ben jött létre, az akkori Várkony és Csallóköznyék egyesítésével. Az utóbbi első írásos említése még 1165-ből ered. A gazdag történelem mellett a mai községet a fejlődés jellemzi, hiszen ahogy azt a polgármestertől megtudom, négyéves munkássága során sikerült a falu lélekszámát 2600 fölé emelni.

Fenntartható fejlődés - összekovácsolt közösség

Aki a Dunaszerdahelytől öt kilométerre délre fekvő településre betér, rögtön észreveszi, hogy szép számban gyarapodtak az új családi házak, de Horváth Ákos azt is elárulta, a bérlakások száma is több mint hússzal bővült az elmúlt négy évben, így a nehezebb anyagi helyzetben lévők számára is akad lakhely. Ennek köszönhetően aztán a falu lakosságának a száma is növekszik, s az óvodában is van elég gyermek.

„Szerettem volna a saját falumat szebbé és jobbá tenni, a közösséget jobban összekovácsolni“ - mondja, amikor arról kérdezem, miért is vállalta ezt a feladatot. A kezdet nem volt könnyű, de a konstruktívan működő kilencfős képviselőtestület segítette a munkáját. Viták, persze Nyékvárkonyon is voltak, de a polgármester szerint a község érdekét szolgáló ügyekben mindig meg tudtak egyezni.

Horváth Ákos, polgármester

„A belépésemkor szembe kellett nézнем a lefutás előtt álló uniós pályázatokkal, miközben a falu a csőd szélén állott, a sok tartozás miatt a pénzügyminisztérium kényszerfelügyelet alá akarta helyezni a falut, és a vízelvezető árkok hiánya is komoly gondot okozott. Ezeket a nehézségeket sikerült leküzdenünk, több tartozást is csökkenteni tudtunk.“

A faluban uralkodó állapotokkal ugyan tisztában volt, de a problémák mélysége még őt is meglepte. Ennek ellenére sikeresnek értékeli elmúlt négy évét, amelynek elején céljai között szerepeltek a telekeladások, a hatékonyabb adóbehajtás és illetékbehajtás (vízdíj), a szerződések újraértékelése, a pályázatok rendberakása, de az esővíz elleni harcot is fontosnak nevezte. Az utolsó tekintetében nem lehet teljes sikerről beszélni, mert a polgármester arról tájékoztatott ottjártunkkor, hogy az egy hétig tartó esőzések még mindig problémát okozhatnak az elvezetésnél.

„Továbbá a csatornahálózat kiépítése terén is fejlődünk kell, ez folyamatban van, uniós forrásból pályázunk, és ha minden jól megy 2015 őszén vagy 16 tavaszán elkezdődhet a kivitelezés“ - tudtuk meg, majd arra is választ kaptunk, mindez hogyan sikerülhetett. „Fontos volt a kiadások racionalizálása, a falu tulajdonában lévő telkek eladása, szerződések átértékelése és szükség szerinti módosítása, valamint kiemelt szerepet kapott az uniós pénzforrások bevonása. Van egy új piacterünk, egy teljesen új központi parkunk játszótérrel és pályával. Sok helyi utat felújítottunk, több utcába bevezettük a vizet, járdákat építettünk.“

A kulturális tevékenység kapcsán érdemes megemlíteni, hogy a Felvidék-szerte ismert Menyhárt József is a képviselőtestület tagja, tavalý pedig

megyei képviselőnek is megválasztották. Szerinte a polgármester tevékenysége egyértelműen sikerként értékelhető. „Véleményem szerint aktív négy évet tudhatnak maguk mögött, az egész falu, na meg a nyékvárkonyi önkormányzati képviselőtestület: nagy adósságokat „örökölt” a testület; innét, a csőd eljárás közeli helyzetből sikerült a települést a hitelképesség szintjére visszahozni. Utak, járdák épültek, bővült a vízhálózat, modern szabadidőparkot, vásárteret sikerült a lakosság rendelkezésére bocsátani; a kulturális rendezvények száma az elmúlt négy évben csaknem megduplázódott, mindez jórészt a polgármester, Horváth Ákos következetes és fáradhatatlan munkájának köszönhető“ - mondta el kérdésünkre. A képviselők és a falu vezetője közötti együttműködést is rendkívül pozitívan látja.

„Úgy gondolom, hogy a 2010-ben kitűzött célok csaknem maradéktalanul megvalósultak. A polgármester a képviselőtestülettel erős szimbiózisban valósította meg a falut érintő fejlesztéseket: az erős esőzések okozta belvizek elleni hatékony védekezés, a helyi szervezetek tevékenységének támogatása, a tehetséges tanulók ösztöndíjazása, a helyi sportélet fejlesztése hangsúlyos szerepet bírt. A nyékvárkonyi óvoda új nyílászárókat kapott, az önkormányzat új épületbe költözött, modern felszerelésű konyhával fogadja a társas rendezvényeket a helyi kultúrház. Épülő bicikliút, a fiatalságot igényesen szolgáló szórakozóhely, rugalmas önkormányzati ügyintézés – mindez az elmúlt négy év gyümölcse“ - mondta el Menyhárt.

A faluban járva a helyiek szintén elégedettséjüknek adnak hangot, pedig a környezetükben Dunaszerdahely mellett ott található Bős is, tehát az összehasonlítási alap megvan. Ami a község lakosait illeti, ők sem felejtették el kiemelni, hogy

a településük egy olyan gyönyörűen felújított kastélyval rendelkezik, amely ötcsillagos szállodaként működik széles szolgáltatási kínálattal. A polgármester a szálló vezetősége és a falu közti kapcsolatot jónak tartja, s annak működését is komoly előnyként értékeli. „Természetesen a szolgáltatásaikkal nem elsősorban a falu lakosságát kívánják megszólítani, de a kastély rendbetétele és működtetése hasznos számunkra“ - tudtuk meg, ahogy azt is, évente többször nyílt napokat is rendeznek a luxusszállodában, amikor mindenki ingyen megtekintheti annak szépségeit.

Nyékvárkonyban a növekvő lakosság-szám miatt az óvodában nem gond megtölteni a csoportokat, az iskolában a létszám enyhén csökkenő, ennek ellenére a felújított épületben remek körülmények között tanulhatnak a fiatalok.

A kulturális élet is sokszínű, s mára három (falunap, templomkert fesztivál, aratófesztivál) olyan nagyszabású népszerű rendezvényt is lebonyolítanak a településen, amely máshonnan is hozzájuk csábítja az érdeklődőket. „Sikerült mobilizálni a civil szférát is, bevonással komolyan fellendült a kulturális élet, amely rendkívül sokszínű.“ (Csemadok, cserkészcsapat, nyugdíjasklub, tűzoltóegylet, vadászszövetség, turistaklub, de a sportélet is sikeresen működik).

A fejlődési útvonalon haladó község tehát sikeres, jó eredményeket tud maga mögött, és minden feltétel adott ahhoz is, hogy önkormányzatokra nehezedő értelmetlen bürokratikus terhek közepette is igyekeznek előre menekülni a gazdasági válság éveiben. Ehhez – és a további sikerekhez - persze az is kell, hogy az együttműködés jellemezze a munkát az önkormányzatban.

Rajkovic Péter
A szerző felvételei és archív

Nyékvárkony - utcakép

Követhető célok, ellenőrizhető ígéretek

Milyen célkitűzéseket fogalmazhat meg egy önkormányzat ott, ahol az általános problémák közé tartozik a magas munkanélküliség, az alacsony népszaporulat és a nagyfokú elvándorlás? Milyen eredményeket sikerül felmutatni azoknak a településeknek, amelyek az ország egyik legmostoháiban kezelt régiójában fekszenek? Az alábbiakban egy bodrogi és két Ung-vidéki magyar falu négy évét követjük nyomon az egykori választási programok tükrében.

Együttes erővel Bésben

Kalán Sándor választási programja tizenöt fő célkitűzést és egy ígéretet kínált a választópolgároknak 2010-ben. Megválasztása után, Bés község MKP-s vezetőjeként ezek közül egy kivételével minden tervet sikerült megvalósítani, és a fogadalmát is betartotta.

Kalán Sándor

Bés jelenlegi polgármestere tizenhat évig képviselőként, tizenkét évig alpolgármesterként tevékenykedett lakhelyén. Mint elmondta, mindig is fontosnak tartotta a község lakosaival való folyamatos kommunikációt, mert azt vallja, hogy csakis együtt, a véleményeket meghallgatva, a különböző meglátásokat figyelembe véve lehet hatékony és eredményes a falu érdekében végzett munka. Nem is meglepő, hogy a választási program első pontja a falugyűlések rendszeres megszervezéséről szól. Kalán Sándor szerint a falu költségvetésének átláthatósága garantálja, hogy meglegyen a bizalom a lakosok és az önkormányzat között, és úgy érzi, ezt Bésben sikerült is elérni. Örömmel számolt be arról, hogy a lakossággal folytatott kommunikáció nem egyirányú, hanem több értékes ötlet is megfogalmazódik a falugyűléseken. A jelenleg készülékelben lévő lélekharang igénye a legutóbbi ilyen találkozón hangzott el egy helyi lakostól. A kérést az önkormányzat részéről tettek követték, így a tervek szerint mindenszentek ünnepén át is adják az új haranglábat és harangot a helyi temetőben.

A második programponthoz azt tűzte ki célul az egykori polgármesterjelölt, hogy minden munkanélkülinek egyformán legyen lehetősége bekapcsolódni a közmunkaprogramba. Így szakított azzal a korábbi gyakorlattal, hogy csak egyesek dolgozhattak a helyi munkanélküliek közül. Jelenleg 46 közmunkása van Bésnek. A faluban nagy méreteket ölt a munkanélküli-

ség, ez egy fontos segítség a község részéről, mondja a polgármester. 2010 óta számos köztéri rekonstrukció és fejlesztés zajlott Bésben, ezek során sokat segítettek a közmunkások. Ilyen munkálatok, és egyben megvalósult választási programponthoz tartozik a járdák felújítása, az új autóbuszmegállók megépítése, a parkosítás, a temető és a helyi halastó környezetének rendezése, illetve a sportpálya és a körülötte lévő épületek felújítása és karbantartása is. A megvalósított tervek közül több folytatást igényel, mint például a köztemető környékének rendezése, ami egyike az elmúlt négy év legnagyobb munkálatainak. Több mint 100 teherautó föld odaszállítása után parkolót alakítottak ki, felújították a halottasházat, majd padokat helyeztek el a sírkertben. A hozzávetőleg 20 000 eurós beruházáshoz a számítások szerint egy ugyanilyen tételű kiadás jön hamarosan, amikor leaszfaltozzák a parkolót. Az eddigi kiadásokból 8 ezer eurót sikerült pályázati támogatásból fedezni, a többi önerőből valósult meg. Hasonló a helyzet a járdák felújításával. 2013-ban közel 900 méteren sikerült új burkolatot lerakni, további egy kilométer a következő ciklusban épül meg. Az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet az esztétikus közterületekre. Erről árulkodnak a virágágyások, az apró díszes parkok szerte a faluban.

A választási program külön pontokban tárgyalja a helyi közösség építését, illetve az ifjúság segítségét megcélzó terveket. A polgármester sajnálattal közli, hogy kevés fiatal él a faluban, és annál

is kevesebb születik. Az ifjak körében aggasztóan alacsony a gyermekvállalási kedv, aminek egyik fő oka a már említett nagyfokú munkanélküliség. Bés 365 lakosából jelenleg 103-an nyugdíjasok, továbbá közel hetvenen munkanélküliek. Az óvodát mindössze öt gyermek látogatja. „Noha a községnek sok kiadással jár az intézmény fenntartása, nem szeretnénk, hogy megszűnjön, mert amit egyszer bezárunk, azt már nagyon nehéz újra beindítani” – hangsúlyozza Kalán Sándor. Az intézményen tavaly végeztek utoljára korszerűsítést, és a közeljövőben tervezik a folytatását. Az önkormányzat mellett, hogy minden fiatal munkanélkülit alkalmaz, aki szeretne közmunkát végezni, igyekeznek a tőle telhető módon összetartani a helyi közösséget. Rendszeresek a közös programok, amikbe bekapcsolódhatnak a fiatalok és idősek egyaránt. Népszerűek a nyugdíjas ünnepségek, a gyermeknapok, a közös kirándulások, a fürdőlátogatások, a horgászversenyek és a bálók. Telente hagyományossá vált a helyi horgásztávon szervezett „jégbuli”. Idén nyáron nagyszabású falunapra készülnek. A bésiek összetartozását hivatott erősíteni az a kalendárium is, amit a különféle helyi rendezvényeken készült képek díszítenek. Ezt hagyományosan ajándékba kapja minden család a faluban.

Bésben állandó jelleggel klubhelyiség működik a fiatalok és a nyugdíjasok számára is. Az ifjúsági klubot a polgármester fizetéséhez adott egyévi jutalmából rendezték be. Ez volt ugyanis az ígéret, ami a választási programban szerepelt a célkitűzések mellett. A jutalom felajánlása mellett Kalán Sándor a saját sporteszközait is a helyi ifjúság

Új buszmegálló Bésben

rendelkezésére bocsátotta. A fiatalok látták volna legnagyobb hasznát annak a tervnek is, amit egyedüli programként nem sikerült teljesíteni. Multifunkcionális sportpályára sajnos nem volt pályázati kiírás, ezért ez még várat magára, mondja a polgármester. Reméli, hogy a következő választási ciklusban sikerül egy ilyen komplexummal is gazdagítani a községet. A felsoroltak közül csak néhány esetben sikerült pályázati támogatást igénybe venni. Az önkormányzat elsősorban a megtakarításokra támaszkodik, és önerőből fedezi a kiadásokat. A nyertes pályázatok többnyire a közösségi rendezvényekre, a kulturális programokra vonatkoznak.

A hagyományok útján Bolyban

Illés László első ciklusát tölti a bodrogközi Boly község polgármestereként. Megválasztása óta függetlenül végzi munkáját. Választási programjának felvezetésében egy mindenki számára szebb, jobb, élhetőbb települést, összetartó közösséget vizionált. A program, ami a választópolgárok javaslataira,

visszajelzéseire épült, tizennégy fő fejezetben és számos alpontban részletezte a célkitűzéseket.

Első helyen a gazdaságot érintő tervek szerepeltek. Ide tartozik a pályázatok igénybevétele, a vállalkozóbarát környezet kialakítása, illetve a munkahelyteremtés elősegítése. Illés László tájékoztatása szerint, ami a pályázati források kiaknázást illeti, számos eredmény felmutatható az elmúlt négy évből.

A legtöbb kiadással járó munkákat a szlovák Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztériumtól kapott pályázat útján elnyert támogatásból finanszírozták. A polgármester tájékoztatása szerint a 465 818 összköltségű beruházásból 435 244 euró volt a pályázati úton elnyert támogatás, a községnek így csak a különbséget kellett önrészként finanszíroznia. Mindezzel sikerült nagyrészt teljesíteni a község fejlesztéséről, illetve a falukép javításáról szóló programfejezetet is. E sikeres projektnek köszönhetően a Fő utca mentén és az iskolához vezető úton összesen közel két kilométernyi járdát építettek. A köz-

Szociális épületek a bolyi sportpályánál

ség területén három korszerű buszmegállót helyeztek el, illetve elvégezték a községi hivatalhoz, illetve a sportpályához tartozó szociális helyiségek korszerűsítését is.

A helyi iskolánál és a református templomnál parkokat alakítottak ki. A templom előtti tér padokat és kőburkolatot is kapott.

Időközben a helyi magyar tanítási nyelvű alapiskola épületében is végeztek modernizáló munkálatokat. A felújítás részeként kicserélték a tornaterem padlózatát és rendbe tették az épülethez tartozó öltözőket. A munkálatok több mint negyvenezer euróba kerültek, amit a település saját forrásból fedezett. Illés László elmondta, hogy az épületen az előző önkormányzati ciklusban európai uniós támogatásból már végeztek korszerűsítő munkálatokat. Akkor ablakcserét, tetőjavítást, hőszigetelést, a falfelületek lefestését és a belső faburkolat cseréjét sikerült megvalósítani. Azóta befejezték a tető szigetelését és a fűtés modernizálását is, aminek köszönhetően jelentős mértékben csökkentek a fűtésre fordított költségek. Megvalósult továbbá a faluvirágoltatási terv, megújultak a község területén kihelyezett hulladékgyűjtő edények, és a temető

környezetét is sikerült rendbe tenni.

Nyertes pályázatról számolt be a polgármester a felnőttképzés kapcsán is. A foglalkoztatás elősegítése volt a célja annak a projektnek, melynek keretében - a Bethlen Gábor Alapnak köszönhetően - 5 hétvéges tanfolyamot szervezettek a településen. A foglalkozások során a szövés és a hímzés alapvető módszereit sajátíthatták el az érdeklődők. A képzésnek köszönhetően közel ötven ember került kapcsolatba e hagyományos tevékenységekkel.

A 730 lakosú községnek közel 100 polgára munkanélküli. Ebből 60-an vesznek részt a közmunkaprogramban. Nehéz a helyzet, mondja Illés László, hisz az egész térséget jellemzi a magas munkanélküliség, és egy falusi önkormányzat, még ha nagyon is szeretne, képtelen nagyban hozzájárulni a foglalkoztatottság növeléséhez.

A program harmadik pontja tárgyalja az idősgondozást és a szociális ellátások fejlesztését. Az egyedül élő nyugdíjasokról való gondoskodáshoz tartozik az ebédek rendszeres kihordása, a nyugdíjas klub működtetése, illetve a Bölcsék Tanácsának megszervezése. Ez utóbbi a község 90 évesnél idősebb polgárai tartozhatnak. Jelenleg heten alkotják a

A bolyi katolikus templom

tanácsot. A szépkorúak részére évente nyugdíjnapot tartanak. E ponthoz tartozik még a rászorultakról való gondoskodás. Ide tartozó tevékenységként a jótékonyági ruhaosztást említi a polgármester.

Az ifjúságpolitikáról szóló elképzelések kapcsán a falu első embere sajnálattal közli, hogy kevés az aktív fiatal. Az értelmiségi ifjak nagy része más tájakon próbál érvényesülni, sokak tanulmányaik miatt nem tartózkodnak idehaza. A tervezett Ifjúsági Tanácsot nincs, aki vezesse, az ifjúsági klubra sem mutatkozik igény. A legkisebbek részére folyamatban van egy játszótér megépítése.

A fiatalságot igyekeznek a sport által összefogni. Az önkormányzat által támogatott labdarúgócsapat a járási bajnokság első osztályában játszik, emellett egyre népszerűbbek a hagyományörző tevékenységek. A polgármester vezetésével több alkalommal tartottak már baranta-táborokat Bolyban. Az ősi magyar harcművészetbe betekintve az ilyen alkalmakon íjászatot, birkózást és egyéb korabeli küzdő tevékenységet gyakorolhatnak a résztvevők.

Az önkormányzat nagy figyelmet fordít a közösségépítő programokra, mindezt nemzeti identitástudatot erősítő jelleggel. A környéken ritkaságszámba megy a bolyi lakodalmas elnevezésű rendezvény, amit idén nyáron újra megtartanak. Egy teljes napos ünnepségről van szó, mely során végigkövethető, hogyan zajlott egy igazi falusi lakodalom. A szereplők eljátsszák a folyamatot a

Illés László és egy felújított épületrész Bolyban

menyasszony kikérésétől a hajnalig tartó mulatozásig. A szabadidejében vőfélyként is tevékenykedő polgármester fontos szereplője a rendezvénynek. Hasonló jellegű esemény az adventi ünnepség, amivel a korabeli falusi karácsonyt idézik fel a lakosokkal közösen. Lényeges napok továbbá a község életében a magyar nemzeti ünnepek és gyásznapiak. Nemcsak ezek megszervezése, hanem új emlékhelyek létrehozása is szerepelt a programban, amit sikerült is teljesíteni. Kopjafa és kettős kereszt is ékesíti már a falut. A néphagyományok továbbélését megcélzó célkitűzések közé nemcsak az említett események tartoznak, hanem tájház kialakítása is szerepel a tervek között. Mint megtudtuk, a felszerelések, relikviák gyűjtése egy ideje folyamatban van, csak még megfelelő épületet nem sikerült megvásárolnia az önkormányzatnak.

A környezetvédelmi programrész célkitűzései közé tartozott az illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, a tavaszi szemétygyűjtés, a szelektív hulladékgyűjtés megszervezése, illetve a szennyvízprogram elindítása. Mindezek el is lettek végezve az elmúlt évek során.

Ami a község kapcsolatait illeti, rendszeres az együttműködés az anyaországi Levelekkel, illetve egy erdélyi csoporttal. A bolyiak hagyományosan képviselik a községet a csíksomlyói búcsún.

A legnagyobb beruházás, ami a tervek között szerepelt, de nem valósult meg, a község egykori malmának rendbetétele. Mivel pályázat útján nem sikerült támogatást szerezni a felújítási munkálatokra, gyűjtést is szerveztek az ügy érdekében, azonban nagyon kevés pénz gyűlt össze, így továbbra is a célkitűzések között tartják számon, hogy hasznosítsák a hetvenes évek óta kihasználatlan épületet.

Vonzó település lett Mátyócvajkóc

Keveset ígérni, de azt betartani! Ezt vallja Czap Lídia, a 630 lakosú Mátyócvajkóc község polgármester asszonya, aki az MKP színeiben nyert bizalmat a választópolgároktól 2010-ben. Választási programjának egyik fő pontja az egykor különálló, ma már egy

Czap Lídia

településként működő Mátyóc, illetve Vajkóc köztemetőihez vezető út felújítása volt. Megválasztása után rövid időn belül sikerült is teljesíteni ezeket a célkitűzéseket.

Az Ung-vidéki település vezetője a négyéves ciklus megkezdésekor sürgető feladatnak tartotta az önkormányzati tulajdonú épületek rendbetételét. Kívülből felújították a községházat, korszerűsítették a szomszédos kultúrházat, illetve az óvoda és az iskola épületét is. A község teljes területét érintette a hangosbemondó modernizálása, valamint a közterek, szegletek virágokkal való kidíszítése is. A közut egy része mellett ma már felújított járdán közlekedhetnek a gyalogosok, ami ugyancsak célkitűzésként szerepelt a választási programban.

A program lényeges részét képezi a helyi közösség építése. A község vezetője elmondta, hogy főként a közösségért érzett felelősség volt az, amiért annak idején megpályázta a polgármesteri széket, és ezért vált meg a korábbi jó munkahelyétől is. „Több életet akartam vinni a faluba” - magyarázza egykori döntését a polgármester asszony. A község összekovácsolásának érdekében számos programot szervez az önkormányzat. Ide tartoznak a gyermeknapok és a nyugdíjas ünnepségek, az önkormányzat által támogatott bográcsozások, a nyári falunapok és a közös karácsonyozások, a bálók és a csoportos kirándulások, hagyományá vált továbbá a húsvéti kiállítás is, helyi kézművesek közreműködésével. A szabadtéri közösségi rendezvények helyszíne rendszerint a községháza tágas kertje,

amit a jövőben színpaddal szeretnének kiegészíteni. Az önkormányzat jó kapcsolatot ápol a helyi vadásztársulattal, és rendszeresen támogatja a labdarúgócsapatot is. A magyarországi Csincse község mellé egy kárpátaljai településsel is szeretnének testvértelepülési viszonyt kialakítani. A szlovák-ukrán határ a falu közvetlen közelében húzódik, csak a határátkelő miatt kell utazni tizenegynéhány kilométert.

Ami a lakosság összetételét illeti, Mátyócvajkócon is alacsony a népszaporulat, és ez főleg a helyi kisiskolának okoz problémát. Annak ellenére, hogy jól felszerelt intézményről van szó, aki teheti, a közeli Nagykaposon taníttatja a gyermekét, míg a helyben tanuló diákok évek óta a viszonylag kis létszámú roma közösségből kerülnek ki. A faluban jelenleg egy osztályban folyik az oktatás, ahol összevontan foglalkoznak a négy évfolyam 15 nebulójával. A környékbeli munkalehetőségek hiányában kevés fiatal tud érvényesülni a régióban, ezért a közeljövőben nem várható pozitív változás a diáklétszámot illetően, így egyre inkább a megszűnés veszélye fenyegeti az intézményt.

Bízató jel viszont, hogy vannak érdeklődők az üresen álló családi házak, telkek iránt. A közelmúltban két család is betelepült a faluba, ami a polgármester asszony szerint köszönhető a magas fokú közbiztonságnak, illetve a nyugodt és egyre szépülő falusi környezetnek is. Mint megtudtuk, a tervek között szerepel, hogy az önkormányzat időnként felvásároljon egy-egy üresen álló házat, bízva abban, hogy közösségi és egyéb célokra hasznosíthatják majd az épületeket.

Frissen aszfaltozott útszakasz Mátyócvajkócon

Czap Lídia polgármesteri munkájának fontos részét képezi a közpénzek megtakarítása. A közvilágítás modernizációja óta jelentős összeg marad a falu kasszájában. A spórolás érdekében továbbá a téli időszakban este 10 óra után, nyáron éjfélkor lekapcsolják az utcai világítást.

A tervekről annyit: biztos, hogy a közeljövőben új, kovácsoltvas kapukat kapnak a sírkertek és az egyik temető szerszámos házát is renoválják. Készül a pályázat a kultúrház hőszigetelésére és tetőcseréjére, amit hamarosan be is nyújtanak a környezetvédelmi alaphoz.

Czap Lídia elmondása szerint az évente beadott 10-12 pályázatból 2-3 sikeres. A nyertes projektek által többnyire a különféle rendezvények támogatására volt lehetőség. A munkálatok közül egyedül a községháza felújítását sikerült pályázatból finanszírozni. A falak, padlók kijavítására és a berendezések cseréjére tízezer eurót nyert a község. Az összes többi fejlesztés kiadásait önerőből, a kivetett adókból, illetve a megtakarításokból állta az önkormányzat. Ami az uniós pályázatokat illeti, a polgármester asszony elmondása szerint a jelenlegi ciklusban nehéz volt kiaknázható forrást találni, főleg a miatt, mert csak a pályázási időszak végén

kapcsolódhattak be az új polgármesterek, de bízik benne, hogy a következő periódusban sikerül uniós támogatásból is fejleszteni a községet. A jövőbeni tervek egyike egy multifunkcionális sportpálya megépítése az alapiskola kertjében. Erre biztosan benyújtanak támogatási kérelmet, de ha nem járnának sikerrel, önerőből is megépítik.

Érezhetően mindhárom riportalany polgármestert aggasztotta, hogy az önkormányzat nem, vagy csak nagyon kis mértékben képes hozzájárulni a foglalkoztatottság növeléséhez. Feltehető hát a kérdés, hogy ha a környező városokban sem születnek új munkahelyek, mi várható el kisebb lélekszámú településektől? A vizsgált választási programok mindegyike konkrét problémákat és ésszerű megoldási javaslatokat tartalmazott. Mindannyian inkább a rövid távú célkora fókuszáltak, és azokat szinte minden esetben teljesítették is. A fenti példák azt bizonyítják, hogy jól átgondolt költségvetéssel, szigorúan odafigyelve a kiadásokra, önerőből is sikerülhet fejlesztéseket véghezvinni. Tény, hogy ahol nehéz helyzetben van a lakosság, ott nincs könnyű dolga a polgármesternek sem, viszont: építkezni kell. Azt pedig csak fokozatosan lehet, áldozatos munkával és felelősséggel, a realitás talaján maradva.

Varga Tibor

Mátyócvajkóciak kirándulás közben

„Ilyen gazdája a városnak még nem volt”

– ezt a sommás véleményt Auxt Ferenc városi képviselő, a Magyar Közösség Pártjának járási elnöke fogalmazza meg, amikor arra kérem, hogy értékelje Rimaszombat elmúlt négy évét. Az elmúlt évtizedek tespedtsége és letargiája után zajlik az élet, amikor ezeket a sorokat írom, ismét minden a kurinci strand körül forog, ahol napokon belül átadják az új medencét, de már befejezték az utcák aszfaltozását, az ipari park is kulcsra készen várja az új befektetőket, a várakozásokkal ellentétben még a II. ligás fociklub is működik, sőt tisztes eredménnyel zárta a 2013/14-es idényt. De mi lehet a gond akkor? A külső szemlélő ugyanis azt látja, dül a viszály a képviselők és a polgármester között, per pert követ, s bár már június van, még mindig nincs költségvetése a városnak.

2010 novemberében szoros küzdelemben győzött a helyhatósági választásokon a függetlenként indult vállalkozó-regionális politikus, Šimko József, akinek negyedszerre jött össze a polgármesteri hivatal, s aki a rendszerváltás előtt és után volt a járási rendőrség vezetője, a járási hivatal előljárója, megyei alelnök, sokak számára a Fő téren álló Tátra szálló „megmentője”, s bár a választások előtt évekig saját hetilapot is kiadott, a győzelme mégsem volt előre nyilvánvaló, mindössze jó 200 szavazattal utasította maga mögé smeres vetélytársát, és a vesztesek között volt az akkori polgármester, Cifruš István is, aki előtte két cikluson át vezette a

várost. Nem véletlenül említettem a Šimko által kiadott, úgymond ellenzéki hetilapot, amely négy évig keményen bírálta a regnáló vezetést és a képviselőtestületet is, a nyertes ugyanis elszámoltatást ígért, és az akkori súlyos konfliktusok áthúzódtak a 2010/14-es időszakra is, mert perek és konfliktusok sorozata következett.

Auxt elsősorban a Gömői Hírlapot sajnálja

Ennek esett áldozatul a régió egyetlen szlovák és magyar nyelvű hetilapja, a Gemerské zvesti és a Gömői Hírlap is, amelyet kétévi háborúskodás után végül megszüntetett a képviselőtestület, s bár ígéretek voltak, új lap azóta sem született. „Bevallom, ezt tartom az el-

múlt négy év legnagyobb kudarcának, amelyért az MKP-nak is vállalnia kell a felelősséget” – mondja Auxt, aki szerint nem tudták kezelni azt a helyzetet, hogy bár a két lapnak külön szerkesztősége és főszerkesztője volt, a testület mégis egybemosta őket. „Nekünk a Gömői Hírlappal nem voltak gondjaink, sőt nyugodtan elmondhatom, hogy a külalapot leszámítva nagyon színvonalas és független lapot kaptunk a kezünkbe, ugyanez sajnos nem volt elmondható a szlovák lapról, amely gyakorta támadta a képviselőtestület egyes tagjait, és a színvonala is komoly kívánnivalókat hagyott maga után. Mindezek ellenére ki kellett volna határozottan állni a Gömői Hírlap mellett, ami nem történt meg, sőt volt olyan képviselőnk, aki a lap megszüntetése mellett szavazott, amelyet súlyos hibának tartok” – értékeli Auxt, aki ugyan bízott benne, hogy lesz folytatás, hisz a SMER-SD részéről voltak ígéretek, de végül olyan alapszabályt fogadtak el, amelyet a járási ügyészség vétőzött meg, sőt a Szlovák Sajtótanács is vállalhatatlannak tartott.

Šimko prioritása a kurinci strand befejezése, a katasztrofális állapotban lévő egyes városi utcák leaszfaltozása, valamint új munkahelyek létrehozása volt, s ahogy 2014 tavaszán kérdésünkre elmondja, az ígéretei túlnyomó többségét meg is tudta valósítani. Holott a várost közel 190 millió koronás adóssággal vette át, s ahogy akkor többször is nyilatkozott, szinte minden szekrényből hullottak a csontvázak a városi hivatalban.

Šimko József polgármester

A középpontban Kurinc

Az előző vezetések mintegy 220 millió koronát öltek a kurinci Zöld Víz Üdülőövezetbe, s bár a város több helyén is méretes reklámok hirdették az üdülőövezetet, azt gyakorlatilag a gaz verte fel. Pedig ott volt a 34 fokban meleg víz, a gyönyörű környezet, tóval, erdővel – de mintha mindenki a másikkra várt volna, külső befektetőktől várta volna a csodát. Holott ha valahol, erre felé még a csoda is hiánycikk. Šimko rövid úton munkához látott, a Városi Közterület-fenntartó Vállalat embereivel eltakarította a gázt, felújította a már meglévő medencét, de már a termálvízzel, s 2011. június 15-én Ladislav Sedmák helyi nagyvállalkozóval fejest ugrott a medencébe. Megnyílt az évek óta kihasználatlanul álló városi strand is, amely a nyolcvanas évek egyik kedvenc kiránduló helye volt a városkertben. Šimko már akkor jelezte, hogy új medencét is szeretne építeni mielőbb, hogy ne csak a környékről, hanem az egész régióból visszacsábítsák a turistákat, s bár az utóbbi években a smeres többségű testülettel szinte már semmi-lyen sem értenek egyet, sikerült meg-egyezniük a medence felépítésében, amely el is készült, és még júniusban átadásra kerül. De Kurincon kiépült a teljes üdülőövezet, új gazdára találtak a helyi telkek, s ahogy Auxt hozzáteszi, régen nem volt ilyen izgalomban a város. „Új fejezet kezdődik Kurincon, külön értékelendő, hogy ezt a város szinte teljes mértékben önerőből valósította meg, s az egyszerű emberek azt érzik, minden értük történik. Kurinc mellett gondolkodok itt az aszfaltozásra, a szemétszállításra, de a közhangulat is sokkal jobb, mint volt még pár évvel ezelőtt, holott gondok vannak szép számmal”.

Az aranyozást tojó tyúk

De mielőtt még elmerülnénk a gondokban, szóljunk az aszfaltozásról és a szemétszállításról. Négy év alatt 46 utcát aszfaltoztak le, s bár nagy egyetértés a testülettel itt sem volt, próbáltak mindenbe belekötni, májusban az utolsó 17 utca aszfaltozása is befejeződött. Igaz, 50-ezer euróval többet költöttek rá, mint amit a testület előzetesen jóváhagyott, de Šimko ilyen „apróságokkal” soha nem törődött. „Ha kellett, a város érdekében nem egyszer a testülettel és az elfogadott határozatokkal is szembe

mert menni, de így utólag minden döntése öt igazolta” – veszi védelmébe a polgármestert Auxt, aki külön kiemeli a szemétszállító autók megvásárlását, amelyre a testület nem adott előzetes engedélyt, és a baloldali frakció be is perelte mindezért, de nem járt sikerrel. Šimko már a választási ciklus elején bejelentette, hogy felmondja a szerződést a városi szemétszállítást biztosító Brantner céggel, és azt saját kézbe veszi. „A szemétszállítást aranyozást tojó tyúknak tekintetem, mára egyértelműen kiderült, nekem lett igazam. A 2011-es évvel összehasonlítva 450 ezer eurót takarítottunk meg, s míg akkor egy városi polgár 20,31 eurót fizetett évente, most 13 eurót. Sehoh Szlovákiában nincs erre példa” – mondja Šimko, aki a Városi Közterület-fenntartó Vállalat kezébe adta a szállítást, és azóta már több környékbeli község szemétszállítását is ők végzik. De ugyanezt tervezi a polgármester a városi hőszolgáltatással is, amelyet az előző vezetés szintén idegen kézbe adott.

Munkahelyek nem nagyon létesültek

Igaz, ez legkevésbé a városban múltott, az viszont nem segített az ügyön, hogy a polgármester gyorsan kihúzta a gyufát a smeres többségű testületnél, s nem egyszer küldött bíráló tartalmú üzenetet a kormánynak, sőt egy alkalommal még lapátot is. Šimko szerint a Fico-kormány mindössze a régió északi, szlovákok lakta részével törődött, a tiszolci és a nagykürtösi kormányúléseken is az északi települések támogatására hagyott jóvá milliárdokat, míg Rimaszombatba csak a kormánypárt kampánya során látogatott el. Munkahelyek létrejöttét sem támo-

gatta, de azért nem hallgatja el, hogy az egykori kaszárnya infrastruktúrájának kiépítéséhez hozzájárult a kormány. Igaz, ide a dél-koreai kábelgyár mellett csak pár kisebb vállalkozás érkezett, de azért bíznak abban, hogy az elkövetkező években, főleg ha a kormány által ígért gyorsforgalmi út is elkészül valahára, külföldi cégek is választják majd ezt a régiót. A kormány most a szabópusztai börtön kiépítésére tett ajánlatot, amely újabb munkalehetőségeket ígér, ha már a két évvel ezelőtti orosz megabefektetés nem jött össze, amely talán a Šimko-korszak legnagyobb kudarca. „Sajnos, a város lakossága folyamatosan csökken, főleg a fiatalok és az értelmiségiek mennek el, s ez nem sok jót jelent a jövőre nézve” – ezt már Štefan Baláz képviselő mondja, aki az egykori Mečiar-féle HZDS jelöltjeként került a testületbe, s bár többnyire a baloldali frakcióval szavazott, mégis azon kevesek közé tartozott, aki végig progresszív hozzáállást tanúsított.

„Az egész életemet ennek a városnak szenteltem. Főleg a kultúra és a sport területén tevékenykedtem, s mint a szociális bizottság elnöke, az elesettek képviselője mellett ezeket tartottam a prioritásaimnak” – mondja, s mint hozzáteszi, bár kétségtelenül voltak neki is nézeteltérései a polgármesterrel, mindig próbált konstruktív lenni. Elismeri, hogy a városban az elmúlt négy év alatt nagyon sok minden történt, s az elért eredmények a polgármestert igazolják. Amit legjobban sajnál, hogy bár már június van, a városnak a mai napig sincs költségvetése, így nem tudják támogatni az elesetteket sem, akiknek az egyszeri segély is fontos lenne. „A baloldali blokk nemhogy a polgármesterrel, de egymással sem tud megegyezni

a prioritásokban, s ez most elsősorban a polgármester malmára hajtja a vizet” – teszi még hozzá, és ha már a sportról és a kultúráról esik szó, nem mehetünk el a négy év leggyakoribb vitatémája, a foci mellett sem.

Működnek a sport- és a kulturális szervezetek is

„Sokan vetették a szememre, hogy meg akartam szüntetni a fociklubot, de ahogy mára már talán mindenkinek nyilvánvaló lett, ez egész egyszerűen nem igaz. Sőt mindent megtettem a klubért, megtartottuk a második ligában, a városi sportkluboknak két autóbust is vásároltunk” – mondja a polgármester, aki hivatalba lépése után szerette volna takarékosági okokra hivatkozva megszüntetni a művelődési központ önállóságát, de végül erre sem került sor. Baláz elégedett a sportra és a kultúrára szánt erőfeszítésekkel, s osztja a véleményét Auxt is, aki fontosnak tartja, hogy Šimko, aki félig maga is magyar származású, a város multikulturális jellegét igyekezett megőrizni, sőt a kétnyelvűség területén is elindult valami, a városi intézmények nagy része „kétnyelvűsítve” várja az ügyfeleket, s aki igényli, azt a hivatal magyar nyelvű nyomtatványokkal is ellátja. Igaz, nem sokan kérték, az adópapírokat mindössze egy polgár kérte magyarul. És meg is kapta.

Valamit kell kezdeni a romákkal is

Bár a város roma asszisztent is alkalmaz már, s a Dúsa úti lakótelep is megújult némileg, az elkövetkező évek egyik sarkalatos pontja lesz, hogy mit tud kezdeni a város a helyi lakosság egyre nagyobb arányát alkotó romákkal. Bár a város szociális lakások építését is tervezte, a testület elutasította ezek létrehozását, s azt sem igen szeretnék, hogy a kint élő romák betelepjenek a városba. „Nemrég voltam Putnokon, ahol öröm nézni, ahogy a helyi romák szépítik a várost” – mondja Auxt, aki szerint a Rimaszombatban élő romák munkaerejét is ésszerűen kell felhasználni. Nemrég egy közösségi fórumon magyar képviselők is tiltakoztak az ellen, hogy a lakótelepen élő roma gyerekek tanulmányaikat a Tompa Mihály Alapiskolában folytassák, féltik ugyanis annak színvonalát. „Egyre több

szülő adja a gyermekét szlovák iskolába vagy utaztatja a régióban, de az a legnagyobb gondom, hogy használható megoldást én magam sem tudnék kínálni” – teszi még hozzá Auxt, aki pozitív példának tartja a dunaszerdahelyi Magán Szakközépiskola megtelepülését a városban, amely az elmúlt pár év alatt nagyon sok magyar anyanyelvű roma gyerekeknek nyújtott értelmes továbbtanulási lehetőséget.

Autokrata, populista – de sok-sok eredménnyel

„Egy kívülálló hajlamos csak az állandó vitákat és cirkuszokat látni, s igaz ugyan, hogy Šimko megosztó személyiség, hajlandó a populizmusra, de mindent egybevetve az előző ciklusok teljes passzivitása után életet hozott a városba” – értékeli az elmúlt négy

esztendőt Auxt. (Šimko indult az köztársaságielnök-választáson, bekerült a megyei képviselőtestületbe.) Auxt szavait megerősíti a többnyire ellenzéki Baláz is, aki szerint a város érdekeit kell nézni, nem a személyes sérelmeket hangoztatni folyamatosan. „Šimko szeretett volna megbecsült első embere lenni a városnak, s bár lehetett volna számos alkalommal diplomatikusabb is, az eredmények mégis őt igazolják” – zárja a négy év értékelését az MKP járási elnöke, aki szerint ezzel a lendülettel az elkövetkező éveket is sikeresen abszolválhatja a város, s bár a régió továbbra is nagyon nehéz helyzetben marad, legalább a hitüket visszakaphatják az emberek, hogy élni itt is érdemes és lehetséges.

Juhász Dósa János,
Marta Kanalová felvételei

Vissza az alapokhoz

Az ország más részeihez hasonlóan a falvak elnéptelenedésének, a lakosság elöregedésének gondja a Csallóközt sem kerülte el. Három-négy évtizede még a Duna-szerdahely tőszomszédságában, a várostól alig két kilométernyire fekvő Nagyudvarnokon is az volt a divat, hogy a falusi életet a városi bérlakásokra cserélték az emberek, már csak azért is, mert az iparosítás, a munkahelyteremtés is a városokban összpontosult. Néhány éve azonban fordult a kocka, újra felértékelődött a falu, és az egykor kiköltözők mára visszaköltözők lettek. Az ország délnyugati szegletében ma már alig van község, ahol ne emeltek volna bér- és sorházakat, lakóparkokat. Első látásra úgy tűnhet: a vidék számára jobbra fordult a kocka. A dolog persze nem ilyen egyszerű, hiszen attól még nem lesz családalapítás, jövőkép és főleg identitás, nemzetiség és anyanyelv megtartása, hogy az embernek van hol laknia. Ahhoz, hogy a falu fejlődése jó irányt vegyen, vezetésének világos jövőképpel kell rendelkeznie.

Nagyudvarnokot, mint a neve is jelzi, királyi udvarnokok alapították, akik a pozsonyi várhoz tartoztak. Első írásos említése 1252-ből származik. A legutóbbi népszámlálás idején 1028 lakosa volt, ez a szám azóta 1100 fölé emelkedett. Ráadásul, mint Tóth Ernő polgármester elárulja, amikor 1994-ben belépett hivatalába, 723 lélek lakta a falut. Ez a gyarapodás nyilván nem véletlen,

s hogy miért, az talán az alábbiakból kiderül.

„A lélekszám növekedése elsősorban annak köszönhető, hogy rengeteg új családi ház épült a településen – mondja polgármester úr. – Nagyudvarnok ezen kívül érdekessé vált a mérnöki hálózatok városi szintre emelésével. Ez alatt azt értem, hogy a csatornahálózatunk kiépítése 1992-ben kezdődött, igaz a kredit nélküli munkálatok elvégzése és az ígért állami támogatás elmaradása kis községünk fejlesztésében 7 szűk esztendőt okozott, amit 2001-ig sikerült felszámolnunk.”

Minden rossz valamire jó!

„Az új évezred számunkra a magas szintű tervek kivitelezése révén sikeresen indult, s azóta mondhatni folyamatosan, szinte futószalagon fejlesztünk – mondja a falu első embere. – A csatornahálózat befejezte után minden egyes telekre bevezettük a víz-, gáz-, villany-, kábeltévé- és telefonhálózatot. Kataszterünkben található a Sweet Park, amelynek közepén terül el egy kéthektáros tó, amelyet a „szövetkezeti időkben” feltöltöttek és beszántottak. 2003-ban kitisztítottuk. Nyáron az egész környékről szívesen járnak ide az emberek napozni, sportolni, fürödni. Az ott álló színpadon nívós koncertek, kulturális rendezvények zajlanak, és szükség szerint jutányos áron bérbe is adjuk. A másik vonzerő, hogy az új lakónegyedünk körbeöleli a parkot és a tavat. A tavon, amely községi tulajdonban van, természetesen horgászni is lehet, szim-

bolikus összegért. A közeljövőben szeretnénk ott egy arborétumot kialakítani, őshonos fákat kiültetni, járdákat, padokat kihelyezni. Erre is készen van a pályázatunk. A színpad közelében egyébként meghagytunk egy magánterületet is, ahol majd panzió vagy szálloda épülhet. Ez sem légből kapott terv, hiszen élénk érdeklődést tapasztalunk ez iránt. A Sweet Parkban terveink közt szerepel egy játszótér, majd két fürdőmedence megépítése is, egy a gyermekeknek, egy a felnőtteknek fogja szolgálni. Ez azért is fontos, mert a tóban, bár nagyon tiszta a vize, hiszen felújítottuk, csak saját felelősségre lehet fürödni. A parkban egyébként a látogatók szociális igényei is ki vannak elégítve, bár sok gondot jelent a vandálok ténykedése, ami plusz költséget jelent az önkormányzatnak.”

A község igyekszik folyamatosan új építkezési telkeket kialakítani. A polgármester részletesen ecseteli, milyen építkezéseket hajtottak végre, végeznek, illetve terveznek a közeljövőben. Első lépésben 54, teljes egészében közművesített házhelyet mértek ki a község déli részében, majd a nagy érdeklődésre való tekintettel három év múltán továbbiakat. Mivel a pályázatokhoz a községeknek önrésszel kell hozzájárulniuk, Nagyudvarnokon a telkek értékesítéséből származó bevételt mindig fejlesztésre fordították. Így 2002-ben megépült egy tizenkét lakóegységből álló bérház, rá egy évre pedig a következő. Azon túl, hogy azóta új, kijelölt területeken elkezdték a közművesítést, a falu régi kultúrháza helyén is lakások fognak épülni. A nyolcvanas években épült kultúrházat eladják, s az árából

újat építenek. Helyén harminc bérlakás kap helyet, míg az új kultúrház a községi hivatal mellett épül, hasonló stílust képviselve.

„Eddig általában nyolcvan négyzetméteres lakásokat építettünk – mondja a polgármester. – Ebben az esetben kisebb, átlag 56 m²-es (45-től 70-ig) lakásokkal számolunk. A kultúrháznál, belterületen 3 telken jóváhagyunk egy 4-lakásos, maximum 6-lakásos bérházat, valamint két telken családi ház építését is. Ezen kívül az extravilánban tizenhat házhelyet alakítunk ki. A tervek elkészülnek, érdeklődők folyamatosan vannak. Három éve nyitottunk egy új lakónegyedet harminchat házhellyel, amelynek beépítettsége a bérlakások tekintetében a százötven százalékot is meghaladja. Minden tervezett fejlesztésből a község is profitál, mivel az adott területen a község is közel húsz százalékban tulajdonos, ezt szeretnénk felvinni földvásárlás révén negyven százalékig. A tulajdonosoknak négyzetméterenként 10 euróval hozzá kell járulniuk a mérnöki hálózatok kiépítéséhez a Dunaszerdahely irányában megvalósuló befektetéseknél, ez vonatkozik a kultúrház mögötti telektulajdonosokra is.

Mi lesz az iskolával?

Bármily furcsán hangzik, a nagyudvarnoki kisiskola Kisudvarnokhoz tartozik, ez a terület ugyanis már a szomszéd község kataszterébe tartozik, és a községi hatáskörök leosztásakor az iskola is oda került. A két település közös iskolájában mindazonáltal alig harminc gyermek tanul, mert a szülők nagy része a járási székhelyre hordja csemetéit iskolába. Hogy ennek következtében mi lesz a kisiskolával, amely egészségesebb lelkületű gyermekeket képes nevelni, kérdés. Napjainkban falai közt egyre nagyobb arányt képviselnek a roma tanulók, és néhány éven belül elképzelhető, hogy csak ők koptatják a padot, hacsak a szülőknél nem következik be szemléletváltás. Az óvoda helyben van, ahol akár harminc nebuló is lehetne, ám a törvény nem teszi lehetővé. A polgármester szerint törvényt kellene módosítani, hogy az önkormányzatok a meghatározott létszám keretén belül az üres helyeket menet közben feltölthessék. Az óvoda környékét egyébként igyekeznek egyre

színvonalasabbá tenni, éppen nemrég rendelkeztek egy többfunkciós játszóházzal, amit a futballpályán helyeztek el a gyermeknap alkalmából.

A pálya kapcsán megjegyzendő, hogy a nagyudvarnoki sportélet egyre élénkebb. A futballstadion 550 férőhelyes új lelátót kapott, alatta öltözőkkel, nappali bárral, amit a község üzemeltet, és bevétel a sportéletet gazdagítja. De van itt szálláslehetőség, konditerem, és egy félig elkészült szauna is, ám ezt a sportolóknak kell befejezniük, hogy maguk is hozzájáruljanak az értékkeremtéshez. Mindezeket hallva megállapíthatja az ember, hogy a nagyudvarnoki önkormányzat vállalkozás jellegű. Ezt a polgármester nem is cáfolja, hiszen a kilencvenes évek elején a külkereskedelemben tevékenykedett, tehát van tapasztalata e téren, 1994-ben pedig lehetőséget kapott a község lakosaitól.

„Bizonyítani akartunk”

„Mivel központilag nem úgy működnek a dolgok, ahogyan kellene, mi bizonyítani szerettünk volna – mondja Tóth úr. – Nálunk a fejlesztések nemcsak állami forrásokból valósultak meg, hanem saját eszközökből is. Annál is inkább, mert az állami források ugyancsak gyéren csordogáltak az utóbbi években. Jelenleg a térfigyelő kamerákra, a templom hőszigetelésére és tetőcserépcseréjére van beadva pályázatunk, ha negatív lesz az elbírálás, ezeket is kénytelenek leszünk saját erőből megvalósítani. Ha mostanában nem vagyunk a szociáldemokrata kormány kegyeltje, akkor is az a dolgunk, hogy építsünk és fejlődjünk. Ezt szolgálja például a most épülő körforgalom is a községünkben. Veszélyes kereszteződésről volt szó, szükség van rá, tehát meg kell építeni. Ilyen egyszerű.”

Polgármester úr elmondja, hogy Nagyudvarnokra a következő években a szépítés feladata vár, hiszen az alapok le lettek rakva. „Vannak olyan községek, ahol megvan a tető, de nincs meg az alap. Pázsit mindenütt, de alatta nincs közmű. Mi például az utcák felújítását is elvégeztük, s ezek stabilak lesznek jó ideig. Ráadásul azok a munkanélküliek, akik nálunk közmunkát végeznek, a csatornahálózat építésével, falazással, egyébbel, szinte elsajátítottak egy-egy szakmát. Köztük természetesen roma polgártársaink is, hiszen az elvárás

velük szemben is azonos. Ezt kellene egyébként országos szinten is csinálni, egyszerűen meg kellene változtatni a 668-as kormányrendeletet, mert az diszkriminálja és nem is ösztönzi az embereket.”

Pedig 1994-ben, amikor Tóth Ernő beült a polgármesteri székbe, a község konszolidálásával kellett foglalkoznia hét évig. Addig fizették a tartozásokat, s csak utána kezdhettek hozzá az érdemi munkához. Azóta eltelt kerekén húsz esztendő, és Nagyudvarnokon szinte keresni kell a régi falut, amely már-már elbújik az új házsorok ölelésében. A dinamikus változó település ráadásul légyapírként vonzza a tehetősebb vállalkozókat, akik egyre inkább beilleszkednek a helyi közösségbe. Mondhatni, a tősgyökeresek és az újonnan érkezők szervesen egészítik ki egymást. De ez már egy külön riport témája lehetne, s nemcsak Nagyudvarnok esetében. Miként az is, hogy a magasan képzett fiatalok mellett – akiknek nagy része kényszerül külföldre távozni a megélhetés reményében, hiszen, mint fentebb említettük, nem elég csak lakni valahol – a paradigmaváltásra kényszerült közép- és idősebb nemzedék az állampolitika jelenlegi „filozófiája” mellett hogyan képes boldogulni.

Végszóként azért jegyezzük meg, hogy Tóth Ernő polgármestert a kimagasló területfejlesztési eredményekért 2005-ben a Magyar Önkormányzatok Szövetsége Polgármesteri Ezüstartéka Díjjal tüntette ki, ami nyilván nem véletlen.

Kövesdi Károly

A gólyák visszaköltöztek

Zsigárd mátyusföldi település Nyitra megyében, a Csángó Kistérségi Társulás tagja. Lakosainak száma 1638. A falut a jó vezetői, irányítói, szervezői képességekkel bíró polgármester, Baranyay Alajos irányítja, munkáját a 9 tagú képviselőtestület segítségével végzi, amely több párt képviselőiből és függetlenekből tevődik össze. A döntések meghozatala mindig közös meg egyezés eredménye. A polgármester így fogalmazott: „A nagyobb horderejű döntések előkészítésében és meghozatalában az egész testület hozzájárulását kérem. A többségi döntés ugyan törvény adta lehetőség, de csak az egyhangúlag jóváhagyott döntés az, ami igazán hasznos és hatékony.”

Falufejlesztés

Még a SAPARD program keretében alakítottuk át, illetve építettük fel a KIC néven ismertté lett Kulturális Információs Központot, 4 600 000 korona

értékben, amely a kisebb kulturális-közösségi rendezvények helyszíne azóta is. A SAPARD program keretében került sor a közúthálózat aszfaltozására is. A 80-95%-os támogatásokat valamilyeni megvalósult projektünk esetében

többnyire kölcsönből egészítettük ki. Az önrész biztosítása nagy terhet jelentett és jelent ma is a falu költségvetésének – összegez a polgármester egy hosszabb időszakot átfogva. – Az ISPA előfinanszírozási alapból a gravitációs rendszerű szennyvízelvezető hálózatot építettük meg, egy részvénytársaságot létrehozva pedig a Zsigárd-Pered-Vágsellye főnyomócsövet is sikerült lefektetnünk, amely állami támogatással épült, a környezetvédelmi minisztérium hozzájárulásával. Ennek összértéke 6 millió korona volt, azóta is a két falu tulajdonát képezi.

Az uniós belépést követően közösségi támogatási forrásokból újultak meg az óvodák és az iskolák. A napközit és a tornatermet a kormány támogatta. Az iskolakonyha önerőből készült. Az önkormányzati intézményeket számítógépes rendszerrel látták el, és sikeresen pályáztak a falu főterének kialakítására, ennek keretében járdákat, tereket, buszmegállókat építettek, zöldövezeteket alakítottak ki, világítótестeket, padokat, kerékpárállványokat helyeztek ki. A községi hivatal épületének, valamint a falu teljes közvilágításának felújítását is hasonló támogatási alapból valósították meg. Ugyancsak így finanszírozták a kultúrház teljes átalakítását, melynek része volt a könyvtár és az olvasóterem kialakítása is.

Közösség, hagyomány, összefogás

A településen egy teljes szervezettségű magyar tannyelvű alapiskola és egy összevont alsó tagozatos szlovák iskola működik. Az épületegyüttesben helyezték el a magyar és a szlovák óvodát is. Az utóbbi két évtized alatt a zsigárdi magyar tannyelvű alapiskola a vidék egyik legnagyobb létszámú és legszínvonalasabb oktatási intézménye lett. Az épületet felújították, az új tornatermet is sikerült megépíteni. A Rákóczi Szövetség részleges támogatásával

Zsigárdi halastó

megvásárolt kisbusz üzemeltetése jó elgondolásnak bizonyult, hiszen Királyrév, Alsóhatár és Úrföld felső tagozatos diákjait szállítja a zsigárdi iskolába és haza. A gyerekek jó része valószínűleg Nádszegen, vagy valamelyik környéki szlovák iskolában tanulna, ha nem lenne iskolabusz. Katona Ilona igazgatót, aki sok-sok évig irányította az intézményt, és magas szakmai szintre emelte, Žiaček Adrianna váltotta fel, akinek közéleti, kulturális tevékenysége garancia az iskola színvonalának további növekedésére. A magyar iskola kilenc osztályába több mint 130 gyerek jár, a szlovák alsó tagozatos iskola összevont osztályait 16 diák látogatja. Az iskolának énekkara, színjátszó csoportja és számtalan szakköre van. Az elsősök számára sikerrel alkalmazzák a Napsugár pedagógiai programot.

Az újjáépített kultúrház a falu nagy rendezvényeinek színtere, a klub-jellegű, kisebb összejöveteleket a Kulturális és Tájékoztató Központban tartják, amely a szabadtéri rendezvények színhelye az udvarán megépített szabadtéri színpad miatt. Az intézmény vezetője Kiss László, akinek munkája a társrendezők – a Zsigárd Polgári Társulás, Pro Traditione Polgári Társulás – támogatásával színvonalas közösségi rendezvények megvalósítását eredményezi már több évtizede. A Kaszás Attila Kulturális Fesztivál nemcsak a környékről, hanem külföldről is számos érdeklődőt vonz a faluba, a neves előadóművészek, a szervezés és a lebonyolítás színvonala jó hírnevet szerzett már Zsigárdnak. A KIC ad otthont a járási Régiófejlesztési Ügynökségnek is, mely tervek elkészítésében segíti az önkormányzatokat és a vállalkozásokat.

A Kaszás Attila hagyatékát képező tájház nemcsak néprajzi gyűjtemények kiállítóhelye, rendszeres tart kézműves foglalkozásokat, nyári gyermektábo-

A Tájház udvara

Az iskola épülete

rokat, valamint kulturális – történelmi megemlékezések helyszíne. A magyarországi Tündérváros mozgalom mintájára Attila-kertet alapítottak a tájház kertjében, ahová Kárpát-medencei őshonos gyümölcsfákat ültetnek.

A vidék többi településéhez hasonlóan Zsigárdon is a foci a legnépszerűbb sportág. A futballcsapat a megyei II. osztályban játszik. Ám ami ennél sokkal fontosabb: nagy támogatói bázisa van, a sportszervezet vezetősége aktív, a szurkolók szép számban biztatják az együttest még idegenben is. A csapatban túlnyomórészt zsigárdiak játszanak, akik a falu életének szervezésében is szerepet vállalnak. A támogatás persze kölcsönös, mert a falu saját költség-

gei terhére fogott hozzá egy nagyméretű lelátó építéséhez.

Természetesen Zsigárdon is sok a megoldásra váró feladat. A munkahelyteremtés, a vállalkozások fellendítése, a helyi önálló gazdálkodásra való áttérés – a megélhetés anyagi részének biztosítása – még évekbe telik. A tartalmas közösségi élet továbbfejlesztése az önkormányzat, az intézmények, az egyházak, a civil szervezetek együttes munkájának az eredménye lesz.

A falu lakói jó jelnek tartják, hogy több éves távollét után a gólyák visszaköltöztek Zsigárdra.

Összeállította: Szabó Frigyes

Tószentelő

Halmérés

A Tt. 346/1990. sz. törvénye a községi önkormányzatok szerveinek megválasztásáról

Kelt 1990. augusztus 28-án

Módosítva

a Tt. 204/2011. sz. törvényével, hatályos 2011. 07. 01-től, a Tt. 112/2010. sz. törvényével, hatályos 2010. 07. 01-től
a Tt. 335/2007. sz. törvényével, hatályos 2007. 10. 01-től, a Tt. 515/2003. sz. törvényével, hatályos 2004. 01. 01-től
a Tt. 36/2002. sz. törvényével, hatályos 2002. 03. 01-től, Tt. 302/2000. sz. törvényével, hatályos 2000. 10. 04-től
a Tt. 389/1999. sz. törvényével, hatályos 1999. 12. 31-től, a Tt. 331/1998. sz. törvényével, hatályos 1998. 11. 05-től
a Tt. 318/1998. sz. és a Tt. 233/1998. sz. törvényével, hatályos 1998. 10. 23-tól, a Tt. 233/1998. sz. törvényével, hatályos 1998. 10. 28-tól
a Tt. 222/1996. sz. törvényével, hatályos 1996. 07. 24-től, a Tt. 252/1994. sz. törvényével, hatályos 1994. 09. 19-től
a Tt. 60/1993. sz. törvényével, hatályos 1993. 03. 17-től, a Tt. 8/1992. sz. törvényével, hatályos 1992. 01. 16-től

A Szlovák Nemzeti Tanács az alábbi törvényt fogadta el:

ELSŐ RÉSZ ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

1. §

A községi önkormányzatok szerveinek megválasztása¹⁾ az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján történik titkos szavazással.

2. §

(1) A községi önkormányzatok szerveinek megválasztásában a Szlovák Köztársaság azon polgárai jogosultak részt venni, akiknek állandó tartózkodási helyük van a községben, a Szlovák Köztársaság fővárosa, Pozsony városkerületében vagy Kassa város városkerületében, és legkésőbb a választások napján betöltötték 18. életévüket (a továbbiakban csak „választópolgár”).

(2) Akadályoztatás jelent a választójog gyakorlásában

- a) ha a törvényben meghatározott módon korlátozzák a személyi szabadságot az emberek egészségének védelme érdekében,²⁾
- b) a szabadságvesztés-büntetés töltése,^{2a)}
- c) a sorkatonai szolgálat teljesítése, a sorkatonai szolgálatot helyettesítő vagy kiképző

katonai szolgálat, mégpedig abban az esetben, ha ez külön szabályozás szerinti feladatok teljesítését követeli meg,^{2b)} valamint c) a jogi cselekvőképességtől való megfosztás vagy jogi cselekvőképességben való korlátozottság.³⁾

3. §

A községi (városi) képviselőtestület, a Szlovák Köztársaság fővárosában, Pozsonyban és Kassa városában a helyi képviselőtestület [a továbbiakban csak „községi (városi) képviselőtestület”] képviselőjévé az a választópolgár választható meg, akinél nem áll fenn akadályoztatás választójoga gyakorlásában a 2. § 2. bekezdésének b) és d) pontja szerint.

4. §

A község polgármesterévé, a Szlovák Köztársaság fővárosában, Pozsonyban és Kassa városában a városrész polgármesterévé (a továbbiakban csak „a község polgármestere”) az a választópolgár választható meg, akinél nem áll fenn akadályoztatás választójoga gyakorlásában a 2. § 2. bekezdésének b) és d) pontja szerint, és aki legkésőbb a választások napján betöltötte 25. életévét.

MÁSODIK RÉSZ A SZAVAZÓKÖRBE SZAVAZÁSRA JOGOSULT VÁLASZTÓPOLGÁROK NÉVJEGYZÉKE

5. §

(1) Az egyes szavazókörök választásra jogosult választópolgárainak névjegyzékét (a továbbiakban csak „választói névjegyzék”) a község, a Szlovák Köztársaság fővárosában, Pozsonyban és Kassa városában a városrészek (a továbbiakban csak „község”) készíti el az állandó választói névjegyzék alapján.^{3a)} A választói névjegyzékre a község felveszi a külföldieket, akik teljesítik a 2. § 1. bek. szerinti feltételeket.

(2) Az 1. bekezdés szerinti választói névjegyzék a község két egyenértékű példányban átadja a szavazóköri választási bizottságnak legkésőbb két órával a választások megkezdése előtt.

(3) A választói névjegyzékbe a szavazóköri választási bizottság a választások napján bejegyzi a választópolgárt
a) bírósági határozat alapján,^{3b)}
b) ha érvényes személyi igazolvánnyal 4) bizonyítja, hogy állandó lakhelye van olyan

helyen, mely a szavazókörhöz tartozik.

HARMADIK RÉSZ VÁLASZTÓKÖRZETEK ÉS SZAVAZÓKÖRÖK

9. §

Választóköri körzetek

(1) A községi (városi) képviselő-testületi választások céljára minden községben többmandátumos választóköri körzeteket hoznak létre, melyekben a községi (városi) képviselő-testület képviselőit a község lakosságával arányosan választják meg, legfeljebb azonban csak 12 képviselőt egy választóköri körzeten belül; a városokban, amelyek városrészekre vannak osztva, egymandátumos választóköri körzetek is létrehozhatók, amennyiben a városrész lakosság számára csak egy képviselő jut.

(2) A községben, ahol 12 vagy kevesebb képviselőt kell megválasztani, kialakítható egyetlen választóköri körzet is.

(3) A választóköri körzeteket és bennük a képviselők számát az 1. vagy a 2. bekezdés értelmében a községi (városi) képviselő-testület határozza meg és teszi közzé legkésőbb 65 nappal a választások napja előtt.

(4) Azon városban, amely városrészekre tagolódik, a választóköri körzetek határa nem lépheti át a városrészek határát.

(5) A község (város) polgármesterének megválasztása céljára minden község egy egymandátumos választóköri körzetet képez.

10. §

Szavazókörök

(1) A szavazólapok leadása és a szavazatok összeszámolása céljából a községekben szavazóköröket alakítanak ki.

(2) A szavazóköröket és a bennük található szavazóhelyiségeket a község polgármestere jelöli ki legkésőbb 40 nappal a választások napja előtt.

(3) A szavazókört úgy alakítják ki, hogy általában 1000 választópolgárt fogjon át. A község távol eső részeiben önálló szavazókör hozható létre, amennyiben legalább 50 választópolgár található bennük. A szavazókörök határa nem lépheti át a választóköri körzetek határát.

NEGYEDIK RÉSZ VÁLASZTÁSI SZERVEK

11. §

Általános rendelkezések

(1) A községi önkormányzati szervek megválasztását a Központi Választási Bizottság irányítja. A járáásokban a választásokat a körzeti választási bizottságok irányítják, a

városokban a városi választási bizottságok, a többi községben pedig a helyi választási bizottságok.

(2) A szavazókörökben szavazóköri választási bizottságokat hoznak létre.

(3) A választási bizottság tagja választópolgár lehet. A községi (városi) képviselő-testület képviselőjelöltje vagy községi (városi) polgármesterjelölt nem lehet tagja választási bizottságnak.

(4) A választási bizottságokat a politikai pártok és politikai mozgalmak, valamint politikai pártok és politikai mozgalmak koalíciói (a továbbiakban csak „politikai pártok”) egyenlő számú képviselőiből alakítják ki a 12. § 1. bek., a 13. § 1. bek., a 14. § 1. bek. és a 15. § 1. bekezdésében meghatározott feltételek szerint. A képviselők és póttagok utónevét és családi nevét a lakcímük feltüntetésével a politikai pártok annak jelentik be, aki a választási bizottság első ülését összehívja. Betegség, lemondás, ismételt távolmaradás vagy a választási bizottsági tagság megszűnése esetén az elnök a póttagot rendeli be. A politikai párt jelölőlistájának visszavonása azzal jár együtt, hogy megszűnik az érintett politikai párt képviselőjének tagsága az adott választási bizottságban. A választási bizottsági tagság akkor is megszűnik, mégpedig azon a napon, amikor az őt megbízó politikai párt írásos bejelentése vagy a tag tisztségéről történő lemondásának bejelentése megérkezik a választási bizottság elnökéhez.

(5) A választási bizottság tagjai tisztségüket az alábbi fogadalom letételével veszik fel: „Becsületemre fogadom, hogy lelkiismeretesen és pártatlanul fogom tisztségemet ellátni, miközben a Szlovák Köztársaság Alkotmányához és törvényeihez tartom magam.” A fogadalmat a választási bizottság annak a személynek a kezébe teszi le, aki az ülést összehívta. A fogadalom letételét a választási bizottság tagja aláírásával erősíti meg.

(6) A választási bizottság határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van. A határozat érvényességéhez a jelenlévő tagok többségének szavazata szükséges. Szavazategyenlőség esetén a javaslatot elutasítottnak kell tekinteni. Az ülés lefolyásáról a választási bizottság jegyzőkönyvet készít.

(7) A választási bizottság első ülésén meggyezéssel meghatározza soraiból az elnököt és az alelnököt. Ha nem kerül sor megállapodásra, az elnököt és az alelnököt sorsolással határozzák meg. A sorsolást a választási bizottság legidősebb tagja irányítja.

(8) A Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala a választások eredményének feldolgozása és megállapítása céljából a

Központi Választási Bizottság és a körzeti választási bizottságok részére szakmai (szavazatósszesítő) egységeket hoz létre; a városi választási bizottságok részére szakmai (szavazatósszesítő) egységeket hoz létre, amennyiben több mint 50 szavazóköri szavazás eredményét kell megállapítani. A választási bizottságok szakmai (szavazatósszesítő) egységeibe kirendelt alkalmazottak az 5. bekezdésben taglalt módon és szöveggel tesznek fogadalmat.

(9) A választási bizottságokat és a szakmai egységeket a teljes megbízási időszakra hozzák létre.

11. a §

A választási bizottság jegyzője

(1) A választási bizottság jegyzője biztosítja a szervezési és adminisztratív teendők ellátását a választási bizottság ülésének előkészítése és tanácskozása során. Párhuzamosan a választási bizottság szakmai tanácsadójának szerepét is betölti.

(2) A jegyzők kinevezése és visszahívása

a) a Központi Választási Bizottság jegyzőjét a Szlovák Köztársaság Kormánya nevezi ki és hívja vissza,

b) a körzeti választási bizottság jegyzőjét a körzeti hivatal elöljárója nevezi ki és hívja vissza a körzeti hivatal alkalmazottai közül,

c) a helyi (városi) választási bizottság jegyzőjét a község (város) polgármestere nevezi ki és hívja vissza, általában a községi hivatal alkalmazottai közül,

d) a szavazóköri választási bizottság jegyzőjét a község (város) polgármestere nevezi ki és hívja vissza, általában a községi hivatal alkalmazottai közül.

(3) A Központi Választási Bizottság jegyzőjét a Szlovák Köztársaság Kormánya legkésőbb 70 nappal a választások napja előtt nevezi ki; a 2. bekezdés b) – d) pontjai szerinti jegyzőket az illetékes szerv olyan határidőn belül nevezi ki, hogy az e törvénybe foglalt köteleességeiknek eleget tudjanak tenni. A választási bizottságok tanácskozásain a jegyzőnek tanácsadói jogköre van. A jegyző fogadalmat tesz a 11. § 5. bek. meghatározott módon és szöveggel.

12. §

Központi Választási Bizottság

(1) Minden politikai párt, amely jelölőlistát nyújt be a községi (városi) képviselő-testületbe legalább a Szlovák Köztársaság járásainak egy ötödében, legkésőbb a választások napja előtti 30. napon egy tagot és egy póttagot delegál a Központi Választási Bizottságba.

(2) A Központi Választási Bizottság első ülése az 1. bekezdésben jelzett határidő letelte után öt napon belül valósul meg; az

ülést a Szlovák Köztársaság kormányfője hívja össze.

(3) A Központi Választási Bizottság

a) felügyeli az alacsonyabb szintű választási bizottságok felkészültségét az e törvény szerinti feladataik ellátására, valamint a politikai pártok képviseletét a körzeti választási bizottságokban,

b) megvitatja a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumától kapott tájékoztatókat a választások szervezési és műszaki előkészítéséről, és javaslatokat tesz intézkedések foganatosítására,

c) megvitatja a Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatalának tájékoztatásait a választási eredmények feldolgozásának műszaki feldolgozási tervzetének előkészítéséről,

d) megállapítja és közzéteszi a választások eredményeit,

e) jegyzőkönyvet készít a választások eredményéről,

f) átadja a választási dokumentációt megőrzésre a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumának.

(4) A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma a Központi Választási Bizottság feladatainak végzését segítő szakmai-adminisztratív részleget hoz létre.

13. §

Körzeti választási bizottság

(1) Minden politikai párt, amely jelölőlistát nyújt be a községi (városi) képviselőtestületbe legalább a körzeti választási bizottság területéhez tartozó községek egy harmadában, legkésőbb 35 nappal a választások napját megelőzően egy tagot és egy póttagot delegál a körzeti választási bizottságba.

(2) A körzeti választási bizottság legalább öttagú. Ha a körzeti választási bizottság nem ekkora létszámú és nem az 1. bekezdésbe foglaltak szerint jön létre, vagy ha tagjainak száma a törvényes minimális létszám alá süllyed és nem áll rendelkezésre póttag, a hiányzó tagokat a körzeti hivatal előljárója nevezi ki.

(3) A körzeti választási bizottság első ülése legkésőbb az 1. bekezdés szerinti határidőt követő 5 napon belül valósul meg; az ülést a körzeti hivatal előljárója hívja össze.

(4) A körzeti választási bizottság

a) felügyeli a községi és városi választási bizottságok (a továbbiakban csak „helyi választási bizottságok”) felkészülését az ezen törvény szerinti feladatok teljesítésére, valamint a politikai pártok képviseletét bennük,

b) megvitatja a körzeti hivatal választások szervezési és műszaki előkészítésével kapcsolatos tájékoztatóit, és intézkedési javaslatokat hoz és foganatosít,

c) megvitatja a tájékoztatókat a saját (szavazatósszesítő) szakmai testülete tevékenységének biztosításáról,

d) jegyzőkönyvet készít a választások lefolyásáról és eredményéről a Központi Választási Bizottságnak,

e) átadja a választási dokumentációt megőrzésre a körzeti hivatalnak.

(5) A körzeti választási bizottság területi körzete azonos a körzeti hivatal területi körzeteivel.

14. §

Helyi választási bizottság

(1) Minden politikai párt, amely jelölőlistát nyújt be a községi (városi) képviselőtestületbe, legkésőbb 55 nappal a választások napja előtt egy tagot és egy póttagot delegál a helyi választási bizottságba.

(2) A helyi választási bizottság legalább öt tagból áll. Ha a helyi választási bizottság ilyen létszámú és az 1. bekezdésben taglalt módon nem áll fel, a hiányzó tagokat a község (város) polgármestere nevezi ki.

(3) A helyi választási bizottság első ülésére az 1. bekezdésben taglalt határidő leteltét követő öt napon belül kerül sor; az ülést a község (város) polgármestere hívja össze.

(4) A helyi választási bizottság

a) megvizsgálja a jelölőlistákat és dönt a jelöltek nyilvántartásba vételéről vagy annak elutasításáról,

b) felügyeli a szavazóköri választási bizottságok felkészültségét a jelen törvényből fakadó feladatok teljesítésére,

c) elkészíti a jegyzőkönyvet a községi (városi) képviselőtestületi választások eredményéről és a község (város) polgármester-választásának eredményéről, melyet a bizottság tagjai aláírnak; a jegyzőkönyvet a bizottság tagjainak eredeti aláírásával a bizottság minden tagja megkapja,

d) kiadja a bizonylatot a megválasztott jelölteknek a megválasztásukról,

e) a választási dokumentumokat megőrzésre átadja a községnek.

14. a §

Egyedi rendelkezések Pozsony és

Kassa városra vonatkozóan

(1) Pozsonyban és a Kassán a városi képviselőtestület és a főpolgármester megválasztásának céljaira városi választási bizottságot hoznak létre, mely a helyi választási bizottság feladatát látja el.

(2) A városi választási bizottságok Pozsonyban és Kassán az 1. bekezdés szerinti jegyzőkönyvet a választások eredményéről a Központi Választási Bizottságnak nyújtják be.

(3) A városi választási bizottságok Pozsonyban és Kassán legkevesebb öttagúak. Ha a városi választási bizottság Pozsonyban vagy Kassán nem a 14. § 1. bek. szerint alakul

meg, a hiányzó tagokat a főpolgármester nevezi ki.

15. §

Szavazóköri választási bizottság

(1) Minden politikai párt, amelynek a jelölőlistáját nyilvántartásba vették a községi (városi) képviselőtestületi választásokra, legkésőbb 20 nappal a választások napja előtt egy tagot és egy póttagot delegál a szavazóköri választási bizottságba.

(2) A szavazóköri választási bizottság legkevesebb öttagú. Ha a szavazóköri választási bizottság ilyen létszámú és az 1. bekezdésben taglalt módon nem áll fel, a hiányzó tagokat a község (város) polgármestere nevezi ki.

(3) A szavazóköri választási bizottság első ülésére az 1. bekezdésben taglalt határidő leteltét követő öt napon belül kerül sor; az ülést a község (város) polgármestere hívja össze.

(4) A szavazóköri választási bizottság

a) biztosítja a szavazás menetét, elsősorban felügyeli a szavazólapok helyes leadását és a rendet a szavazóhelyiségben,

b) megszámlolja a leadott szavazatokat és elkészíti a jegyzőkönyvet szavazásról, melyet a bizottság minden tagja megkap; a jegyzőkönyv első eredeti példányát haladéktalanul benyújtja a helyi választási bizottságnak,

c) a választási dokumentumokat megőrzésre átadja a községnek.

(5) A községben, ahol csak egyetlen szavazókört alakítottak ki, szavazóköri választási bizottság nem alakul; annak feladatait a helyi választási bizottság teljesíti.

ÖTÖDIK RÉSZ

A KÖZSÉGI (VÁROSI)

KÉPVISELŐTESTÜLETI

JELÖLTLISTÁK BENYÚJTÁSA

ÉS NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

16. §

Jelölőlisták

(1) A községi (városi) képviselőtestületi jelölőlistákat politikai pártok nyújtják be, mégpedig külön-külön minden választási körzetben, valamint független jelöltek nyújtják be.

(2) A jelölőlistákat két egyenértékű példányban juttatják el a helyi választási bizottság jegyzőjéhez legkésőbb 55 nappal a választások napja előtt. A politikai pártok a jelölőlistát meghatalmazott személy közvetítésével nyújtják be.

(3) A jelölőlista tartalmazza

a) a politikai párt nevét,
b) a jelöltek utó- és családi nevét, tudományos címét, életkorát, foglalkozását, a jelölt állandó lakhelyének címét és a jelölt sorszámát a jelölőlistán arab számjeggyel kifejezve,
c) a politikai párt meghatalmazottjának és

helyettesének utó- és családi nevét, lakcíme feltüntetésével; jelölt személy nem lehet meghatalmazott személy, sem annak helyettese,

d) a politikai párt nevében eljárni jogosult személy utó- és családi nevét, tisztségét és aláírását.

(4) A független jelölt jelöltlistája a jelölt utó- és családi nevét, tudományos címét, életkorát, foglalkozását, állandó lakhelyének címét és aláírását tartalmazza.

(5) Politikai párt a jelöltlistán legfeljebb annyi jelöltet tüntethet fel, amennyi az érintett választókörzetben a községi (városi) képviselőtestület képviselőjévé megválasztható.

(6) Ha a politikai párt az egyik választókörzetben önálló jelöltlistát nyújt be, ugyanazon községi (városi) képviselőtestületi választáson egy további választókörzetben nem nyújthat be jelöltlistát koalíció részeként; ha koalíció részeként nyújt be jelöltlistát, ugyanazon községi (városi) képviselőtestületi választáson egy további választókörzetben is csak ugyanezen koalíció részeként nyújthat be jelöltlistát.

(7) Ugyanazon községi (városi) képviselőtestületi választáson egy jelölt csak egy választókörzetben lehet jelölt.

(8) A jelöltlistához csatolni kell a képviselő-jelölt saját kezűleg aláírt nyilatkozatát, hogy jelöltségével egyetért és nem járult hozzá ahhoz, hogy más jelöltlistán is feltüntessék őt, valamint hogy nincs tudatában megválaszthatóságát kizáró okoknak.

(9) A független jelölt jelöltlistájának része a jelöltségét támogató választópolgárok által aláírt petíció.4a) A község nagysága szerint megszabott szükséges aláírásszámot a jelen törvény melléklete tartalmazza. A petícióban minden aláírás mellett feltüntetik a választópolgár utó- és családi nevét, születési dátumát és állandó lakcímét, mely alatt a község neve, az utca neve – ha a község utcákra tagolódik – és a házszám értendő. A község lakosainak létszámát a község a helyben szokásos módon teszi közzé legkésőbb 85 nappal a választások napja előtt.

(10) A községi (városi) képviselőtestület képviselőjelöltjének állandó lakhellyel kell rendelkeznie abban a községben, amelyben jelöltként indul a választásokon.

(11) A községi (városi) képviselőtestület képviselői tisztségére a község (város) polgármesteri tisztségére jelölt személy is jelölhető.

17. §

A jelöltek nyilvántartásba vétele

(1) A helyi választási bizottság a benyújtott jelöltlistákat megvizsgálja és a jelölt nyil-

vántartásba vételét elutasítja,

a) ha az nem teljesíti a 3. §-ban felsorolt követelményeket,

b) ha javaslatához nincs csatolva a 16. § 8. bek. szerinti nyilatkozat,

c) ha több politikai párt jelöltlistáján vagy több választókörzet jelöltlistáján szerepel, mégpedig azon jelöltlista esetében, amelyhez nincs csatolva a 16. § 8. bek. szerinti nyilatkozat; ha a jelölt több jelöltlista esetén aláírta a nyilatkozatot, törlik őt az összes jelöltlistáról,

d) ha a 16. § 5. bek. szerinti legnagyobb jelöltszámot meghaladó helyen van,

e) ha nincs állandó lakhelye a községben, melyben jelölteti magát,

f) ha hiányzik vagy hiányos a 16. § 9. bek. szerinti petíciója,

g) ha olyan jelöltlistán szerepel, amely nem felel meg a jelen törvény követelményeinek.

(2) A helyi választási bizottság a jelölteket legkésőbb 45 nappal a választások napja előtt nyilvántartásba veszi, és a nyilvántartásba vételt jelzi a jelöltlistákon. A jelöltek nyilvántartásba vétele feltétele a szavazólapok kinyomtatásának.

(3) A helyi választási bizottság felszólítja a politikai pártok meghatalmazottjait és a független képviselőket, hogy 24 órán belül vegyék át a jelöltlisták nyilvántartásba vételéről vagy nyilvántartásba vételének megtagadásáról szóló határozatot. Ha a meghatalmazott vagy a független képviselő a megadott határidőben nem veszi át a határozatot, úgy tekintik, mintha az kézbesítésre került volna neki.

(4) A helyi választási bizottságnak jelölt nyilvántartásba vételét kimondó vagy a jelölt nyilvántartásba vételét elutasító határozata ellen a jelölt politikai pártok vagy független képviselők indítványt nyújthatnak be a bíróságon a jelölt nyilvántartásba vételének megsemmisítésére vagy a jelölt nyilvántartásba vételének kimondása érdekében. Az indítvány a helyi választási bizottság döntéshozatalának napjától számított három napon belül kell benyújtani. A bíróság határozata ellen fellebbezésnek helye nincs.

(5) Ha a bíróság kimondja a jelölt nyilvántartásba vételét vagy a jelölt nyilvántartásba vételének elutasítását, a helyi választási bizottság a bíróság döntését a kézbesítést követő 24 órán belül végrehajtja.

18. §

A jelöltek kihirdetése

A helyi választási bizottság a helyileg szokásos módon legkésőbb 35 nappal a választások napja előtt közzéteszi a nyilvántartásba vett jelöltek listáját. A listán feltünteti a jelölt utó- és családi nevét, akadémiai címét, életkorát, foglalkozását, állandó lakcímét és a politikai párt nevét, amely őt jelölte, vagy az adatot arról, hogy független jelölről van

szó.

19. §

A jelöltségről való lemondás vagy a jelölt visszahívása

(1) A jelölt a választások napja előtti 3. napig írásban lemondhat jelöltségéről. Ugyanezen időpontig az őt jelölő politikai párt vagy politikai pártok koalíciója is írásban visszahívhatja őt.

(2) A jelöltségről való lemondási nyilatkozat vagy a visszahívási nyilatkozat nem vonható vissza. Ezen nyilatkozatot két egyenértékű példányban a helyi választási bizottság elnökének kézbesítik, aki haladéktalanul biztosítja annak közzétételét a helyileg szokásos módon.

(3) Ha a jelölt lemondó nyilatkozata vagy visszahívási nyilatkozata benyújtására a jelöltek nyilvántartásba vételét követően került sor, vagy ha a politikai párt feloszlására vagy felfüggesztésére4d) a jelöltek nyilvántartásba vételét követően került sor, az adataik a szavazólapokon maradnak, de a mandátumok elosztásakor figyelmen kívül hagyják őket

20. §

Szavazólapok

(1) A helyi választási bizottság elnöke a körzeti hivatal közvetítésével biztosítja a szavazólapok sokszorosítását a szükséges mennyiségben.

(2) Minden választókörzet részére közös szavazólap készül az összes nyilvántartásba vett jelölttel. Az összes nyilvántartásba vett jelöltet a szavazólap azonos oldalán tüntetik fel.

(3) A jelölteket a szavazólapok ábécé-sorrendben tüntetik fel sorszámuk, utó- és családi nevük, akadémiai címük, életkoruk, foglalkozásuk és az őket jelölő politikai párt nevének vagy rövidítésének megadásával, valamint a községi (városi) képviselőtestület tagjainak létszámával, akik az adott választókörzetben kerülnek megválasztásra.

(4) A szavazólapokat a község hivatalos bélyegzőjének lenyomatával jelölik meg.

(5) A község legkésőbb a választások napján biztosítja a szavazólapok eljuttatását a szavazóköri választási bizottságokhoz.

(6) A választópolgár a szavazólapot a választások napján a választási helyiségben kapja meg.

HATODIK RÉSZ KÖZSÉGI (VÁROSI) POLGÁRMESTER-JELÖLTEK ÁLLÍTÁSA ÉS NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

**21. §
Jelöltlisták**

(1) Községi (városi) polgármesterjelölt-listát politikai pártok nyújthatnak be. Minden politikai párt csak egy jelöltet tüntethet fel jelöltlistáján. A politikai pártok közös jelölttel is nyújthatnak be jelöltlistát. A jelöltlistát két egyenértékű példányban a helyi választási bizottság jegyzőjének kézbesítik legkésőbb 55 nappal a választások napja előtt. Politikai pártok a jelöltlistájukat meghatalmazottjuk közvetítésével nyújtják be.

(2) Községi (városi) polgármesteri tisztségre jelöltethetik magukat független jelöltek is. A független jelölt jelöltlistáját két egyenértékű példányban a helyi választási bizottság jegyzőjének kézbesíti legkésőbb 55 nappal a választások napja előtt. A független jelölt jelöltlistájának részét képezi a jelöltséget támogató választópolgárok által aláírt petíció.4a). A község nagysága szerint megszabott szükséges aláírásszámot a jelen törvény melléklete tartalmazza. A petícióban minden aláírás mellett feltüntetik a választópolgár utó- és családi nevét, születési dátumát és állandó lakcímét, mely alatt a község neve, az utca neve – ha a község utcákra tagolódik – és a házszám értendő.

(3) A jelöltlista tartalmazza a jelölt utó- és családi nevét, tudományos címét, életkorát, foglalkozását, a jelölt állandó lakhelyének címét és a jelölt politikai párt nevét, vagy az adatot arról, hogy független jelöltre van szó. A jelöltlistához csatolni kell a 16. § 8. bek. szerinti nyilatkozatot.

(4) Községi (városi) polgármesteri tisztségre jelölt személynek állandó lakhellyel kell rendelkeznie abban a községben, amelyben a választásokon indul.

(5) Községi (városi) polgármesteri tisztségre jelöltetheti magát olyan jelölt is, aki a községi (városi) képviselőtestületi képviselői tisztségért is jelöltként indul.

**22. §
A jelöltek nyilvántartásba vétele**

(1) A helyi választási bizottság a benyújtott jelöltlisták megvizsgálja, és nem veszi nyilvántartásba azt a jelöltet,

- aki nem felel meg a 4. §-ban támasztott feltételeknek,
- akinek a javaslatához nem csatolták a 16. § 8. bek. szerinti nyilatkozatot,
- akinek esetében hiányzik vagy nem teljes a 21. § 2. bek. szerinti petíció,
- akinek nincs állandó lakhelye a községben, ahol jelölteti magát (21. § 4. bek.),
- aki olyan jelöltlistán van feltüntetve, amely nem felel meg a jelen törvény feltételeinek.

(2) A 17. § 2 – 5. bek. ugyanúgy érvényes itt is.

**23. §
Nyilatkozat, visszalépés és
visszahívás a jelöltségtől**

A 18. § 1. és 19. bekezdésének rendelkezései a községi (városi) polgármester-választásra is vonatkoznak.

**24. §
Szavazólapok**

(1) A helyi választási bizottság elnöke a körzeti hivatal közvetítésével biztosítja a szavazólapok sokszorosítását a szükséges mennyiségben.

(2) A községi (városi) polgármester-választásra szavazólapot készítenek, amelyen ábécé sorrendben feltüntetik a nyilvántartásba vett jelöltek. A jelölnél feltüntetik a sorszámát, az utó- és családi nevét, az akadémiai címét, az életkorát, a foglalkozását és a politikai párt nevét, amely a jelöltlistát benyújtotta, vagy az adatot arról, hogy független jelöltre van szó.

(3) A 20. § 4 – 6. bek. rendelkezései ez esetben is érvényesek.

**HETEDIK RÉSZ
A VÁLASZTÁSOK ELŐKÉSZÍTÉSE****25. §
A választások kihirdetése**

(1) A községi (városi) képviselőtestületi választásokat és polgármester-választásokat a megbízási időszak utolsó tizennégy napjában tartják. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke hirdetik ki azokat.

(2) A községi (városi) önkormányzati választásokat a Szlovák Köztársaság egész területén ugyanazon a napon tartják meg. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke dönthet úgy is, hogy a választásokat két napon át tartják.

(3) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke a községi (városi) önkormányzati választásokat legkésőbb 90 nappal a választások napja előtt hirdeti ki. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnökének határozatát közzéteszik a Szlovák Köztársaság Törvénytárában.5)

**26. §
A választások napja**

(1) A választások a megadott napon 7.00 órától 20.00 óráig tartanak. Ha a helyi szükségletek megkövetelik, a község a választások kezdetét korábbi időpontban is meghatározhatja.

(2) Ha a választások két napon át folynak, a választások kezdete az első napon 14.00 óra, a vége 22.00 óra. A második napon a választás 7.00 órakor kezdődik és 14.00 órakor

fejeződik be. Ha a helyi szükségletek megkövetelik, a község a választások kezdetét az első és második napon korábbi időpontban is meghatározhatja.

**27. §
A választópolgárok tájékoztatása**

(1) A község legkésőbb 25 nappal a választások napja előtt értesítést küld a választói névjegyzékbe felvett összes választópolgárnak, melyben feltünteti a választások időpontját, a szavazókört és a helyszínt, ahol a választópolgár szavazatát leadhatja; az értesítésben figyelmeztet arra is, hogy a szavazás előtt kötelező a személyazonosságot személyi igazolvánnyal igazolni, valamint tömören leírja a szavazólap kezelésének módját.

(2) A község külön jogszabályi előírás értelmében5a) az 1. bekezdésben taglalt értesítést államnyelven és a nemzeti kisebbség nyelvén küldi ki.

**28. §
A szavazóhelyiség előkészítése**

(1) A szavazóköri választási bizottság elnöke a választások megkezdése előtt, a választási bizottság jelenlétében ellenőrzi a szavazóurnát és a mozgóurnát, majd lepecsételi azokat. Szintén ellenőrzi a szavazóhelyiség felszereltségét, hogy elő van-e készítve a választói névjegyzék és elegendő szavazólap, valamint üres, nem átlátszó hivatalos boríték a község bélyegzőjének lenyomatával ellátva (a továbbiakban csak „boríték”).

(2) Ha a választások kétnaposak, a szavazóköri választási bizottság elnöke biztosítja, hogy az első nap befejeztével a szavazóurnát és a mozgóurnát lepecsételjék úgy, hogy abba szavazólapot behelyezni ne lehessen, és a többi választási dokumentummal együtt biztonságos helyre helyezi.

**29. §
A szavazólapok kezelésére szolgáló helyiségek**

A szavazóhelyiségekben a szavazólapok kezelésére elkülönített tereket alakítanak ki úgy, hogy biztosítva legyen a választások titkossága. E terek számát a község határozza meg a szavazókörben választó személyek létszámához mérten. A szavazólapok kezelésére kijelölt fölkében a választópolgáron kívül senki nem lehet jelen, még a szavazóköri választási bizottság tagja sem.

**30. §
Választási kampány**

(1) A választási kampány (a továbbiakban csak „kampány”) a politikai párt, független jelölt, esetleg más, az induló politikai pártot vagy független jelöltet támogató vagy szolgáló szubjektum tevékenysége, beleértve hirdetést vagy reklámot a rádióadásban vagy

televízióadásban a 4. bekezdés értelmében, a tömegtájékoztatási eszközökben, 5aa) a plakátokon vagy más információhordozókon.

(2) A kampány a választások kezdete előtt 17 nappal kezdődik és 48 órával ér véget. A megadott idő kívül kampányt folytatni tilos.

(3) Kampányidőszakban a politikai pártnak és a független jelöltnek azonos hozzáférést kell biztosítani a tömegtájékoztatási eszközökhöz és a területi önkormányzat választási kampányt támogató vagy megcélzó szolgáltatásaihoz.

(4) A Szlovák Rádió(5b) és a Szlovák Televízió(5ba) és a műsorszóró, aki engedély birtokában sugároz adásokat (a későbbiekben csak „kereskedelmi média”) 5bb), biztosíthat a választásokon induló politikai pártnak vagy független jelöltnek legfeljebb 30 perces adásidőt politikai reklám sugárzására, összességében azonban legfeljebb csak 5 óra adásidő terjedelemben. A kampány keretében megszabott adásidőben sugárzott műsor tartalmáért a felelősséget a politikai párt vagy független jelölt viseli. A Szlovák Rádió, a Szlovák Televízió és a kereskedelmi média kötelezően biztosítja, hogy a többi műsortól jól elkülöníthetően és önállóan legyen megjelölve az adás, s közli, hogy fizetett politikai reklámról van szó. 5bc)

(5) A Szlovák Rádióban, Szlovák Televízióban és a kereskedelmi médiában sugárzott rádiós és televíziós politikai reklám költségeit a választásokon induló politikai párt vagy független jelölt viseli. A Szlovák Rádió, a Szlovák Televízió és a kereskedelmi média köteles a politikai pártoknak és független jelölteknek azonos üzleti feltételeket biztosítani az adásidő megvételére, azonos árral és fizetési feltételek mellett.

(6) Tilos kampányreklámot sugározni abban az időpontban, amely a rádióban és a televízióban reklámidőként van kijelölve, vagy rádiós vagy televíziós hirdetést kampánycélra felhasználni.

(7) Nem tekinthető politikai reklámnak a hírműsor és a publicisztikai műsor, ha az a kampányidőponton kívül kerül adásba oly módon és körülmények közt, hogy az összhangban áll a programszolgáltatással. 5bd) A Szlovák Rádió, a Szlovák Televízió és a kereskedelmi média köteles biztosítani, hogy a hírműsorok és publicisztikai adások, melyek a kampányidőszakban sugároznak, kiegyensúlyozottak és pártatlanok legyenek.

(8) A kampány időszakában a 7. bekezdés szerinti hírműsorok és publicisztikai műsorok sugárzását és a 4. bekezdés szerinti politikai reklám sugárzását kivéve tilos minden olyan más műsor sugárzása, amely a választópolgárok szavazási hajlandóságát valamely politikai párt független jelölt érde-

kében vagy ellen befolyásolná.

(9) A választáson induló politikai pártnak vagy független jelöltnek, amelyet/akit a kampány idején igaztalan vádak érnek, vagy amelyről/akiről az igazságot elferdítő tájékoztatás kerül a nyilvánosság elé rádiós, televíziós adásban vagy tömegtájékoztatási eszközben, joga van a válaszára a kampány időszakában. Ezt a jogát annál a műsorszórónál(5be) vagy tömegtájékoztatási eszköz főszerkesztőjénél érvényesíti, amely ilyen információt vagy véleményt tett közzé. A műsorszóró vagy a tömegtájékoztatási eszköz főszerkesztője köteles a kampány időtartama alatt azonos értékű adásidőt vagy azonos területet biztosítani a politikai pártnak vagy független jelöltnek, mint amilyenben az érintett információt vagy véleményt sugározta vagy publikálta.

(10) Plakátokat vagy más információhordozókat közterületen kihelyezni a kampány idején csak a község által kijelölt helyeken lehet. A kijelölt helynek alkalmazkodnia kell a politikai pártok és független jelöltek esélyegyenlősége biztosításának elvéhez. A plakátragasztási felületekről és más információhordozók kihelyezéséről a község önkormányzati rendeletben rendelkezik.

(11) A választások kezdetét megelőző 48 órában és a választások idején tilos rádiós vagy televíziós adásban, tömegtájékoztatási eszközökben, az épületekben és közvetlen közelükben, ahol a szavazóköri választási bizottságok székelnek politikai pártokról vagy független jelöltekről információkat sugározni vagy nyilvánosságra hozni szóban, írásban, hangos vagy képi formában akár az érdekükben, akár ellenük.

(12) Legkésőbb a választások napját megelőző hetedik napig lehet választási közvélemény-kutatási eredményeket nyilvánosságra hozni.

(13) A választási bizottságok tagjai és a szakmai testületek tagjai nem adhatnak tájékoztatást a választások lefolyásáról és részeredményeiről, mégpedig egészen a szavazás eredményéről készített jegyzőkönyv aláírásáig.

(14) A választások napján tilos választási közvélemény-kutatási eredményeket nyilvánosságra hozni.

(15) A választási kampány jelen törvény szerinti vezetéséről szóló szabályok megsértését külön jogszabályi rendelkezések szerint bírságotólják. 5bf)

NYOLCADIK RÉSZ A VÁLASZTÁSOK LEBONYOLÍTÁSA

Szavazás 31. §

(1) A választópolgár személyesen szavaz. Helyettesítés megengedve nincs. A szavazóköri választási bizottság tagjai nem módosíthatják a választópolgárok szavazólapját. A választópolgárok a szavazóköri választási bizottság elé járulnak és olyan sorrendben szavaznak, amilyenben a választási helyiségbe érkeztek.

(2) A választópolgár a választási helyiségbe érkezve igazolja személyazonosságát, és a választói névjegyzék mindkét példányába történt bejegyzése után megkapja a szavazólapokat és az üres borítékot a szavazóköri választási bizottságtól. Ha a választópolgárnak nincs személyi igazolványa és a szavazóköri választási bizottság egyetlen tagja sem ismeri, a bizottság felkéri, hogy személyazonosságát két, a bizottság számára ismert személy által igazolja. Ha ezt a választások befejeződéséig nem teszi meg, a szavazást nem teszik lehetővé számára.

(3) A választópolgár kérésére a szavazóköri választási bizottság a helytelenül kezelt szavazólap helyett újat bocsát a rendelkezésére.

(4) Azt követően, hogy a választópolgár megkapta a szavazólapokat és a borítékot, belép a szavazólapok módosítására kijelölt fülkébe. A szavazófülkében a választópolgár az üres borítékba helyezi az egyik szavazólapot a községi (városi) képviselőtestületi választásra és az egyik szavazólapot a községi (városi) polgármester-választásra vonatkozóan. A községi (városi) képviselőtestületi választás szavazólapján a sorszám bekarikázásával jelöli ki azokat a jelölteket, akikre a szavazatát adja. A választópolgár legfeljebb annyi számú jelöltet karikázhat be, amennyit az adott választókörzetben meg kell választani. A községi (városi) polgármester-választás szavazólapján a sorszám bekarikázásával megjelöli azt a jelöltet, aki a szavazatát leadja.

(5) A választópolgár úgy szavaz, hogy a szavazólap módosítására és borítékba helyezésére szolgáló szavazófülke elhagyását követően a borítékot a szavazóurnába helyezi. Annak a választópolgárnak, aki nem ment be a szavazófülkébe, a bizottság nem teszi lehetővé a szavazást.

(6) Komoly, elsősorban egészségügyi okokból a szavazóköri választási bizottság felkérhető arra, hogy a választópolgár a szavazóhelyiségen kívül szavazhasson, mégpedig kizárólag annak a választókörzetnek a körzetébe tartozó területen, amely számára a szavazókört létrehozták. Ilyen esetben a szavazóköri választási bizottság a választópolgárhoz kiküldi legalább két tagját a mozgóurnával, a szavazólapokkal és a borítékkal. A választópolgár úgy szavaz, hogy a választás titkossága fennmaradjon.

32. §

Az a választópolgár, aki a szavazólapot egészségkárosodás miatt, vagy azért, mert nem tud olvasni vagy írni, nem tudja módosítani, jogosult arra, hogy a szavazófülkébe a szavazólap módosítása céljából másik választópolgárt vigyen magával, aki nem lehet a választókerzeti választási bizottság tagja, hogy helyette a szavazólapot az ő utasításai alapján módosítsa és a borítékba helyezze.

33. §

Rendtartás a választási helyiségben és annak környékén

A választási helyiség rendjének fenntartásáért a szavazóköri választási bizottság elnöke felel. A rend megtartására és a választások méltóságának megőrzésére felszólító utasítása minden jelenlévőre nézve kötelező

34. §

A szavazás megszakítása

Ha olyan körülmények állnak elő, amelyek lehetetlenné teszik a szavazás megkezdését, annak folytatását vagy befejezését, a szavazóköri választási bizottság elhalaszthatja a szavazás megkezdését egy későbbi órára vagy meghosszabbíthatja a szavazás idejét. A szavazás össz-időtartama (26. §) azonban nem rövidíthető le az intézkedéssel. A szavazóköri választási bizottság ilyen intézkedést követően az adott helyen szokásos módon tájékoztatja a választópolgárokat. Ha a szavazást megszakítják, a szavazóköri választási bizottság a választási dokumentumokat, a szavazóurnát és a mozgó szavazóurnát lezárja és lepecsételi. A szavazás újbóli megkezdésekor a szavazóköri választási bizottság tagjainak jelenlétében az elnök meggyőződik a pecsét sértetlenségéről, és bejegyzi ezt a választási jegyzőkönyvbe.

35. §

A szavazás befejezése

A választásokra meghatározott időtartam leteltét követően már csak azok a választópolgárok adhatják le szavazatukat, akik a választási helyiségben vagy annak előterében tartózkodnak. Ezt követően a helyiséget bezárják és a szavazóköri választási bizottság elnöke a választásokat befejezettnek nyilvánítja.

**KILENCEDIK RÉSZ
A VÁLASZTÁSOK
EREDMÉNYÉNEK MEGÁLLAPÍTÁSA**

36. §

Jelenlét a szavazatszámolásnál

A helyiségben, ahol a szavazóköri választási bizottság a szavazatokat összeszámolja, joga van jelen lenni a magasabb szintű választási bizottságok tagjainak és azok szakmai (szavazatösszesítő) testületei tagjainak, valamint

azon személyeknek is, akiknek ezt a szavazóköri választási bizottság engedélyezte.

37. §

Szavazatszámolás a szavazóköri választási bizottságban

(1) A választások befejezését követően a szavazóköri választási bizottság elnöke lepecsételéssel zároltatja a fel nem használt szavazólapokat és borítékokat, majd felnyitja a szavazóurnákat. Ha a szavazóköri választási bizottság egyes szavazópolgárok kimondott kérésére mozgóurnát is használt, a szavazóurnák tartalmát a felnyitást követően összekeveri.

(2) A szavazóköri választási bizottság kivieszi az urnából a szavazólapot tartalmazó borítékokat, megszámlolja a borítékokat és azok számát összeveti a választói névjegyzéken eszközölt bejegyzések számával. A nem hivatalos borítékokat a bizottság kizárja a számlálásból.

(3) A szavazólapok borítékából való kivételét követően a szavazóköri választási bizottság külön csoportosítja a szavazólapokat a községi (városi) képviselőtestületi és a községi (városi) polgármester-választás szerint. Ezt követően megállapítja az egyes jelöltekre leadott érvényes szavazatok számát. Az eredményeket rögzíti a választási jegyzőkönyvben.

(4) A szavazóköri választási bizottság minden tagja megtekintheti a szavazólapokat. A szavazóköri választási bizottság elnöke ellenőrzi a szavazatszámolás helyességét.

38. §

A szavazólapok elbírálása

(1) Érvénytelen a szavazólap,
a) mely nem az előírt nyomtatványon van,
b) amelyet nem kezeltek a 31. § 4. bek. értelmében,
c) ha a választópolgár karikázással egyetlen jelöltet sem jelölt meg, vagy ha karikázással több jelöltet jelölt meg, mint amennyi a községi (városi) képviselőtestületbe a választókerzetben megválasztható, vagy egyetlen jelöltet sem jelölt meg, vagy ha karikázással egynél több jelöltet jelölt meg a községi (városi) polgármesteri tisztségre.

(2) Ha a borítékban kettő vagy több szavazólap van, a szavazóköri választási bizottság kizárja a számlálásból azt a szavazólapot, amelyen nem karikáztak jelöltek. Ha a borítékban kettő vagy több képviselőválasztási szavazólap van, amelyen a jelölteket azonosan és helyesen jelölték meg, a szavazóköri választási bizottság csak az egyik szavazólapot fogadja el érvényesnek; ellenkező esetben az összes szavazólap érvénytelen. Hasonlóképpen jár el a község (város) polgármester-választása esetében leadott szavazólapok elbírálásában.

(3) A szavazólap sérülése nem befolyásolja annak érvényességét. Az áthúzott vagy utólag beírt neveket figyelmen kívül hagyják.

(4) Vitás esetben a szavazólap érvényességéről a szavazóköri választási bizottság dönt végleges érvényességgel.

39. §

A szavazóköri választási bizottság jegyzőkönyve a szavazásról

(1) A szavazóköri választási bizottság két példányban jegyzőkönyvet készít a választásokról, melyet aláír az elnök, a bizottság minden tagja és a jegyző. A jegyzőkönyv aláírása elutasításának okait jegyzőkönyvbezik.

(2) A szavazóköri választási bizottság jegyzőkönyvében feltüntetik

- a) a szavazás kezdetét és befejezését, esetleg annak megszakítását,
- b) a szavazóköri választási névjegyzékben szereplő választópolgárok összlétszámát,
- c) a borítékot átvevő választópolgárok számát,
- d) a leadott borítékok számát,
- e) a községi (városi) képviselőtestület egyes jelöltjeire leadott érvényes szavazatok számát;
- f) a község (város) polgármesteri tisztségéért indult egyes jelöltekre leadott érvényes szavazatok számát,
- g) a határozatok áttekintését, melyeket elfogadott és rövid indoklásukat.

40. §

A szavazóköri választási bizottság tevékenységének befejezése

(1) A szavazatok összeszámolásáról és a választások lefolyásáról szóló jegyzőkönyv aláírása után a szavazóköri választási bizottság elnöke kihirdeti a választások eredményét, és a jegyzőkönyv egyik példányát haladéktalanul kézbesíti a helyi választási bizottságnak, majd megvárja annak utasítását a tevékenység befejezésére.

(2) A szavazóköri választási bizottság lepecsételi a leadott szavazólapokat, a borítékokat és a választói névjegyzékeket, majd átadja azokat az összes többi választási dokumentációval együtt a községnek megőrzésre.

41. §

Szavazatszámolás a helyi választási bizottságban

(1) A helyi választási bizottság összeszámolja a szavazatokat és megállapítja a községi választások összesített végeredményét a szavazóköri választási bizottságok által beküldött jegyzőkönyvek alapján. Ha kétségei támadnak, joga van kikérni a szavazóköri választási bizottságoktól a szavazólapokat és a többi választási dokumentumot, esetleg magyarázatot és egyéb tájékoztatást kérhet.

(2) A helységben, ahol a helyi választási bizottság a szavazatokat összeszámolja, joga van jelen lenni a magasabb szintű választási bizottságok tagjainak és azok szakmai (szavazatösszesítő) testületei tagjainak, valamint azon személyeknek is, akiknek ezt a Központi Választási Bizottság engedélyezte.

42. §

A helyi választási bizottság jegyzőkönyve a választókörzeti választások eredményéről

(1) A helyi választási bizottság külön jegyzőkönyvet készít az egyes választási körzetek eredményeiről két példányban. A jegyzőkönyvet aláírja az elnök, a bizottság többi tagja és a bizottság jegyzője. Az aláírás megtagadásának okait jegyzőkönyvezik.

(2) A helyi választási bizottság választókörzeti választási eredményekről szóló jegyzőkönyvében feltüntetik

a) a választókörzetek számát és azon szavazókörzeti választási bizottságok számát, amelyek a választások eredményeit beküldték,

b) a választási névjegyzékben szereplő választópolgárok összlétszámát,

c) a borítékot átvevő választópolgárok számát,

d) a leadott borítékok számát,

e) a községi (városi) képviselőtestület egyes jelöltjeire leadott érvényes szavazatok számát;

f) a jelöltek utó- és családi nevét, akik megválasztásra kerültek a községi (városi) képviselőtestületbe, a politikai párt nevét, mely jelölte őket, vagy az adatot, hogy független jelölről van szó,

g) a pótképviselők utó- és családi nevét, a politikai párt nevét, mely jelölte őket, vagy az adatot, hogy független jelölről van szó,

h) a község (város) polgármesteri tisztségéért indult egyes jelöltekre leadott érvényes szavazatok számát,

i) a határozatok áttekintését, melyeket elfogadott és rövid indoklásukat.

(3) A községekben, ahol csak egyetlen választókörzet volt kialakítva (9. § 2. bek.) nem készül jegyzőkönyv az 1. bekezdés szerint.

43. §

A helyi választási bizottság jegyzőkönyve a községi választások eredményéről

(1) A helyi választási bizottság külön jegyzőkönyvet készít a községi választások eredményeiről két példányban. A jegyzőkönyvet aláírja az elnök, a bizottság többi tagja és a bizottság jegyzője. Az aláírás megtagadásának okait jegyzőkönyvezik.

(2) A helyi választási bizottság községi választási eredményekről szóló jegyzőkönyvében feltüntetik

a) a választókörzetek számát,

b) a szavazókörök számát és azon szavazókörzeti választási bizottságok számát, amelyek a választások eredményeit beküldték,

c) a választási névjegyzékben szereplő választópolgárok összlétszámát,

d) a borítékot átvevő választópolgárok számát,

e) a leadott borítékok számát,

f) a községi (városi) képviselőtestület egyes jelöltjeire leadott érvényes szavazatok számát;

g) a jelöltek utó- és családi nevét, akik megválasztásra kerültek a községi (városi) képviselőtestületbe, a politikai párt nevét, mely jelölte őket, vagy az adatot, hogy független jelölről van szó,

h) a pótképviselők utó- és családi nevét, a politikai párt nevét, mely jelölte őket, vagy az adatot, hogy független jelölről van szó,

i) a község (város) polgármesteri tisztségéért indult egyes jelöltekre leadott érvényes szavazatok számát,

j) a község (város) megválasztott polgármesterének utó- és családi nevét, a politikai párt nevét, amely őt jelölte, vagy az adatot arról, hogy független jelölt,

k) a határozatok áttekintését, melyeket elfogadott és rövid indoklásukat.

(3) A szavazatok összeszámolásáról és a választások lefolyásáról szóló jegyzőkönyv mindkét példányának aláírása után a helyi választási bizottság elnöke a jegyzőkönyv egyik példányát haladéktalanul kézbesíti a körzeti választási bizottságnak. A többi választási dokumentumot átadja a községnek megőrzésre.

44. §

A választások eredményei

(1) A községi (városi) képviselőtestület azokat a jelölteket választották meg, akik a választókörzetben a legtöbb szavazatot kapták.

(2) Ha a választókörzetben ugyanazon politikai párt kettő vagy több jelöltje azonos számú szavazatot szerez, képviselővé az adott politikai párt jelölőlistáján feltüntetett sorrendben választják meg a jelölteket.

(3) Ha nem állapítható meg, ki lett a községi (városi) képviselőtestület képviselőjévé megválasztva a 2. bekezdés értelmében azért, mert különböző politikai pártok jelöltjeiről vagy független jelöltekről van szó, a helyi választási bizottság sorsolással állapítja meg, ki lesz közülük képviselő.

(4) A község (város) polgármesterévé azt a jelöltet választották meg, aki a legtöbb érvényes szavazatot szerezte meg. Szavazategyenlőség esetén új választást kell tartani (48.§).

45. §

A választások eredményeinek nyilvánosságára hozatala

A helyi választási bizottság a helyben szokásos módon és helyen teszi közzé a választások eredményeit haladéktalanul azt követően, hogy aláírta a községi (városi) képviselőtestületi és a községi (városi) polgármester-választási eredményekről szóló jegyzőkönyvet.

46. §

A körzeti választási bizottság jegyzőkönyve

(1) A körzeti választási bizottság a választások eredményét a helyi választási bizottságok községi választásokról szóló jegyzőkönyvei alapján állapítja meg.

(2) A körzeti választási bizottság két példányban jegyzőkönyvet készít a választások eredményéről. A jegyzőkönyvet aláírja az elnök és a bizottság többi tagja, valamint a bizottság jegyzője. Az aláírás megtagadásának indokait jegyzőkönyvezik.

(3) A körzeti választási bizottság jegyzőkönyvében feltüntetik

a) a választói névjegyzékekben szereplő személyek számát,

b) a választópolgárok számát, akik átvették a borítékot,

c) a községi (városi) képviselőtestület megválasztott képviselőinek a számát az egyes politikai pártok szerint és a független jelöltség szerint,

d) a községek számát, ahol megválasztották a községi (városi) képviselőtestületet,

e) a megválasztott községi (városi) polgármesterek számát az egységes politikai pártok és a független jelöltség szerint.

(4) A választások eredményéről szóló mindkét jegyzőkönyv aláírását követően az elnök az egyik példányt haladéktalanul elküldi a Központi Választási Bizottságnak. A többi választási dokumentumot átadja megőrzésre a körzeti hivatalnak.

47. §

A Központi Választási Bizottság jegyzőkönyve és a választási eredmények közzététele

(1) A Központi Választási Bizottság állapítja meg a községi (városi) képviselőtestületi és a községi (városi) polgármester-választási eredményeket a Szlovák Köztársaság területén.

(2) A Központi Választási Bizottság jegyzőkönyvet készít a választások eredményéről a Szlovák Köztársaság területén, melyet aláír az elnök és a bizottság tagjai, valamint a bizottság jegyzője. Az aláírás megtagadásának indokait jegyzőkönyvezik.

(3) A választások eredményéről szóló jegyzőkönyvben feltüntetik

a) a választói névjegyzékekben szereplő személyek számát a Szlovák Köztársaságban,

- b) a választópolgárok összlétszámát, akik átvették a borítékot,
 c) a községi (városi) képviselőtestület megválasztott képviselőinek az összlétszámát az egyes politikai pártok szerint és a független jelöltség szerint,
 d) a községek számát, ahol megválasztották a községi (városi) képviselőtestületet,
 e) a megválasztott községi (városi) polgármesterek számát az egyes politikai pártok és a független jelöltség szerint.

(4) A Központi Választási Bizottság a választások eredményeit haladéktalanul azt követően közzéteszi, hogy aláírta a községi (városi) képviselőtestületi és a községi (városi) polgármester-választási eredményekről szóló jegyzőkönyvet..

48. § Új választások

(1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke új választásokat hirdet ki, ha
 a) valamely községben valamilyen okból nem a jelen törvény értelmében hajtották végre a választásokat,
 b) az alkotmánybíróság a választásokat érvénytelenné nyilvánítja, vagy megsemmisíti a választások eredményét,
 c) a község (város) polgármester-választása esetén a jelöltek egynél számú szavazatot kaptak (44. § 4. bek.),
 d) megüresedett a mandátum a községi (városi) képviselőtestületben és erre a helyre nincsen pótképviselő (51. § 1. bek.) vagy ha megüresedett a község (város) polgármestere tisztsége.

(2) Ha az 1. bekezdés a) pontja szerinti tényállás következett be, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke a választási eredmények Központi Választási Bizottság általi kihirdetését követően 14 napon belül új választásokat rendel el.

(3) A feladatokat, melyeket a jelen törvény a községre (városra) vagy a község (város) polgármesterére ró, az újonnan alapított község vagy újonnan alapított községek, a felosztásra kerülő község (város) képviselőtestülete vagy képviselőtestületei, vagy az összeolvadó községek (városok) képviselőtestületei látják el.

(4) A községi önkormányzati szervekbe történő új választások kihirdetéséről szóló kérvényüket az 1. bekezdés d) pontja szerint a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökének nyújtják be a községek a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumának közvetítésével.

(5) Az új választások határidőit a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke határozza meg az új választások kihirdetéséről szóló határozat mellékletében.

(6) A községi önkormányzatok szervei meg-

bízásának utolsó hat hónapjában 5c) új választásokat nem hirdetnek meg. 1)

49. § Bizonylat a megválasztásról

A helyi választási bizottság a községi (városi) képviselőtestület képviselőjévé megválasztott jelölteknek és a község (város) polgármesterévé megválasztott jelöltnak bizonylatot ad ki a megválasztásáról.

51. § Pótképviselők

(1) Ha a községi (városi) képviselőtestületben megüresedik egy mandátum, a községi (városi) képviselőtestület képviselői helyére pótképviselőként az a jelölt lép be, aki a legtöbb szavazatot kapta a választókörzetben, amelyben a mandátum megüresedett, de képviselővé nem választották meg. Szavazategyenlőség esetén a 44. § 2. és 3. bek. értelmében, arányosan kell eljárni.

(2) A pótképviselő belépését a községi (városi) képviselőtestület a mandátum megüresedésétől számított 15 napon belül hirdeti ki, és átadja a bizonylatot arról, hogy az érintett személy képviselő lett. A bizonylatot a község (város) polgármestere írja alá.

TIZEDIK RÉSZ INTÉZKEDÉSEK A VÁLASZTÁSOK BEBIZTOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

52. § Segédeszközök bebiztosítása

(1) Minden segédeszközt, elsősorban a választási helyiséget és annak eszközeit, a borítékokat és a kisegítő munkaeőrt az a község biztosítja a szavazóköri választási bizottságoknak, amelynek a körzetében megalakultak.

(2) A helyi választási bizottságok minden segédeszközét a község biztosítja.

(3) A körzeti választási bizottságok segédeszközeit a körzeti hivatal biztosítja.

53. § A közhatalmi szervek együttműködése

A közhatalmi szervek kötelesek együttműködni e törvény végrehajtása során.

54. § A választási eredmények számítástechnikai eszközökkel történő feldolgozásának biztosítása

(1) A választási eredmények feldolgozásához szükséges szoftvereket, szervezési és műszaki feltételeket a Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatalának szervei biztosítják.

(2) A Szlovák Köztársaság Belügyminiszté-

riuma és a többi hatóság köteles időben és írásban jelezni a Szlovák Köztársaság illetékes statisztikai szervének minden tény, amely hatással lehet a választási eredmények számítástechnikai feldolgozásának biztosítására.

55. § A választási bizottságok tagjainak igényei

(1) A választási bizottsági tagság tiszteletbeli tisztség. A választási bizottság tagja tiszttsége miatt nem szenvedhet hátrányt munkajogi viszonyaiból vagy a munkaviszonyhoz hasonló jogviszonyból fakadó jogaiban és igényeiben, sem állami alkalmazotti státusában; joga van főként fizetett szabadságra vagy átlagkeresetével arányos fizetésre, esetleg ha önfoglalkoztató személyről van szó, olyan térítésre, mely megfelel a munkaviszonyban minimálbéren foglalkoztatott személyek havi bérével arányos kifizetésnek.

(2) Ha a munkáltató bérpótló térítést vagy fizetést adott az 1. bekezdés szerint, jogosult a kifizetett összeg megtérítésére.

(3) Az 1. és 2. bekezdés szerinti bérpótlék vagy a bérpótló térítés módját a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma általános érvényű rendeletben határozza meg a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumával kötött megállapodás alapján.

(4) A helyi választási bizottság tagja és a körzeti választási bizottság tagja jutalmazásra jogosult tiszttsége ellátásáért azon időben, amikor egyébként nem jár neki bérpótló térítés az 1. bekezdésbe foglaltak szerint. A jutalom nagyságát és a térítés vagy kifizetés módját a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma általános érvényű rendeletben határozza meg a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumával kötött megállapodás alapján.

56. §

A tény, hogy valaki jelölt, nem lehet a kárára munkajogi vagy ehhez hasonló jogviszonyában.

57. § A választás költségeinek megtérítése

(1) A községi (városi) képviselőtestületi választások és a községi (városi) polgármester-választások költségeit a Szlovák Köztársaság állami költségvetése fedezi.

(2) Az egyes politikai pártok és független jelöltek saját választási kampányuk költségeit maguk viselik.

57. a §

Ha a község vagy annak szervei nem teljesi-

tik a 9. § 1. és 3. bek., a 10. § 2. bek., a 11. a § 2. bek. c) és d) pontja, a 14. § 2. és 3. bek., a 14. a § 3. bek., a 15. § 2. és 3. bek., a 16. § 9. bek. utolsó mondata, a 20. § 5. bek., a 24. § 3. bek., az 52. § 1. és 2. bek. szerinti feladataikat, azok teljesítését haladéktalanul biztosítja a körzeti hivatal elöljárója.

TIZENEGYEDIK RÉSZ ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

59. §

Azokra az intézkedésekre, amelyeket az illetékes államigazgatási szervek hoznak meg ezen törvény végrehajtása érdekében a választások kihirdetése előtt, ha az nem mond ellent a törvénynek, úgy kell tekinteni, mintha a hatályossága idején hajtották volna végre őket.

60. § Bírságok

A községi önkormányzati szervekbe kiírt választások előkészítésének és lefolytatásának megghiúsítását külön jogszabályi rendelkezések szerint büntetik. 6)

61. §

(1) A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma

a) részletesen szabályozza a községek és helyi államigazgatási szervek feladatait

1. a szavazókörök kialakításában,
2. a választói névjegyzékek összeállításában,

3. a választási helyiségek biztosításában és felszerelésében,

4. a szavazólapok és egyéb választási dokumentum megőrzésében;

b) elkészíti a szavazólapok, a választási névjegyzékek, a megválasztási bizonylatok mintáit és más választási dokumentumok mintáit;

c) a Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatalával megállapodva legkésőbb 50 nappal a választások napja előtt szabályozza a munkaszervezés részleteit a választási bizottságok és a szakmai szavazatösszesítő testületek között;

d) meghatározza az új községi választások kiírására teendő indítványok kellékeit.

(2) A Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumával megállapodva módszertani útmutatót ad ki a választási eredmények feldolgozásához.

62. § Megszüntető rendelkezések

Megszűnik a Szlovák Nemzeti Tanács Tt. 56/1971. sz., a Szlovák Szocialista Köztársaság nemzeti tanácsi választásairól szóló törvénye.

63. § Hatályba léptetés

A törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

F. Mikloško s. k.
V. Mečiar s. k.

Melléklet a Tt. 346/1990. sz. törvényhez.

A község lakosainak száma - Választói aláírás a petíción

A független községi (városi) képviselőtestületi jelöltek és független községi (városi) polgármesterjelöltek indulásához szükséges minimális támogatói aláírásszám

50-ig	- 10
51 - 100	- 20
101 - 500	- 40
501 - 2 000	- 100
2 001 - 20 000	- 200
20 001 - 100 000	- 400
100 000 felett	- 600

1) Az SZNT Tt. 369/1990. sz., a községekről szóló törvénye 10. §-ának 1. bek.

2) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa Tt. 272/1994. sz., a közegészség védelméről szóló törvénye 11. §-a és a Tt. 277/1994. sz., az egészségügyi ellátásról szóló törvénye 14. §-a.

2a) A Tt. 59/1965. sz., a szabadságvesztés-büntetésről szóló törvénye a későbbi jogszabályok értelmében.

2b) A Tt. 351/1997. sz., honvédelmi törvénye a Tt. 401/2000. sz. törvénye értelmében.

3) A Polgári törvénykönyv 10. és 855. §-a.

3a) Az SZNT Tt. 80/1990. sz., a Szlovák Nemzeti Tanács megválasztásáról szóló törvénye 4. és 5. §-a, 6. §-ának 1. bek., 8. §-ának 1. és 2. bek. a későbbi jogszabályok értelmében.

3b) A Polgári perrendtartás 200. f §-a.

3c) A Tt. 135/1982. sz., a polgárok tartózkodásának nyilvántartásáról szóló törvénye 2. §-a 1. bek. a) és c) pontja.

3d) A Tt. 135/1982. sz. törvénye 3. §-ának

2. bek.

3e) A Polgári perrendtartás 200. f §-a.

4) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa Tt. 162/1993. sz., a személyi igazolványokról szóló törvénye 1. §-a a későbbi jogszabályok értelmében.

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa Tt. 73/1995. sz., a külföldiek Szlovák Köztársaság területén valós tartózkodásáról szóló törvénye 9. §-a a későbbi jogszabályok értelmében.

4a) A Tt. 85/1990. sz., a petíciós jogról szóló törvénye a 242/1998. sz. törvény értelmében.

4d) A Tt. 424/1994. sz., a politikai pártokról és politikai mozgalmakról szóló törvénynek 12 – 16. §-a a későbbi jogszabályok értelmében.

5) A Szövetségi Munkaügyi és Szociálisügyi Minisztérium Tt. 236/1988. sz. rendelete az egyéb közérdekű feladatokról.

5a) A Tt. 184/1999. sz., a nemzeti kisebbségek nyelvhasználatáról szóló törvénye a későbbi jogszabályok értelmében.

5aa) A Tt. 81/1966. sz., az időszaki sajtóról és egyéb tömegtájékoztató eszközökről szóló törvénye 3. §-ának 2. bek. a későbbi jogszabályok értelmében.

5b) Az SZNT Tt. 255/1991. sz. törvénye a Szlovák Rádióról a későbbi jogszabályok értelmében.

5ba) Az SZNT Tt. 254/1991. sz. törvénye a Szlovák Televízióról a későbbi jogszabályok értelmében.

5bb) A Tt. 308/2000. sz., a műsorszórásról és retranszmisszióról szóló törvénye 2. §-a 1. bek. b) pontja, valamint a Tt. 195/2000. sz., a távközlésről szóló törvénynek módosítása 5bc) A Tt. 147/2001. sz., a reklámról és egyes további vonatkozó törvények módosításáról szóló törvénye.

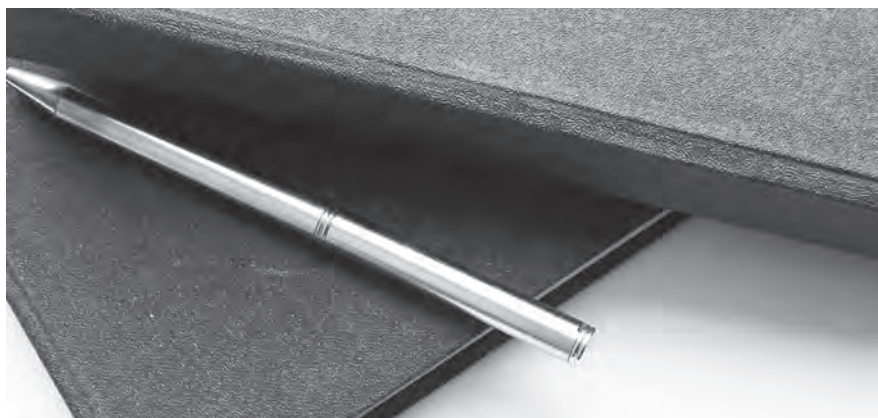
5bd) A Tt. 308/2000. sz. törvénye 3. §-ának e) pontja.

5be) A Tt. 308/2000. sz. törvénye 3. §-ának b) pontja.

5bf) A Tt. 308/2000. sz. törvénye.

5c) Az SZNT 369/1990. sz. törvénye 11. §-ának 1. bek. és 13. §-ának 1. bek.

6) A Tt. 140/1961. sz. törvénye (Büntetőtörvénykönyv) 177. §-a a későbbi jogszabályok értelmében.

A Tt. 253/1994 sz. törvénye A VÁROSOK FŐPOLGÁRMESTEREINEK ÉS A KÖZSÉGEK POLGÁRMESTEREINEK JOGÁLLÁSÁRÓL ÉS BÉRVISZONYAIRÓL

1994. augusztus 25.

Módosítva:

a Tt. 374/1994. sz. törvényével, a Tt. 172/1998. sz. törvényével, a Tt. 453/2001. sz. törvényével
a Tt. 289/2002. sz. törvényével, a Tt. 460/2008. sz. törvényével, a Tt. 154/2011. sz. törvényével

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa az alábbi törvényben állapodott meg:

ELSŐ RÉSZ A törvény célja

1. §

Ezen törvény a községek polgármestereinek és a városok főpolgármestereinek (a továbbiakban csak „polgármester”) a jogállását rendezi, és meghatározza havi bérük minimális szintjét a község, illetve a város lakosainak száma szerint, akiknek ezen településeken van a tartós lakhelyük,¹⁾ valamint a tisztségük ellátásával kapcsolatos további velejárókat.

2. §

(1) A polgármesteri tisztség közzolgálati tisztség, amely nem munkaviszony. E tisztség betöltése össze-egyeztethetetlen a külön jogszabályban felsorolt²⁾ tisztségekkel, valamint a községi alkalmazotti munkavég-zéssel.

(2) A polgármester tisztsége betöltése idején üdülési szabadságra jogosult; erre a célra a külön jogszabály³⁾ alkalmazza arányosan. A ki nem merített szabadság fejében a bérpótlékok csak abban az esetben lehet a polgármesternek juttatni, ha szabadságát a következő naptári év végéig sem meríthette ki, s ha erről a képviselő-testület döntött.

(3) A polgármester jogviszonyát tisztsége betöltése idején az egészségügyi biztosítás,⁴⁾ a betegellátási biztosítás, a nyugdíj-biztosítás,⁵⁾ a munkanélküliségi támogatás és a munkanélküliségi biztosítási hozzájárulás⁶⁾ céljából foglalkoztatási jogviszonyként ítélik meg.

(4) A község a 3. bekezdésben felsoroltak értelmében a munkáltató szerepét tölti be.

MÁSODIK RÉSZ A polgármesterek bérvizonyai

3. §

(1) A polgármesternek a Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala⁷⁾ előző naptári évi adataiból kiszámított nemzetgazdasági alkalmazotti átlagbérenek és a 4. § 1. bekezdésében foglalt szorzószám szorzata alapján kiszámított fizetés jár. A fizetés összegét egész euróra kerekítik ki felfelé vagy a szorzószám alapján a 4. § 7. bekezdése szerint.

(2) A fizetés a polgármesternek az előírt fogadalom letételének napjától jár.

4. §

(1) A polgármestereket a 3. § 1. bekezdé-

sében foglaltak céljából kilenc fizetési csoportba sorolják a község lakosainak száma alapján, és számukra a szorzószámot a következőképpen határozzák meg:

1. 500 lakosig
a szorzószám 1,49

2. 501-1000 lakosig
a szorzószám 1,65

3. 1001-3000 lakosig
a szorzószám 1,98

4. 3001-5000 lakosig
a szorzószám 2,17

5. 5001-10 000 lakosig

a szorzószám 2,34

6. 10 001-20 000 lakosig
a szorzószám 2,53

7. 20 001-50 000 lakosig
a szorzószám 2,89

8. 50 001-100 000 lakosig
a szorzószám 3,19

9. 100 000 lakos felett
a szorzószám 3,58

(2) A polgármester fizetése nem lehet alacsonyabb a 3. § 1. bekezdésében foglal-

taknál. A községi képviselő-testület ezt a fizetést határozatával 70 százalékkal fel-emelheti.

(3) Ha a községi képviselő-testület nem hoz határozatot a polgármester fizetéséről e törvény értelmében, akkor a polgármesternek a 3. § 1. bekezdésében taglaltak szerinti fizetés jár.

(4) A képviselő-testület évente újratárgyalja a polgármester fizetését.

(5) A község vagy város lakosságának lélekszáma alatt a Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala⁷⁾ által az előző naptári év december 31-éig megállapított adatokat alapján kimutatott lakosság számot értjük.

(6) A polgármesternek, aki tisztségét nem teljes jogviszonyban (csak meghatározott részdíjban) látja el, a betöltött tisztség részdíj jogviszonyának arányában jár fizetés. Ez a fizetés nem lehet alacsonyabb a 3. §-ban meghatározott fizetés és a 0,3-as koefficiens szorzatánál.

(7) A képviselő-testület az 500-nál kevesebb lelket számláló községekben bármikor, a polgármester bele-egyezésével csökkentheti az 1,49-es szorzószámot egészen 0 szorzószámra a polgármester megbízási ideje alatt.

(8) A községben bevezetett adósságrendezési rendszer vagy kényszerfelügyelet idején külön jogszabály⁸⁾ alapján jár a polgármesternek a 3. § 1. bekezdése szerinti fizetés. A képviselő-testület ez alatt az idő alatt nem emelheti fel a fizetését a 2. bekezdés értelmében.

(9) A polgármester fizetését, amelyet a képviselő-testület hagyott jóvá a 3. § 1. vagy 2. bekezdése értelmében, bele kell foglalni a képviselő-testület üléséről készült jegyzőkönyvbe, az euróban meghatározott pontos összeggel együtt.

5. §

(1) A polgármester mandátumának megbízási idő letelte miatti megszűnését követően a község költségvetéséből háromhavi átlagbérének megfelelő végkielégítés jár, ha tisztségét hat hónapnál hosszabb ideig töltötte be. Ez nem érvényes, ha külön jogszabályba⁹⁾ foglalt okokról van szó. A polgármesternek nem jár végkielégítés, ha tisztségét hat hónapnál rövidebb ideig látta el.

(2) Az 1. bekezdés és a 2. § 2. bekezdésének céljaira a havi átlagkereset a 3. § vagy a 4. § 2. bekezdése alapján azon tizenkét egymást követő hónap havi fizetései összegének az egy tizenkettőde, amelyek megelőzik azt a hónapot, amelyben felmerült a havi átlagkereset megállapításának igé-

nye. A havi átlagkeresetet a legközelebbi eurócentre kerekítik felfelé.

(3) A 2. bekezdésben tárgyalt végkielégítési igény nem merül fel, ha a polgármestert újra megválasztják tisztségébe.

(4) Ha a polgármester mandátuma halállal ér véget, a 2. bekezdésben taglalt végkielégítési igény és egyéb pénzügyi jogosultságok sorrendben a házastársára, gyermekeire, illetve szüleire ruházódnak át, ha halála idején egy háztartásban éltek vele.¹⁰⁾ Akkor válnak örökösödés tárgyává, ha ezen személyek nem léteznek.

6. §

A polgármesternek az utazásokért, amelyek tisztségével függnek össze, útiköltség-térítés jár, külön jogszámbály¹¹⁾ értelmében.

HARMADIK RÉSZ Közös, átmeneti és záró rendelkezések

7. §

(1) A polgármester, tisztsége betöltése miatt nem szenvedhet kárt munkaviszonya vagy egyéb jogviszonyai tekintetében, jogait vagy más igényeit illetően.

(2) A polgármester fizetéshez való joga mandátumának¹²⁾ lejártával megszűnik. A polgármester fizetéshez való joga nem szűnik meg, ha újra megválasztják tisztségébe.

(3) A polgármester fizetéséből csak külön jogszabály³⁾ értelmében lehet levonásokat eszközölni.

7.a §

1995-ben a polgármesterek fizetésének rendezése során nem járnak el a 3. § második mondata alapján.

8. §

Ha a képviselő-testület az ezen törvény hatálybalépését követő egy hónapon belül nem hoz határozatot arról, hogy a polgármesternek a 4. §-ban foglaltaknál magasabb fizetés jár, akkor a polgármester az ezen törvény értelmében vett minimálbért kapja meg.

8.a §

Átmeneti rendelkezések a 2011. június 1-jétől hatályos intézkedésekhez

A polgármester összehívja a képviselő-testület ülését oly módon, hogy az 2011. június 30-áig valósuljon meg, és határozatot hozzon a polgármester fizetéséről ezen törvénnyel összhangban. Máskülönben az ma-rad érvényben, hogy a polgármesternek 2011. június 1-jétől a 3. § 1. bekezdé-

sében foglalt fizetés jár.

9. §

Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

A Tt. 374/1994. sz. törvénye 1995. január 1-jén lép hatályba, kivéve a XV. cikkely 14. pontját és a XVI. cikkely 5. pontját, amelyek 1995. július 1-jén lépnek hatályba.

A Tt. 172/1998. sz. törvénye 1998. november 1-jén lép hatályba.

A Tt. 453/2001. sz. törvénye 2002. január 1-jén lép hatályba.

A Tt. 289/2002. sz. törvénye a Szlovák Köztársaság Törvénytárában való megjelenése utáni tizenötödik napon lép hatályba.

A Tt. 460/2008. sz. törvénye 2009. január 1-jén lép hatályba.

A Tt. 154/2011. sz. törvénye 2011. június 1-jén lép hatályba.

Michal Kováč, s. k.

Ivan Gašparovič, s. k.

Jozef Moravčík, s. k.

1) A Tt. 135/1982. sz., a lakosság tartózkodási helyének bejelentéséről és nyilvántartásáról szóló törvénye.

2) A Szlovák Nemzeti Tanács 346/1990. sz., a községi önkormányzatokba való választásokról szóló törvénye.

3) Munkatörvénykönyv.

4) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 273/1994. sz., az egészségbiztosításról, az egészségbiztosítás finanszírozásáról és az Általános Egészségbiztosító létrehozásáról szóló törvénye a későbbi módosítások szerint.

5) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 274/1994. sz., a Szociális Biztosítóról szóló törvénye a későbbi módosítások szerint.

6) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 387/1996. sz., a foglalkoztatásról szóló törvénye a későbbi módosítások szerint.

7) A Tt. 540/2001. sz., az állami statisztikáról szóló törvénye.

8) A Tt. 583/2004. sz., a területi önkormányzatok költségvetési szabályairól szóló törvénye a későbbi módosítások szerint.

9) A Szlovák Nemzeti Tanács 369/1990. sz. törvénye 13. a §-a 1. bekezdése a), d) és f) pontja a későbbi módosítások szerint.

10) A Polgári Törvénykönyv 115. §-a.

11) A Tt. 119/1992. sz., az útiköltség-térítésekről szóló törvénye a későbbi módosítások szerint.

12) A Szlovák Nemzeti Tanács Tt. 369/1990. sz. törvénye 13. a §-a 1. bekezdése.

A kisebbségek közösségi jogait szorgalmazza az Európa Tanács

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése egyik legfrissebb határozatában arra szólította fel a tagországokat, „biztosítsák – a szabad mozgáshoz való alapvető jog aláásása nélkül és az „egység a sokféleségben” koncepcióval összhangban – a nemzeti kisebbségek számára saját területeiken belül annak lehetőségét, hogy szülőföldjükön maradhassanak, hogy ott boldogulhassanak és fejlődhesse- nek, ahol évszázadok óta élnek, és hogy felfedezhessék teljes potenciáljukat a közösségeik, valamint a többség, az állam és Európa egészének javára”.

A határozat, amely 1985 (2014) szám alatt vált a közgyűlés ajánlásává, s amelyről az elmúlt napokban Kalmár-jelentésként sok szakember véleményt mondott, egyfajta áttörést jelent az őshonos kisebbségek – ezen belül pedig különösen a közép-európai kisebbségi közösségek – számára, hiszen alapvető kijelentésekkel áll ki a sok posztkommunista országban a mai napig megtagadott közösségi jogok mellett. A közgyűlési határozattá lett jelentés ugyanis olyan ajánlásokat is megfogalmaz a tagállamok számára, amelyek szerint az egyes kormányoknak és törvényhozó szervezeteknek kötelességük biztosítani az identitáshoz való jog védelmét illetően „a nemzeti kisebbségek jogát saját identitásuk

megőrzéséhez, védelméhez és előmozdításához”, és kötelességük megtenni a szükséges lépéseket a nemzeti kisebbségek társadalmi, gazdasági és kulturális életben, valamint közügyekben való hatékony részvételének biztosításához, hogy hatékonyan részt vehessenek a döntéshozatali folyamatban”. S minden ezen felül azt is ajánlja az ET PK határozata, hogy a tagállamok „tekintsék át és használják útmutatóként egyes államok által alkalmazott legjobb gyakorlatokat (mint például a kollektív vagy csoportos jogokat biztosító Alto Adige/Dél-Tirol, Finnország vagy mások tapasztalatai)”, s ezeket „érvényes modellekként és referenciákként” alkalmazzák a saját kisebbségi közösségeik kapcsán.

A határozat egyébként több nemzetközi dokumentumra is hivatkozik ezen elvárások megfogalmazása során (köztük ENSZ- és EBESZ-dokumentumokra is), ami különösen annak fényében érdekes és figyelemre méltó, hogy az Európai Bizottság elutasítja még annak a lehetőségét is, hogy európai petíciós aláírásgyűjtés induljon a kisebbségi jogok biztosítása érdekében, különös tekintettel az őshonos kisebbségekre. De azért is értékes és figyelemre méltó, mert komoly argumentumokat rejt magában azon kisebbségek számára, amelyek a különböző autonómia-modellek megvalósításában látják biztosítottnak jövőjüket. A határozat ugyanis többször utal az ET PK még 2003-ban elfogadott határozatára

is, amely a 2003/1334-es számot kapta, s amelynek a címe: Az autonóm régiók pozitív tapasztalata, mint a konfliktusok rendezésének lehetséges forrásai Európában. A határozat Gross-jelentésként is ismert dokumentum, amely egyebek mellett azt állapítja meg, hogy „Az autonómia, ahogy azt azokban az országokban alkalmazzák, amelyek tiszteletben tartják nemzetiségeik alapvető jogait és szabadságát, jórészt úgy tekinthető, mint egy "államon belüli megoldás", mely lehetővé teszi a kisebbség számára, hogy gyakorolja jogait és megőrizze kulturális önazonosságát, miközben bizonyos garanciákat nyújt az állam egységére, szuverenitására és területi integritására nézve.”

Mint ahogy napjaink Szlovákiájában ennek éppen az ellenkezőjét állítják a szlovákiai politika szereplői, miközben a szlovákiai magyarság 110 ezres fogyása okán egyre hangosabban fogalmazódnak meg nemzetrészünk tagjai között olyan igények, amelyek az öngazgatást – autonómiát – szorgalmazzák, mindenki számára kapaszkodót igyekeztünk nyújtani akkor, amikor honlapunk „dokumentumok/állásfoglalások” rovatába besoroltuk mind az ET PK 2003/1334. számú, mind pedig az ET PK 1985 (2014) számú határozatát. Érdemes tanulmányozni mindkét dokumentumot, hogy teljes képet kapjunk elvi lehetőségeinkről, egy-szersmind lássuk azt is, azokhoz képest milyen is a mi helyzetünk!

A nemzeti kisebbségek helyzete és jogai Európában Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1985 (2014) sz. Határozata

1. Az európai történelem azt mutatja, hogy a kisebbségek védelme rendkívül fontos, és hozzájárulhat ahhoz, hogy Európa mindenki otthonává váljon. A szélsőséges nacionalizmus, a rasszizmus, az idegengyűlölet és az intolerancia megnyilvánulásai azonban nem tűntek el, sőt, éppen ellenkezőleg, fokozódni látszanak. A Parlamenti Köz-

gyűlés aggodalmát fejezi ki a nemzeti kisebbségek helyzetét és jogait illetően.

2. A Közgyűlés úgy gondolja, hogy a Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségek Védelméről (ETS, 157. számú szerződés) és a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (ETS, 148. számú szerződés) fontos eszközei a

kisebbségek védelmének Európában. Azonban az Európa Tanács minden tagállama sem ratifikálta még az okirato- kat. Ezen felül a Keretegyezményben a nemzeti kisebbségek definíciójának hiánya széles mérlegelési lehetőséget biztosít a tagállamok pártjai részére, befolyásolva annak végrehajtását. Ebben a tekintetben a Közgyűlés emlékeztet

a 1713 (2010) sz. Határozatára “Kisebbségvédelem Európában: legjobb gyakorlatok és hiányosságok a közös standardok vég-rehajtásában” címmel és 1866 (2012) sz. Határozatára, a kiegészítő jegyzőkönyvre az Európai Emberi Jogi Egyezmény a nemzeti kisebbségekről, valamint az Európai Emberi Jogi Bíróság vonatkozó ítéleteire. A Közgyűlés üdvözlí továbbá az Európai Népcsoportok Föderális Uniója (FUEN) 2013. június 23-án Brixenben elfogadott programnyilatkozatát.

3. A Közgyűlés emlékeztet továbbá a nemzeti kisebbségek definíciójára, amelyet a kiegészítő jegyzőkönyv az Európai Emberi Jogi Egyezményéhez a kisebbségek jogairól című, 1201 (1993) sz. Ajánlásában fektetett le, ahol a következőképpen definiálta őket: „az embereknek egy Államon belüli olyan csoportja, amelynek tagjai: a) ennek az Államnak a területén laknak és annak állampolgárai, b) régi, szilárd és tartós kapcsolatot tartanak fenn ezzel az Állammal, c) sajátos etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellegzetességekkel rendelkeznek, d) kellően reprezentatívak, bár számszerűleg kisebbségben vannak ezen Állam egy körzetének lakossága körében, e) arra törekednek, hogy közösen megőrizték azt, amiből közös identitásuk fakad, nevezetesen kultúrájukat, hagyományait, vallásukat vagy nyelvüket”.

4. A Közgyűlés hangsúlyozza a stabilitás, szolidaritás és emberek sokasága Európában való békés egymás mellett élésének fontosságát, és felszólít az “egység a sokféleségben” koncepció támogatására az országokon belül és az országok között. A nemzeti kisebbségek jogainak védelme maradjon prioritás a politikai napirenden.

5. A kisebbségek jogainak védelme segíthet Európa fenntartható jövőjének építésében és hozzájárul a méltóság, az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elvei tiszteletben tartásának garantálásához. Az előnyök nem korlátozódnak a kisebbségekre, mivel ez a védelem mindenki számára stabilitást, gazdasági fejlődést és fellendülést hoz.

6. Az, hogy nem sikerült kielégítő választ adni a kisebbségi kérdésekre, politikai feszültségek, konfliktusok és az emberi jogok megsértésének fő oka

volt. A kisebbségvédelem tehát konfliktus-megelőzést is jelent. Az önrendelkezés, állami integritás és nemzeti szuverenitás joga összeegyeztethető a tolerancia növelése érdekében. Ezzel kapcsolatban a Közgyűlés 1832 (2011) sz. Határozata „Tisztázásra szorul a nemzeti szuverenitás és az államiság fogalma a mai nemzetközi jogban” címmel jelöli a követendő utat.

7. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelmére szolgáló, a legjobban bevált gyakorlatokon alapuló különféle megoldásokat széles körben figyelembe kell venni és értékelni a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogai védelmének és támogatásának fokozását. Mint az egyik ilyen megoldás, a területi megállapodások fontos szerepet játszhatnak a nemzeti kisebbségek jogainak hatékony védelmében. E tekintetben a Közgyűlés emlékeztet 1334 (2003) sz. Határozatára az autonóm régiók pozitív tapasztalatairól, mint konfliktusmegoldó ihletforrásról Európában címmel, amely megállapítja, hogy egy autonóm entitás létrehozása és működése a demokratizálódási folyamat részeként tekinthető. A Közgyűlés üdvözlí továbbá, hogy az Európa Tanács Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusa elfogadta a 361 (2013) sz. Határozatot különleges státuszú régiók és területek Európában címmel, amely elismeri, hogy a különleges státusz, amelyet egyes európai államok régiói élveznek, stabilitást és fellendülést hozott az adott régióknak és államoknak.

8. A Közgyűlésnek az a véleménye, hogy a területi önkormányzatról szóló megállapodások szintén hozzájárulhatnak a kisebbségek jogainak hatékony védelméhez kollektív dimenzióval és az asszimiláció elkerülésével.

9. A Közgyűlés a kultúrát, vallást, nyelveket és hagyományokat is magában foglaló közös identitáshoz való jog tiszteletben tartását a nemzeti kisebbségek jogai védelmének fontos elemeként tekint. Joguk van megőrizni és továbbfejleszteni saját intézményeiket, és kollektív védelemben kell részesülniük, amint azt a Közgyűlés 1735 (2006) sz. Ajánlása megállapítja.

10. Tekintettel a fenti megfontolásokra, a Közgyűlés felszólítja az Európa Tanács tagállamait:

10.1. a nemzetközi okiratokat illetően, hogy:

10.1.1. mielőbb írják alá és/vagy ratifikálják – ha még nem tették meg – a Keretegyezményt a nemzeti kisebbségek védelméről és a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját;

10.1.2. írják alá az Óslakos népek jogairól szóló nyilatkozatot (UNDRIP), amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése 2007. szeptember 13-án fogadott el;

10.1.3. támogassák az Európa Tanács és az Egyesült Nemzetek Szervezete által elismert, a nemzeti kisebbségek jogainak védelmét szolgáló legjobb gyakorlatok végrehajtását;

10.1.4. a Keretegyezmény jogi rendelkezéseinek végrehajtásán felül teremtsék meg az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia (CSCE, 1990) Emberi Dimenzióról szóló konferenciája koppenhágai ülésének Dokumentumában és a kapcsolódó kétoldalú megállapodásokban lefektetett, kötelezettség-vállalások/kötelezettségek tiszteletben tartásához szükséges feltételeket;

10.2. az identitáshoz való jog védelmét illetően, hogy:

10.2.1. biztosítsák a nemzeti kisebbségek jogát saját identitásuk megőrzéséhez, védelméhez és előmozdításához, a Keretegyezmény 5.1. cikkében, a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezményében, valamint az ENSZ Közgyűlésének „Nyilatkozat a nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól” című 47/135 sz. Határozatában foglaltak szerint;

10.2.2. tegyék meg a szükséges lépéseket a nemzeti kisebbségek társadalmi, gazdasági és kulturális életben, valamint közügyekben való hatékony részvételének biztosításához, hogy hatékonyan részt vehessenek a döntéshozatali folyamatban – a Keretegyezmény 15. cikkének megfelelően;

10.2.3. tartózkodjanak a nemzeti kisebbségek akaratuk ellenére történő asszimilációját célzó politikák és gyakorlatok elfogadásától – a Keretegyezmény 5.2. cikkében foglaltak szerint;

10.2.4. tekintsék át és használják útmutatóként egyes államok által alkalmazott legjobb gyakorlatokat (mint például a kollektív vagy csoportos jogokat biztosító Alto Adige/Dél-Tirol, Finnország vagy mások tapasztalatai), amelyek

érvényes modelleként és referenciaként szolgálnak még olyan államoknak is, amelyek még nem aláíró felei a Keretegyezménynek;

10.3. a területi megállapodásokat és konfliktus-megelőzést illetően, hogy:

10.3.1. teljesítsék a területi önkormányzatról szóló megállapodásokat egy minden érintett fél által jóváhagyott formátumban, tiszteletben tartva a nemzetközi jog általános alapelveit;

10.3.2. gazdasági okoktól függetlenül vegyék figyelembe a történelmi régiók hozzáadott értékét a kultúra, nyelv, hagyományok és vallások tekintetében az ország vagy az érintett állami intézmények közigazgatási és/vagy területi struktúrájának/egységeinek meghatározásakor/megreformálásakor;

10.3.3. kezdeményezzenek és folytassanak folyamatos párbeszédet a nemzeti kisebbségek képviselőivel a konfliktusok megelőzése, választótestületeik igényeinek kielégítése, valamint a multikulturalizmus és a szolidaritás elősegítése érdekében;

10.4. az oktatáshoz és a kisebbségi nyelvekhez való jogot illetően, hogy:

10.4.1. mozdítsák elő a nemzeti kisebbségek által beszélt nyelvek hivatalos használatát azokon a területeken, ahol élnek, helyi vagy regionális szinten, a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája alapelveinek megfelelően, figyelembe véve, hogy a regionális és kisebbségi nyelvek használatának védelme és ösztönzése ne a hivatalos nyelvek és azok megtanulásának kötelezettsége rovására történjen;

10.4.2. a nemzeti kisebbségek igényeit szem előtt tartva fogalmazzanak meg oktatáspolitikákat, többek között specifikus oktatási rendszer és intézmények révén és a hivatalos nyelv oktatásának módszertanába foglalják bele az idegen nyelvű oktatás legjobb gyakorlatait azokban az elemi iskolákban, amelyek kisebbségi nyelvű oktatást nyújtanak;

10.4.3. tegyék meg a szükséges lépéseket az anyanyelven való oktatás folytonosságának biztosítására a középfokú oktatásban (a szakképzést is beleértve) és a felsőoktatásban;

10.4.4. kövessék a Tanácsadó Bizottságnak a Keretegyezményben foglalt oktatásra vonatkozó, 2006. március 2-i, a Keretegyezmény Első tematikus kommentárja ajánlásait, nevezetesen hogy proaktív megközelítést alkalmazzanak az oktatási kérdésekben, még akkor is,

ha a kifejezett igény csekélynek tűnik; 10.4.5. kezdeményezzék történelemkönyvek közös megírását a rokon államokkal és a területükön élő hagyományos nemzeti kisebbségek képviselőivel, hogy a fiatalokat az európai együttműködés és partnerség érdekében oktassák, és a történelem oktatást használják fel az ifjúság nemzeti kisebbségekről való tudásának javítására;

10.4.6. vegyék figyelembe a nemzeti kisebbségeket a közszolgálatok privatizálásakor, a médiát is beleértve;

10.4.7. biztosítsanak megfelelő finanszírozást a kisebbségeket képviselő szervezetek vagy sajtóorgánumok számára, hogy felhívják a többség figyelmét identitásukra, nyelvükre, történelmükre és kultúrájukra;

10.5. a diszkrimináció elleni küzdelmet illetően, hogy:

10.5.1. hogy tartózkodjanak diszkriminatív cselekményektől és alkalmazzanak „pozitív diszkriminációt” a gazdasági és társadalmi rendszerekben azzal a céllal, hogy megszűnjenek az „esélyegyenlőség” ténybeli akadályai és előmozdítsák a teljes és hatékony egyenlőséget;

10.5.2. a Keretegyezmény 16. cikke szellemében tartózkodjanak olyan törvények vagy közigazgatási intézkedések elfogadásától, amelyek fokozhatják az asszimilációt, ösztönözhetik az elvándorlást és megváltoztathatják egy adott régió etnikai struktúráját;

10.5.3. alkalmazzanak alulról felfelé építkező megközelítést a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos kérdések azonosításában és kezelésében, figyelembe véve az érdekelt felek véleményét;

10.5.4. biztosítsák – a szabad mozgáshoz való alapvető jog aláásása nélkül és az „egység a sokféleségben” koncepcióval összhangban – a nemzeti kisebbségek számára saját területeiken belül annak lehetőségét, hogy szülőföldjükön maradhassanak, hogy ott boldogulhassanak és fejlődhessenek, ahol évszázadok óta élnek, és hogy felfedezhessék teljes potenciáljukat a közösségeik, valamint a többség, az állam és Európa egészének javára;

10.5.5. fogalmazzanak meg és hatékonyan hajtsanak végre egy átfogó nemzeti stratégiát a nemzeti kisebbségek védelméről;

10.5.6. biztosítsák, hogy a média diszkriminációmentesen működhessen a kisebbségi nyelveken;

10.5.7. olyan választási jogszabályokat

fogadjanak el, amelyek lehetővé teszik a kisebbségek pluralista politikai képviselését;

10.5.8. tartózkodjanak olyan törvények vagy közigazgatási intézkedések elfogadásától, amelyek gyengítik a kisebbségvédelmet.

11. A Közgyűlés felkéri tagjait, hogy jobban kövessék a nemzeti kisebbségek kérdését, játsszanak aktív segítő, prob-lénamegoldó szerepet, valamint dolgozzanak ki javaslatokat a nemzeti kisebbségek közvetlen politikai képviselésére.

12. A Közgyűlés arra kéri az Európa Tanács Főtitkárát, hogy szenteljen különös figyelmet a nemzeti kisebbségeknek az emberi jogok európai helyzetéről szóló éves jelentésének keretében. A Közgyűlés felkér bármilyen típusú közszolgálati- és magánmédiát a nemzeti kisebbségek által lakott régiókban, hogy nyújtsanak szolgáltatásokat kisebbségi nyelveken.

Ajánlás 2040 (2014) Ideiglenes változat

1. Emlékeztetve az 1985 (2014) sz. Határozatára a nemzeti kisebbségek helyzetéről és jogairól Európában címmel, a Parlamenti Közgyűlés kifejezi aggodalmait e tárgyban..

2. A Közgyűlés hangsúlyozza a stabilitás, a szolidaritás és emberek sokasága Európában való békés egymás mellett élésének fontosságát, és felszólít az „egység a sokféleségben” koncepció támogatására az országokon belül és az országok között.

3. A kisebbségvédelem maradjon prioritás a politikai napirenden, hogy foglalkozzon a kisebbségek igényeivel és védje jogait és emberi méltóságukat. A nemzeti kisebbségek jogainak hatékony védelme hozzájárul a konfliktusok megelőzéséhez, a mindenki számára otthon jelentő Európa képének eléréséhez, valamint egy békés és virágzó környezet létrehozásához.

4. A Közgyűlés ezért felkéri a Miniszteri Bizottságot, hogy:

4.1. dolgozzanak ki bizalomépítő programokat, amelyek középpontjában az Európa Tanács tagállamainak címzett kisebbségi kérdések állnak;

4.2. biztosítsák, hogy az Európa Tanács Politikatudományi Iskolái foglalkozzanak a hagyományos nemzeti kisebbségek kérdésével átfogó módon, amelynek során figyelembe veszik továbbá azt a tényt, hogy a nemzeti, etnikai, vallási és

nyelvi kisebbséghez tartozó személyek jogainak védelme és támogatása hozzájárul azon államok politikai és szociális stabilitásához, amelyben élnek;

4.4. az illetékes szakértői bizottságain keresztül dolgozzon ki képzési progra-

mokat és szervezzon szemináriumokat történelemtanárok és a média képviselői, különösen az etnikailag vegyes régiókban dolgozók részére, hogy a fiatalokat Európa szerzte a tolerancia és az együttműködés szellemében neveljék.

Az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezménye

EURÓPA TANÁCS Európai Szerződések ETS No. 157 Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségek Védelméről Strasbourg, 1995. II. 1.

Az Európa Tanács tagállamai és a jelen Keretegyezmény többi aláíró Állama, figyelembe véve, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti nagyobb egység elérése annak érdekében, hogy védje és fejlessze közös örökségük eszméit és elveit, figyelembe véve, hogy az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelme és továbbfejlesztése az egyik módszer, ami által e cél elérhető, attól az óhajtól vezéreltetve, hogy az 1993. október 9-én, Bécsben, az Európa Tanács tagállamainak állam- és kormányfői által elfogadott Nyilatkozatot megvalósítsák, abban az elhatározásban, hogy saját területeiken védelmezzék a nemzeti kisebbségek fennmaradását, figyelembe véve, hogy az európai történelem megrázkódtatásai megmutatták, a nemzeti kisebbségek védelme alapvető fontosságú kontinensünk stabilitása, demokratikus biztonsága és békéje szempontjából, figyelembe véve, hogy a pluralista és valódi demokratikus tár-

sadalomnak nemcsak tiszteletben kell tartania minden nemzeti kisebbséghez tartozó személy etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitását, de megfelelő feltételeket is kell teremtenie azért, hogy kifejezhesse, megőrizhesse és fejleszthesse ezt az identitást, figyelembe véve, hogy szükséges a tolerancia és a párbeszéd légkörének megteremtése azért, hogy a kulturális különbözőség ne a megosztottság, hanem a gazdagodás forrása és tényezője legyen minden társadalom számára, figyelembe véve, hogy a toleráns és virágzó Európa kiteljesedése nemcsak az Államok közötti együttműködéstől függ, hanem határon átnyúló együttműködést kíván a helyi és a regionális közösségek között, az Államok alkotmányának és területi integritásának sérelme nélkül, figyelembe véve az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezményt és Kiegészítő Jegyzőkönyveit, figyelembe véve az Egyesült Nemzetek

egyezményeiben és nyilatkozataiban a nemzeti kisebbségek védelmére vonatkozó kötelezettségeket, valamint az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia dokumentumait, kiváltképpen az 1990. június 29-i, Koppenhágai Dokumentumot, abban az elhatározásban, hogy a nemzeti kisebbségek hatékony védelmét és az ezekhez a kisebbségekhez tartozó személyek jogait és szabadságait biztosító és tiszteletben tartandó elveket, valamint az azokból származó kötelezettségeket meghatározzák, azoknak a tagállamokban és már – a jelen okmány részeseivé váló – Államokban történő biztosítása végett, tiszteletben tartva a jog uralmát, az államok területi integritását és nemzeti szuverenitását, abban az elhatározásban, hogy a jelen Keretegyezményben foglalt elveket nemzeti törvényhozásuk által és megfelelő kormányzati politikával végrehajtsák, a következőkben állapodnak meg:

I. FEJEZET

1. Cikk

A nemzeti kisebbségek és ezen kisebbségekhez tartozó személyek jogainak és szabadságainak védelme az emberi jogok nemzetközi védelmének szerves részét képezi, és mint ilyen, a nemzetközi együttműködés keretében tartozik.

2. Cikk

A jelen Keretegyezmény rendelkezéseit jóhiszeműen, a megértés és a türelmes-ség szellemében, valamint az Államok közötti jószomszédság, baráti kapcsolatok és együttműködés elveivel összhangban kell alkalmazni.

3. Cikk

1. Minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek joga van szabadon megválasztani, hogy kisebbségként kezeljék-e vagy sem, és ebből a választásából vagy e választásával összefüggő jogainak gyakorlásából semmiféle hátránya ne származzék.

2. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek a jelen Keretegyezményben foglalt elvekből származó jogait és szabadságaikat egyénileg, valamint másokkal közösségben gyakorolhatják.

II. FEJEZET

4. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy számára biztosítják a törvény előtti egyenlőséget és a törvény általi egyenlő védelem jogát. Ebben a vonatkozásban minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozáson alapuló hátrányos megkülönböztetés tilos.

2. A Felek kötelezik magukat annak elfogadására, hogy - amennyiben szükséges - megfelelő intézkedéseket hoznak a gazdasági, a társadalmi, a politikai és a kulturális élet minden területén a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek és a többséghez tartozók közötti teljes és hatékony egyenlőség előmozdítása érdekében. E tekintetben kellő figyelmet fordítanak a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek sajátos körülményeire.

3. A 2. bekezdésben foglaltaknak megfelelő intézkedéseket nem lehet hátrányos megkülönböztetésként értékelni.

5. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy támogatják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára

seégekhez tartozó személyek számára kultúrájuk megőrzését és fejlesztését, úgyszintén identitásuknak, nevezetesen vallásuk, nyelvük, hagyományaik és kulturális örökségük megőrzésének feltételeit.

2. Az integrációt szabályozó általános politikájuk keretében hozott intézkedések sérelme nélkül a Felek tartózkodnak minden olyan politikától vagy gyakorlattól, amely a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek akaratuk elleni asszimilációjára irányul és védelmezik ezen személyeket minden olyan akciótól, ami a beolvasztásukra irányul.

6. Cikk

1. A Felek bátorítják a tolerancia és kultúrák közötti párbeszéd szándékát, valamint hatékony intézkedéseket hoznak, hogy előmozdítsák minden területükön élő személy között kölcsönös tiszteletet, megértést és együttműködést, kiváltképpen az oktatás, a kultúra és a tömegkommunikációs eszközök területén, tekintet nélkül e személyek etnikai, kulturális, nyelvi vagy vallási identitására.

2. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy megfelelő intézkedéseket hoznak olyan személyek védelmében, akik hátrányosan megkülönböztető, el-lenséges vagy erőszakos fenyegetések és cselekedetek áldozatai lehetnek, etnikai, kulturális, nyelvi vagy vallási identitásuk miatt.

7. Cikk

A Felek biztosítják minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, a véleménynyilvánítás szabadságához, a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jogának tiszteletben tartását.

8. Cikk

A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek vallása vagy hite kifejezésére, úgyszintén vallási intézmények, szervezetek és egyesületek alapítására való jogot.

9. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak annak elismerésére, hogy minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a véleménynyilvánítási szabadsága magába foglalja a véleményalkotás szabadságát és az infor-

mációk, az eszmék megismerésének és közlésének szabadságát a kisebbség nyelvén, országhatárokon tekintet nélkül és hatósági szerv beavatkozása nélkül. A Felek biztosítani fogják nemzeti jogrendszerük keretein belül, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket ne érje hátrányos megkülönböztetés a tömegkommunikációs eszközökhöz való hozzájutásban.

2. Az 1. bekezdés nem akadályozza meg a Feleket abban, hogy a rádióadás és televíziós sugárzás vagy mozivállalkozás megindítását - hátrányos megkülönböztetéstől mentesen és objektív kritériumok alapján - engedélyhez kössék.

3. A Felek nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket a nyomtatott tömegkommunikációs eszközök létrehozásában és használatában. A rádió- és televízióadásokat szabályozó törvényi keretekben, amennyire lehetséges, biztosítani fogják és figyelembe veszik az 1. bekezdés rendelkezéseit, annak érdekében, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára lehetőséget nyújtsanak saját tömegkommunikációs eszközeik létrehozására és használatára.

4. A Felek megfelelő intézkedéseket hoznak jogrendszerük keretében annak érdekében, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára megkönnyítsék a tömegkommunikációs eszközökhöz való hozzájutást, ezzel is előmozdítva a toleranciát, és lehetőséget teremtve a kulturális sokszínűségnek.

10. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek elismerik kisebbségi nyelvének szabad és beavatkozás nélküli használatát úgy magánbeszélgetésben mint nyilvánosan, szóban és írásban.

2. A nemzeti kisebbséghez tartozó személyek által hagyományosan vagy jelentős számban lakott területeken, amennyiben azok a személyek úgy kívánják, vagy az ilyen kívánság megfelel a valóságos szükségnek, a Felek erőfeszítéseket tesznek arra, hogy biztosítsák - lehetőség szerint - e személyek és a közigazgatási hatóságok közötti kisebbségi nyelv használatát elősegítő feltételeket.

3. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek azt a jogot, hogy olyan nyelven,

amelyet megért, a legrövidebb időn belül tájékozottassá letartóztatásának okairól és minden ellene felhozott vád természetéről és indokairól, valamint hogy ezen a nyelven védekezhessen – ha szükséges – ingyenes tolmács segítségével.

11. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek azon jogát, hogy család- és utónevét kisebbségi nyelven használhassa, ugyancsak ennek hivatalos elismeréséhez való jogot, jogrendszerükben szabályozottnak megfelelően.

2. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy azon jogát, hogy saját kisebbségi nyelven cégtáblákat, feliratokat és egyéb magántermészetű információkat tegyen közzé a nyilvánosság számára láthatóan.

3. Olyan körzetekben, amelyek hagyományosan nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek által jelentős számban lakottak, a Felek törekedni fognak arra, hogy jogrendszerük keretében, beleértve, ahol helyénvaló, a más Államokkal való megállapodásokat, és figyelembe véve sajátos körülményeiket, a hagyományos helységneveket, utcaneveket és egyéb, a közösség számára szánt földrajzi megjelöléseket a kisebbség nyelven is kiírják, ha megfelelő igény van ilyen jelzésekre.

12. Cikk

1. A Felek, ha szükséges, az oktatás és a kutatás területén intézkednek úgy a nemzeti kisebbségeik, mint a többség kultúrájának, történelmének, nyelvének és vallásának megismerése előmozdítására.

2. Ebben az összefüggésben a Felek különösképpen megfelelő lehetőségeket fognak teremteni a tanítóképzésre és a tankönyvekhez való hozzájutásra, és megkönnyítik a különböző közösségek tanítói és diákjai közötti kapcsolatokat.

3. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy előmozdítják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára az oktatáshoz minden szinten a hozzájutás esélyegyelőségét.

13. Cikk

1. Oktatási rendszerük keretében a Felek elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a jo-

gát arra, hogy saját magán oktatási és képzési intézményeiket létrehozhassák és működtethessék.

2. E jog gyakorlása nem ró semmiféle pénzügyi kötelezettséget a Felekre.

14. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy jogát kisebbségi nyelvének megtanulására.

2. Nemzeti kisebbségek által hagyományosan és jelentős számban lakott területeken, megfelelő igény esetén, a Felek törekednek – lehetőségeik szerint és oktatási rendszerük keretein belül – annak biztosítására, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek megfelelő lehetőségük legyen kisebbségi nyelvüket megtanulni vagy ezen a nyelven tanulni.

3. A jelen cikk 2. bekezdését úgy kell végrehajtani, hogy az ne veszélyeztesse a hivatalos nyelv tanulását, vagy ezen a nyelven való tanítást.

15. Cikk

A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy megteremtik a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára azokat a feltételeket, amelyek a kulturális, a társadalmi és a gazdasági életben, valamint a közügyekben – különösképpen az őket érintőkben – való részvételhez szükségesek.

16. Cikk

A Felek tartózkodnak olyan intézkedések meghozatalától, amelyek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek által lakott területeken az arányokat megváltoztatják, és arra irányulnak, hogy korlátozzák azon jogokat és szabadságokat, melyek a jelen Keretegyezményben foglalt elvekből származnak.

17. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy szabadon és békésen határokon átnyúló kapcsolatokat hozzanak létre és tartsanak fenn olyan személyekkel, akik törvényesen tartózkodnak más államokban, kiváltképpen olyanokkal, akikkel etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásukban osztoznak, vagy kulturális örökségük közös.

2. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy nem akadályozzák a nemze-

ti kisebbségekhez tartozó személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy résznek vegyenek nemzeti és nemzetközi nemkormányzati szervezetek tevékenységében.

18. Cikk

1. A Felek törekednek arra, hogy - amennyiben szükséges - két- és többoldalú egyezményeket kössenek más Államokkal, kiváltképpen a szomszédos Államokkal, annak érdekében, hogy biztosítsák az érintett nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmét.

2. Adott esetben a Felek megfelelő intézkedéseket hoznak a határokon átnyúló együttműködés bátorítására.

19. Cikk

A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy a jelen Keretegyezményben lefektetett elveket tiszteletben tartják és végrehajtják, azokhoz – amennyiben az szükséges – kizárólag olyan megszorításokat, korlátozásokat vagy derogációkat alkalmaznak, amelyekről nemzetközi jogi okmányok rendelkeznek, különösen amelyek az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezményben és Kiegészítő Jegyzőkönyveiben található, amennyiben ezek lényegesek az említett elvekből származó jogok és szabadságok szempontjából.

III. FEJEZET

20. Cikk

A jelen Keretegyezményben foglalt elvekből eredő jogok és szabadságok gyakorlása során minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy tiszteletben tartja a nemzeti törvényhozást és mások jogait, különösen a többséghez tartozókat és más nemzeti kisebbségeket.

21. Cikk

A jelen Keretegyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely egyén számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely a nemzetközi jog alapvető elveivel, kiváltképpen az Államok szuverén egyenlőségével, területi integritásával és politikai függetlenségével ellentétes.

22. Cikk

A jelen Keretegyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni,

hogyan korlátozza vagy megsérti azokat az emberi jogokat vagy alapvető szabadságokat, melyek a Szerződő Felek bármelyike törvényeinek megfelelően vagy bármely más – amennyiben a Szerződő Fél részese – Egyezmény alapján biztosítható.

23. Cikk

A jelen Keretegyezményben foglalt elvekből eredő jogok és szabadságok – amennyiben az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezményben, vagy Kiegészítő Jegyzőkönyveiben azoknak megfelelő rendelkezések találhatók – az utóbb említett Egyezmény rendelkezéseivel összhangban lévőként értelmezendők.

IV. FEJEZET

24. Cikk

1. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága figyelemmel fogja kísérni a jelen Keretegyezménynek a Szerződő Felek általi végrehajtását.

2. Azok a Felek, amelyek nem tagjai az Európa Tanácsnak, a megállapítandó szabályok szerint fognak részt venni a végrehajtási mechanizmusban.

25. Cikk

1. A Keretegyezménynek az adott Szerződő Fél vonatkozásában történő hatálybalépését követő egy éven belül a Szerződő Fél az Európa Tanács Főtitkárának teljes körű tájékoztatást nyújt azokról a törvényhozói és egyéb intézkedésekről, amelyeket a Keretegyezményben felsorolt elvek hatályosulásáért tett.

2. Ezt követően minden Szerződő Fél a Főtitkárnak rendszeresen és minden alkalommal, amikor a Miniszteri Bizottság kifejezte e kérését, tájékoztatást nyújt a Keretegyezmény végrehajtását érintő minden lényeges lépésről.

3. A Főtitkár továbbítja a jelen cikkben foglaltaknak megfelelően nyújtott tájékoztatást a Miniszteri Bizottsághoz.

26. Cikk

1. Amennyiben a Felek által a jelen Keretegyezményben felsorolt elvek érvényesítése érdekében tett intézkedések megfelelőségét értékeli, a Miniszteri Bizottságot olyan tanácsadó bizottság fogja segíteni, melynek tagjai a nemzeti kisebbségek védelmének a területén elismert szakértelemmel rendelkeznek.

2. A tanácsadó bizottság összetételét és ügyrendjét a Miniszteri Bizottság fogja meghatározni a Keretegyezmény ha-

tálybalépését követő egy éven belül.

V. FEJEZET

27. Cikk

A jelen Keretegyezmény az Európa Tanács tagállamai részére áll nyitva aláírásra. A Keretegyezmény hatálybalépésének időpontjáig a Miniszteri Bizottság által meghívott bármely más Állam is aláírhatja. A Keretegyezményt megerősíteni, elfogadni, vagy jóváhagyni lehet. A megerősítő, elfogadási vagy jóváhagyási okmányokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

28. Cikk

1. A jelen Keretegyezmény hatálybalépésének napja a Keretegyezménynek a 27. Cikk szerinti, az Európa Tanács tizenkét tagállama általi elfogadástól eltelt három hónapot követő naptári hónap első napja.

2. Mindazon Tagállamok vonatkozásában, melyek ezt követően fogadják el a Keretegyezményt, a Keretegyezmény a megerősítő, elfogadási vagy jóváhagyási okmányok letétbe helyezésétől eltelt három hónapos időszakot követő naptári hónap első napján lép hatályba.

29. Cikk

1. A jelen Keretegyezmény hatálybalépése és a Szerződő Államokkal folytatott konzultáció után az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága az Európa Tanács Alapszabályának 20. d) Cikke alapján hozott többségi határozatnak megfelelően csatlakozásra kérhet fel minden olyan Államot, mely nem tagja az Európa Tanácsnak, és amelyet a Keretegyezmény aláírására a 27. Cikk rendelkezései

szerint meghívtak, de ezt még nem tette meg, továbbá bármely más nem-tagállamot.

2. A jelen Keretegyezmény minden csatlakozó Államra nézve a csatlakozó Államra nézve a csatlakozási okmányok az Európa Tanács Főtitkáránál történt letétbe helyezésétől eltelt három hónapot követő naptári hónap első napján lép hatályba.

30. Cikk

1. A Keretegyezmény aláírása vagy a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okmányok letétbe helyezése alkalmával minden Állam megnevezheti azt a területet vagy területeket, amely(ek) nemzetközi kapcsolataiért felelősséget visel, és ahol a jelen Keret-

etegyezményt alkalmazni fogják.

2. Bármely Állam bármely későbbi időpontban az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatában kiterjesztheti a jelen Keretegyezmény alkalmazását a nyilatkozatban meghatározott más területre. Az ilyen terület vonatkozásában a Keretegyezmény a nyilatkozatnak a Főtitkár általi kézhezvételét követő három hónapos időtartam lejártát követő hónap első napján fog hatályba lépni.

3. Az előző két bekezdés alapján tett bármely, a nyilatkozatban meghatározott terület vonatkozásában fennálló nyilatkozatot a Főtitkárhoz címzett értesítéssel vissza lehet vonni. A visszavonás a Főtitkárhoz eljuttatott nyilatkozat kézhezvételét követő három hónapos időtartam lejártát követő hónap első napján lép hatályba.

31. Cikk

1. Bármely Fél bármikor felmondhatja a jelen Keretegyezményt az Európa Tanács Főtitkárának tett bejelentéssel.

2. A felmondás a bejelentésnek a Főtitkár általi átvétele napjától számított hat hónap elteltét követő naptári hónap első napján lép hatályba.

32. Cikk

Az Európa Tanács Főtitkára a Tanács tagállamait, a többi aláíró Államot és minden olyan Államot, amely csatlakozott a jelen Keretegyezményhez, tájékoztatja:

a) minden aláírásról;

b) minden megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozó okmány letétbe helyezéséről;

c) a Keretegyezménynek a 28-30. Cikk szerinti történt hatálybalépése valamennyi időpontjáról;

d) a jelen Keretegyezményre vonatkozó minden jogcselekményről, értesítésről vagy közlésről.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Keretegyezményt.

Készült Strasbourghban, 1995. február 1-jén, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama és a jelen Keretegyezmény aláírására felkért vagy csatlakozó Állam részére hiteles másolatot küld.

3. § E törvény a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban 1998. február 1-jétől kell alkalmazni.

Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése

Tisztázásra szorul a nemzeti szuverenitás és az államiság fogalma a mai nemzetközi jogban

2011/1832. számú határozat

1. A Parlamenti Közgyűlés felhívja a figyelmet arra, hogy az Európa Tanács tagállamaiban belül számos független államiságra törekvő területi entitás létezik.

2. Az önálló államiság követelményei azonban még mindig vita tárgyát képezik a mai nemzetközi jogban.

3. Az államiság és a jogszerű elszakadás feltételeinek bizonytalansága, kisebbségi és emberi jogok jogsértései, valamint a demokrácia és a részvétel hiánya számos szakadár mozgalom kialakulásához járult hozzá, és ez Európában is veszélyezteti a békét, a stabilitást és a mai államok területi integritását.

4. A Közgyűlés megjegyzi, hogy a nemzeti szuverenitás és államiság fogalma a közelmúltban megváltozott. A fontosabb fejleményeket az ENSZ égisze alatt működő és Kanada támogatását élvező magas szintű Intervenció és Állami Szuverenitás Nemzetközi Bizottsága (ICISS) foglalta össze 2001-ben, és a jelentés megállapításait az ENSZ Közgyűlése is megvitatta.

5. Az ICISS kiállt amellett, hogy a „polgári lakosság multilaterális védelmének felelőssége” váltsa fel az önhatalmú, egyoldalú beavatkozásokat és a kétoldalú garanciákat:

5.1. Noha egyes katonai beavatkozásokat – így Törökország 1974-es ciprusi, a NATO 1999-es jugoszláviai és az Orosz Föderáció 2008-as grúziai hadműveleteit – jogosan vagy sem, de az emberi jogok súlyos megsértésének megakadályozása motiválta, ezek maguk is több esetben megsértették az emberi jogokat, és nem voltak képesek hosszú távú megoldást biztosítani a felszín alatt meghúzódó problémák kezelésére;

5.2. A Ciprus függetlenségével kapcsolatos kétoldalú garanciák sem tudták

megakadályozni a további konfliktusok kialakulását, sőt Ciprus esetében ezek éppen ürügyként szolgáltak az egyoldalú katonai beavatkozásra, ami összeegyeztethetetlen az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 2. cikk 4. pontjával, és az erőszak alkalmazását tiltó nemzetközi jog feltétlen alkalmazásának szabályával.

6. Az európai integráció és együttműködés a nemzeti szuverenitás egyes szempontjainak önkéntes feladását eredményezte, így különösen:

6.1. Az egyének jogainak és szabadságának védelméről „Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény” (ETS 5) által létrehozott felügyeleti rendszer gondoskodik. Ennek megfelelően az Egyezményt aláíró országok vállalták, hogy végrehajtják az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéleteit, ez pedig a nemzeti szuverenitás szempontjainak háttérbe szorulását eredményezte.

6.2. Az európai integráció, és különösen az eurózóna hivatalos fizetőeszközeként használt euró bevezetésével több olyan terület is az Európai Unióhoz került, amelyeket hagyományosan a nemzeti szuverenitás részének tekintenek. Különösen igaz ez a gazdaság- és monetáris politikára, és az integráció egyre nagyobb súllyal esik latba a pénzügyi és szociális politika kialakítása során is. A növekvő mértékű gazdasági integráció hasonló hatásokat eredményez olyan országokban is, amelyek nem tagjai az eurózónának vagy az Európai Uniónak.

7. A Közgyűlés álláspontja szerint ha a nemzetközi jog elismerné a nemzeti vagy etnikai kisebbségek, sőt egyes esetekben a nemzeti többség önrendelkezési jogát, az nem jelentené automatikusan az elszakadáshoz való jog elismerését. Az önrendelkezési jogot elsősorban az Európa Tanács nemzeti

kisebbségek védelméről szóló keretegyezménye (ETS 157) és a Közgyűlés 2003/1334. számú, „Az autonóm régiók pozitív tapasztalatai mint a konfliktusok megoldásának lehetséges eszközei Európában” című határozatában, valamint az egyéb vonatkozó nemzetközi jogi okmányokban szereplő módon kell biztosítani.

8. A Közgyűlés ezért:

8.1. ismételten felkéri azon tagállamokat, amelyek eddig még nem tették meg, hogy a lehető leghamarabb írják alá, ratifikálják és hajtsák végre a keretegyezményt, és tartsák tiszteletben a Közgyűlés 2003/1334. számú határozatában megfogalmazott alapelveket;

8.2. tovább folytatja az önrendelkezési mozgalmak eredetének és irányának elemzését a legszembetűnőbb tényezők vizsgálatával, különös tekintettel a nemzeti kisebbségi vagy etnikai csoportok közötti egyre éleződő feszültségekre, és segítséget nyújt a nemzeti parlamenteknek, hogy az önrendelkezés iránti követeléseket párbeszéd és békés tárgyalások útján rendezzék, és ezzel megelőzzék az erőszakot és az elszakadást;

8.3. felkéri a tagállamokat, hogy tartózkodjanak az egyes területek de facto hatóságainak azon területek elszakadását eredményező bármilyen elismerésétől vagy támogatásától, különösen a külső katonai beavatkozásokról;

8.4. megjegyzi, hogy ezen kérdéseket kizárólag békés úton és a nemzetközi jog alapján szabad rendezni;

8.5. javasolja, hogy az államiság feltételeit, beleértve a jogszerű elszakadás útján létrejövő új államokra vonatkozó előírásokat, valamint az államok nemzeti szuverenitása és területi integritása védelmének lehetséges módjait az Intervenció és Állami Szuverenitás Nemzetközi Bizottság e tárgyú konferenciájának keretében alapos vizsgálatnak vessék alá.

Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1735 (2006) sz. ajánlás – A nemzet fogalma

A közgyűlés által 2006. január 26-án (a 7. ülésen) elfogadott szöveg

1. 2003-ban a Parlamenti Közgyűlés megvitatta a nemzeti kisebbségek számára az anyaállamok által biztosított kedvezményes bánásmód kérdését a Szomszédos államokban élő magyarokról szóló, 2001. június 19-i magyar törvény fényében. A magyar törvénnyel összefüggésben, amely preambulumban meghatározza a nemzet fogalmát, a közgyűlés az 1335 (2003) sz. határozatban megjegyezte, hogy a mai napig „nincsen Európában általánosan elfogadott jogi definíciója a nemzet fogalmának”.

2. Annak tudatában, hogy szükséges pontosítani azt az alkotmányokban, illetve hatályos jogszabályokban használatos terminológiát, amely megfelel a különböző államokban élő állampolgárok közötti etnikai, nyelvi és kulturális kapcsolatoknak, különösen a nemzet szó használatát és a speciális történelmi vagy politikai kontextussal való összefüggéseket, a közgyűlés megvizsgálta, hogy a nemzet fogalma – ahol helyénvaló egy újragondolt és modernizált fogalom – segíthet-e és hogyan a nemzeti kisebbségek, illetve jogaik kérdésének megközelítésében a 21. századi Európában.

3. Egy olyan tanulmányban, amely a nemzet fogalmáról és európai használatáról készült, és amely 35 ország parlamenti delegációja által kitöltött kérdőív adatain, illetve a Jogi és Emberi Jogi

Bizottság által Berlinben, 2004. június 7-én szervezett meghallgatáson a jog- és politikatudomány szakértői részéről elhangzott nyilatkozatokon alapult, a Jogi és Emberi Jogi Bizottság megállapította, hogy nehéz, csaknem lehetetlen a nemzet fogalmának általános definícióját kialakítani.

4. A nemzet kifejezés mélyen a népek kultúrájában és történelmében gyökereszik, és magában foglalja identitásuk alapvető elemeit. Emellett szorosan kapcsolódik olyan politikai ideológiákhoz is, amelyek kihasználták és meghamisították eredeti jelentését. Továbbá, tekintettel az európai országokban beszélt nyelvek sokszínűségére, egy olyan fogalom, mint a nemzet, egészen egyszerűen lefordíthatatlan számos országban, ahol legfeljebb hozzávetőleges fordítások találhatók bizonyos nemzeti nyelveken. Másfelől viszont bizonyos nemzeti nyelvek által használt szavaknak nincsen megfelelő fordítása angolul vagy franciául, az Európa Tanács két hivatalos nyelvén.

5. A közgyűlés elismeri, hogy némely Európa tanácsi tagállamban a nemzet fogalmát az állampolgárság jelölésére használják, amely egy jogi kapcsolat (kapcsolat) az állam és az egyén között, tekintet nélkül ez utóbbi etnikai-kulturális származására; míg más tagállamokban ugyanez a fogalom egy olyan szerves közösséget jelöl, amely egy adott nyelvet beszél, és egy sor hasonló kulturális és történelmi hagyomány, múltjának hasonló értelmezése, illetve

a jelenére vonatkozó hasonló törekvés és hasonló jövőkép jellemzi. Egyes tagállamokban mindkét értelmezést párhuzamosan használják az állampolgárság, illetőleg a nemzeti (etnikai-kulturális) származás jelölésére. Emiatt a nemzet kifejezés néha kettős értelemben használatos, míg más esetekben két különböző szót alkalmaznak a két jelentéstartalom kifejezésére.

6. A közgyűlés szintén elismeri, hogy amikor a nemzetfogalom állampolgárságot jelent, valamifajta szerződéses kapcsolatot jelöl valamely természetes személy és az állam között, míg mindazon esetekben, amikor a nemzetfogalom egy etnikai-kulturális közösséget jelent, kulturális valóságot (kulturális tény vagy kulturális státust) jelöl, amelynek alapja egy természetes személy szabad és egyoldalú kötődése az adott közösséghez, és csak az adott közösség tagjai közötti kapcsolatokat érinti. A kulturális értelemben vett nemzet csak akkor válik jogalannyá (lásd a nemzetközi jogot), ha nemzetközileg elismert állammá szerveződik.

7. A közgyűlés megjegyzi, hogy a nemzetépítés és a nemzetállamok születésének meglehetősen összetett folyamata során, a modern európai államok legitimitásukat vagy a nemzetfogalom állampolgári, vagy pedig kulturális jelentésére alapozták. Azonban, amíg a két jelentéstartalom közötti különbség még tisztázásra szorul az Európa Tanács némely tagállamának alkotmányában, a nemzetállami fejlődés általános

iránya a nemzetállam átalakulása, az adott esettől függően a tisztán etnikai vagy etnocentrikus államból polgári állammá, illetve a tisztán polgári államból multikulturális állammá válhat, ahol nemcsak a természetes személyek, hanem a kulturális és nemzeti közösségek is rendelkeznek meghatározott jogokkal.

8. A közgyűlés szintén megjegyzi, hogy annak köszönhetően, ahogyan a nemzetállamok kialakultak a 19. században és a 20. század első felében, továbbá a nemzetállamok határainak a második világháború, illetve a hidegháború végén létrejött módosulása miatt, az Európa Tanács majdnem minden tagállamának területén élnek olyan különböző, az adott állam vagy polgári nemzet állampolgáraiból álló népcsoportok, amelyek azonban különböző kulturális nemzetekhez tartoznak, és azok tagjai. Az azonos etnikai-kulturális hátterű legnagyobb csoportokhoz mérve az alacsonyabb létszámú csoportok nemzeti kisebbségeket alkotnak, és nemzeti kisebbségeknek nevezik őket.

9. Ezek a – gyakran az államhatárok változása következtében létrejött – nemzeti kisebbségek vagy közösségek, amelyek államalkotó és társalapító tényezői annak a nemzetállamnak, amelynek a közösség tagjai állampolgárként alanyi jogokat élveznek nemzeti identitásuk megőrzése, kifejezése és ápolása érdekében, mint ahogyan azokat a közgyűlés 1201 (1993) sz. és 1623 (2003) sz. ajánlása, valamint a Nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény és a Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája rögzíti.

10. A közgyűlés azt is megállapítja, hogy miután a nemzeti kisebbségeknek mint ilyeneknek nincsen jogi személyiségük, nem lehetnek jogalanyok, így nem lehetnek részei szerződéseknak, illetve egyezményeknek. Azonban kollektív védelemben kell, hogy részesüljenek, és tagjaiknak élvezniük kell azt a lehetőséget, hogy akár önálló jogalanyként, akár jogi személyiséggel rendelkező különböző entitásokat alkotva, felléphessenek az adott nemzeti kisebbség identitásának és kulturális jogainak védelmében. Ezek nem területi vagy területhez kapcsolódó jogok, továbbá elismerésüket és védelmüket jogilag ki kell alakítani mind az adott nemzetállam szintjén, mind pedig a nemzeteken

átnyúló (nemzetközi) szinten.

11. A közgyűlés leszögezi, hogy a nemzeti kisebbségek identitásának megőrzésével kapcsolatos legfontosabb szerep arra az államra hárul, amelynek a nemzeti kisebbség tagjai az állampolgárai. Következésképpen, a közgyűlés felhívja a tagállamokat, hogy fogadjanak el olyan jogszabályokat és szabályozó intézkedéseket, amelyek elismerik a hagyományos nemzeti kisebbségeket, majd ezeket jóhiszeműen alkalmazzák. A politikai intézményekben való képviselőre vonatkozóan javasolja, hogy az állam a pozitív diszkrimináció elvét alkalmazza a nemzeti kisebbségek tagjaira, különösen ami a központi és decentralizált intézményekben való arányos képviseletet illeti (ideértve a végrehajtó testületeket is), legfőképpen azokban a régiókban, ahol az adott kisebbségek élnek.

12. A közgyűlés szükségesnek tartja megerősíteni minden egyes európai polgár kapcsolatát identitásával, kultúrájával, hagyományaival és történelmével, továbbá minden egyén számára lehetővé tenni, hogy egy kulturális nemzet tagjaként határozza meg önmagát, függetlenül az állampolgársága szerinti országtól vagy attól az állampolgársági nemzettől, amelyhez állampolgárként tartozik, továbbá hangsúlyosan szükségesnek tartja azon kisebbségek erősödő törekvéseinek támogatását, amelyek különösen tudatában vannak egy adott kulturális nemzethez való tartozásuknak. Mind politikai, mind jogi szempontból fontos ösztönözni az állam és a nemzeti kisebbségek közötti kapcsolatok toleránsabb megközelítését, amely elvezet minden egyén azon jogának elismeréséhez, hogy ahhoz a nemzethez tartozhasson, amelyhez felfogása szerint tartozik, akár az állampolgárság, akár a nyelv, kultúra vagy hagyományok szempontjából.

13. A közgyűlés utal arra, hogy 1335 (2003) sz. határozatában leszögezte, hogy „a kisebbségvédelem új és eredeti formáinak megjelenése, különösen az anyaországok részéről pozitív tendenciát jelent [...]”. Megállapította, hogy az államok számára az a lehetőség, hogy egyoldalú intézkedéseket hozzanak a határaikon túli kisebbségeik védelmében, függetlenül attól, hogy ezek a kisebbségek a szomszédos vagy más országokban élnek, a következő alap-

elvek tiszteletben tartásához van köve: a területi szuverenitás, a pacta sunt servanda elve, az államok közötti baráti kapcsolatok, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása – különös tekintettel a diszkrimináció tilalmára. Míg az anyaországok jogosan játszhatnak fontos szerepet a kisebbségi jogok fenntartásában, ha érdekelődést tanúsítanak az iránt, hogy mi történik a más országokban élő nemzetársaikkal, elengedhetetlen, hogy ez a támogatás tiszteletben tartsa azoknak az államoknak a jogrendjét, ahol az adott kisebbségek élnek, és bármilyen szabályozási cselekményt előzetesen egyeztessenek ezen államok kormányaival. Ugyanezek a jogok és kötelezettségek vonatkoznak minden államra, amely egyoldalú intézkedéseket kíván hozni olyan kulturális és nemzeti kisebbségek identitásának védelmére, amely kisebbségek különböző államokban élnek, és amelyeket ez utóbbi államok állampolgárai alkotnak.

14. A közgyűlés a nemzeti kisebbségi jogok biztosítását illetően kijelenti, hogy az Európa Tanács keretében működő Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusára jelentős szerep hárul a vonatkozó európai szabályok alkalmazásának biztosításához nyújtott támogatása révén. A közgyűlés szerint a konkrét utómunkálatok meghatározása érdekében újra meg kellene vizsgálni a 43 (1998) sz. ajánlást a területi autonómiáról és a nemzeti kisebbségekről, továbbá a 70 (1999) sz. ajánlást a helyi jogról/speciális státusról.

15. Figyelembe véve az Európa Tanács állam- és kormányfői által 2005. május 16-án és 17-én elfogadott Varsói Nyilatkozatot és Akciótervet, a közgyűlés felkéri a miniszteri bizottságot, hogy haladéktalanul kezdeményezzen párbeszédet az elfogadott döntések gyors megvalósítása érdekében. Az Akcióterv külön is rámutat arra, hogy „Európa hányatott történelme megmutatta, hogy a nemzeti kisebbségek védelme elengedhetetlen a béke fenntartásához és a demokratikus stabilitás fejlődéséhez. Egy magát pluralistának tekintő társadalomnak lehetővé kell tennie a társadalmi gazdagító kisebbségi identitások megőrzését és virágzását [...]”.

16. Következésképpen, a közgyűlés javasolja, hogy a miniszteri bizottság: 16.1. hívja fel azokat a tagállamokat,

amelyek ezt még nem tették meg, hogy írják alá és ratifikálják a Nemzeti kisebbségek védelméről szóló keret-egyezményt, a Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartáját és a Helyi önkormányzatok európai kartáját, amelyek alapvető eszközök a nemzeti kisebbségek vagy közösségek identitásának fenntartására, illetve tegyenek erre irányuló lépéseket;

16.2. hívja fel a tagállamokat, hogy nemzeti jogalkotásukban mozdítsák elő a nemzeti kisebbségek kulturális jogainak elismerését, többek között az Európa Tanács keretében működő Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusának területi autonómiáról és nemzeti kisebbségekről szóló 43 (1998) sz. ajánlása, illetve a helyi jogról/speciális státusról szóló 70 (1999) sz. ajánlása alapján;

16.3. hozzon megfelelő intézkedéseket annak biztosítására, hogy a tagállamok utasítsanak vissza minden olyan kísérletet, amely az állam etnikai tisztasá-

gának elősegítésére vagy az állam területének, illetve igazgatásának etnikai alapon való megszerzésére irányul, kivéve azon megerősítő intézkedéseket, amelyek célja a nemzeti kisebbségek igazságos képviselője országuk köz-igazgatásában mind központi, mind helyi szinten;

16.4. ösztönözze a tagállamokat, hogy hozzájáruljanak a tagállamok alkotmányait a jelenkori demokratikus európai standardokkal, amelyek elvárják az államoktól, hogy összes állampolgárukat, függetlenül azok etnikai-kulturális háttérétől, integrálják egy polgári és multikulturális közösségbe, és többé ne szervezzék és határozzák meg önmagukat kizárólag etnikai vagy kizárólag állampolgári államlaként;

16.5. alkossanak irányelveket a kapcsolatépítési folyamatra vonatkozóan egy adott államban és egy másik államban – főként a szomszédos államokban – élő kisebbség között, figyelembe véve azokat a kritériumokat, amelyeket a Ve-

leneci Bizottság 2001-es jelentésében a létező jogszabályok elemzésének fényében meghatározott, továbbá a közgyűlés vonatkozó határozatait és ajánlásait.

17. A közgyűlés utal arra, hogy a nemzeti kisebbségek jogairól szóló 1623 (2003) sz. ajánlásában sürgette a miniszteri bizottságot, hogy „tegye meg a szükséges intézkedéseket az Európai Unióval való együttműködés érdekében azzal a céllal, hogy a nemzeti kisebbségek védelmének területén közös politikát valósítsanak meg”. Megállapítja, hogy a miniszteri bizottságnak erre az ajánlásra adott válasza legalábbis szűkszavú volt. A közgyűlés ezért kéri a miniszteri bizottságot, hogy kérje fel Jean-Claude Juncker urat, hogy az Európa Tanács és az Európai Unió közötti kapcsolatokról szóló, készülő jelentésében, mélyebben foglalkozzon a nemzeti kisebbségek védelmére és jogaik elismerésére irányuló politikák összeegyeztetésének kérdésével.

EURÓPA TANÁCS PARLAMENTI KÖZGYŰLÉSE 2003/1334. SZ. HATÁROZAT - AZ AUTONÓM RÉGIÓK POZITÍV TAPASZTALATA, MINT A KONFLIKTUSOK RENDEZÉ- SÉNEK LEHETSÉGES FORRÁSAI EURÓPÁBAN (2003. JÚNIUS 24)

1. Az újjáéledő, intenzitásukban és gyakoriságukban változó feszültségek Európában, melyek az államokon belüli megoldatlan konfliktusok eredményei, a Parlamenti Közgyűlés figyelmében maradnak. Napjainkban Európában a legtöbb politikai válság ténylegesen az államokon belül jelentkezik.

2. E megújult feszültségek részben azoknak a területi változásoknak és új államok keletkezésének tulajdoníthatók, amelyek a két világháború és a korábbi kommunista rendszer 90-es években bekövetkező összeomlása nyomán jelentek meg.

3. Ezek a feszültségek tükrözik azt az elkerülhetetlen fejlődést, amelyen a nemzetállam fogalma átment, s amely a nemzeti szuverenitást és a kulturális homogenitást mint lényegi kérdést tekintette. Napjainkban, a demokrácia gyakorlatának valamint a nemzetközi jognak a fejlődését tekintve, az államoknak új elvárásokkal kell szembenézniük.

4. Legtöbb jelenlegi konfliktus nagyon gyakran az államok oszthatatlansága és az identitás elve közötti dichotómiaként vázolható fel, és az államok, valamint az identitásuk megőrzéséhez való jogot követelő kisebbségi csoportok közötti feszültségben gyökerezik.

5. Az európai államok óriási többsége ma olyan közösségeket foglal magában, amelyek eltérő identitással rendelkeznek. Egyesek közülük saját intézményeket követelnek, és külön törvényeket akarnak, melyek lehetővé teszik

eltérő kultúrájuk kifejezését.

6. Az államoknak a feszültséget meg kell előzniük olyan rugalmas alkotmányi vagy törvényhozási szintű egyezségekkel, amelyek elébe mennek ezen elvárásoknak. Hatalmat, illetve hatásköröket adván a kisebbségeknek önnön ügyeikre nézve, akár átruházván azt a központi kormányzattól, akár azzal megosztva, az államok néha összeegyeztethetik a területi egység elvét a kulturális sokszínűség elvével.

7. Az Európa Tanács, amely el van kötelezve a béke megőrzésére és az erőszak megelőzésére, amelyek lényegesek az emberi jogok, a demokrácia és a törvények uralmának előmozdításához, úgy véli, hogy az autonóm régiók pozitív tapasztalatai ihletforrásként szolgálhatnak arra, hogy miképp kell megoldani a belső politikai konfliktusokat.

8. Sok európai ország már megoldotta belső feszültségeit, illetve azok feloldása folyamatban van a területi és a kulturális autonómia különböző formáinak bevezetésével, melyek az elvek és a konkrét intézkedések azon széles skáláját foglalják magukban, amelyek segíthetnek a belső konfliktusok feloldásában.

9. Tagadhatatlan, hogy az autonómia olyan fogalom, amelynek negatív értelmezései lehetnek. Fenyegetésnek tűnhet az államok területi integritására nézve, a szecesszió irányába tett első lépésnek, azonban legtöbbször kevés tény támasztja alá e nézőpontot.

10. Az autonómia, ahogy azt azokban az országokban alkalmazzák, amelyek tiszteletben tartják nemzetiségeik alapvető jogait és szabadságát, jórészt úgy tekinthető, mint egy "államon belüli megoldás", mely lehetővé teszi a kisebbség számára, hogy gyakorolja jogait és megőrizze kulturális önazonosságát, miközben bizonyos garanciákat nyújt az állam egységére, szuverenitására és területi integritására nézve.

11. A "területi autonómia" kifejezést olyan, általában szuverén államokon belül kialakított berendezkedésre értik, ami által egy bizonyos régió lakosai tágabb hatalmi jogosítványokat kapnak, amelyek tükrözik sajátos földrajzi helyzetüket, és amely oltalmazza és előmozdítja kulturális és vallási hagyományai-

kat. A "kulturális autonómia" kifejezés a nyelvi és kulturális jogok gyakorlásának lehetővé tételére utal. Az esetek többségében ez egybeeshet a decentralizáció elvének alkalmazásával.

12. Az Európa Tanács tagállamainak többségében az alkotmány nem ismeri el az egyoldalú kiváláshoz való jogot. Azonban az oszthatatlanságot nem kell összetéveszteni az egységes állam fogalmával, és az állam oszthatatlansága ekként összeegyeztethető az autonómiával, a regionalizmussal vagy a föderalizmussal.

13. A politikai berendezkedések változatos formái felruházzhatók autonóm státussal, az egységes államokon belüli egyszerű decentralizációtól a hatalom valódi megosztásáig, illetve akár szimmetrikus, vagy aszimmetrikus módon, a regionális vagy föderatív államokban.

14. Korábban az autonómiát két szakaszban vezették be, és három módon hozták létre: regionális entitások létesítették, amikor a centralizált állam létrejött, területi feszültségek oldására vezették be, vagy a nemzetközi közöség kezdeményezésére.

15. Az autonómia nem varázsszer, és az általa nyújtott megoldások nem egyetemesen érvényesek és alkalmazhatók. Mindazonáltal, a kudarcokért nem az autonómia mint olyan hibáztatható, hanem alkalmazásának körülményei. Az autonóm státust mindig az illető terület földrajzi, történelmi és kulturális körülményeinek, valamint a sajátos esetek és konfliktus-zónák egészen sajátos jellemzőinek megfelelően kell kialakítani.

16. A belső feszültségek enyhítésére való tekintettel a központi kormánynak megértéssel kell reagálnia, amikor a kisebbségi csoportok, különösen, ha számottevőek és régóta élnek egy adott területen, nagyobb szabadságot követelnek saját ügyeik önálló intézésében. Ugyanakkor az autonómia elismerésének sohasem szabad a közösségben azt a benyomást keltenie, hogy a helyi önkormányzás kizárólagosan őrá tartozó probléma.

17. A sikeres autonómia a többség és kisebbség közötti, valamint a kisebbségek közötti, államon belüli kiegyensúlyozott viszonytól függ. Az autonóm státusnak mindig tiszteletben kell tartania az egyenlőség és a diszkrimináció-

mentesség elveit, és az államok területi integritásán és szuverenitásán kell alapulnia.

18. Nagy jelentősége van annak, hogy azok a növekvő előnyök, melyeket az autonóm entitások jogaiknál fogva élveznek, ne aknázzák alá az államok nemzetközileg elismert határait.

19. Az autonómia minden értelmezése, alkalmazása és kezelése az állami hatóságok, azaz a nemzeti parlamentek valamint intézményeik akaratára és megítélésére tartozik.

20. Pozitív diszkrimináció, azaz kedvezményezett képviselőt a központi kormányzat szerveiben, gyakran alkalmazható a kisebbségek hatékonyabb bevonására az országos ügyek intézésébe.

21. Alapvető fontosságú, hogy különleges intézkedések foganatosítandók a "kisebbségen belüli kisebbségek" védelmére is és annak biztosítására, hogy a többség és más kisebbségek ne érezzenek félelmet az autonóm entitásnak megadott hatalom miatt. Ezen autonóm entitásokon belül a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény szintén alkalmazandó a kisebbségeken belüli kisebbségek érdekében.

2. A Közgyűlés felkéri a tagállamok kormányait, hogy tartsák tiszteletben a következő alapelveket, amikor autonóm státust elismernek:

I. Az autonóm státusnak, mely meghatározás szerint a központi kormányzat és az autonóm entitás közötti kooperációtól és koordinációtól függ, az érintett felek közötti tárgyalásos megegyezésen kell alapulnia.

II. A központi kormánynak és az autonóm hatóságnak el kell ismernie, hogy az autonóm státus egy dinamikus folyamat része, és mindig a kölcsönös megegyezés tárgya.

III. Az autonómiával kapcsolatos statútumokra és az autonóm státus megala-
pozására vonatkozó alapelvekre nézve megfelelőbb lenne, ha ezek az alkotmányba foglaltatnának, mint csupán a törvényekben, mert így a módosításokra csak az alkotmánnyal összhangban kerülhet sor. A későbbi vitákat elkerülendő, az autonóm státusra vonatkozó megegyezésnek explicit módon meg-

kell határozni a hatalom, illetve a hatáskörök megosztását a központi és az autonóm hatóság között.

IV. Az autonóm státusra vonatkozó egyezmények garantálnia kell az autonóm hatóságok megfelelő képviselét és effektív részvételét a döntéshozatalban és a közügyek intézésében.

V. Az autonóm státusra vonatkozó egyezményeknek elő kell írniuk, hogy az autonóm entitások rendelkezzenek helyi szinten demokratikusan megvá-

lasztott törvényhozó és végrehajtó hatóságokkal.

VI. Az autonóm státusra vonatkozó egyezményeknek elő kell írniuk pénzalapok biztosítását és/vagy átutalását, amelyek lehetővé teszik az autonóm hatóságok számára, hogy a központi kormányzat által nekik átadott külön funkciókat gyakorolhassák.

VII. Annak biztosítására, hogy a hatalommal nem élnek vissza, külön mechanizmusokat kell létrehozni a központi

kormányzat és az autonóm hatóságok között támadt viták megoldására.

VIII. Ha a feszültségek a központi kormányzat és az autonóm hatóságok közt fennmaradnak, a nemzetközi közösség támogathatja a megegyezési folyamatot.

IX. A hatáskörök autonóm entitásokra való átruházása során parancsoló módon védelmezni kell a közöttük élő kisebbségek jogait, amelyeket nem lehet semmibe venni vagy elnyomni.

1713 (2010) sz. Határozat Kisebbségvédelem Európában: legjobb gyakorlatok és hiányosságok a közös standardok végrehajtásában

1. A Parlamenti Közgyűlés a nemzetközi emberi jogok szerves részeként emeli ki a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmének alapvető fontosságát annak érdekében, hogy egyenlőség, igazságosság, stabilitás, biztonság és béke legyen Európában.

2. A Közgyűlés emlékeztet a nemzeti kisebbségek jogairól szóló 1492 (2001), 1623 (2003) és az 1766 (2006) ajánlásaira, és tisztelettel adózik az ETS No. 157-nek (Keretegyezmény a nemzeti kisebbségek védelméről) és az ETS No. 148-nak (A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája), melyek az elmúlt években alapvető szerepet játszottak az Európában élő nemzeti kisebbségek védelmének javításában és jogaik érvényesülésének előmozdításában.

3. Sajnos a két eszköz még nem vált általánosan elfogadott standarddá Európában, mivel az Európa Tanács tagál-

lamai közül még néhány nem ratifikálta azokat.

4. Eddig négy ország – Belgium, Görögország, Izland és Luxemburg – aláírta, de nem ratifikálta, és négy állam – Andorra, Franciaország, Monaco és Törökország – alá sem írta és nem is ratifikálta a Keretegyezményt. A Közgyűlés felszólítja a fent említett államokat, hogy a lehető leghamarabb fenntartások és korlátozó nyilatkozatok nélkül írják alá és/vagy ratifikálják a Keretegyezményt. A Közgyűlés továbbá elítéli, hogy az ügyben nem történt előrelépés azóta, hogy 2006-ban az utolsó ajánlás elfogadásra került.

5. A Közgyűlés sajnálja, hogy a Keretegyezményt aláíró és/vagy ratifikáló államok által megfogalmazott fenntartásokat és korlátozó nyilatkozatokat még nem vonták vissza és újra kéri az érintett államokat, hogy tegyék meg azt.

6. A Regionális vagy Kisebbségi Nyel-

vek Európai Chartáját eddig 24 állam ratifikálta. További kilenc állam aláírta a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját és a kilenc államból néhány a közeljövőben ratifikálni is fogja azt. De a mai napig az Európa Tanács tagállamainak kb. fele még nem iratkozott fel az említett jogi intézményre.

7. A Közgyűlés emlékeztet arra, hogy az egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve olyan alapvető emberi jogok, melyek a Keretegyezmény 4. cikkében már szerepelnek. A Közgyűlés rendkívül sajnálatosnak tartja azt, hogy az Európa Tanács tagállamai közül csak 17-en ratifikálták a Európai Emberi Jogi Egyezmény (ETS No. 177) 12. számú kiegészítő jegyzőkönyvét és azt is, hogy csak 20 tagállam írta alá azt. Fontos megjegyezni, hogy két tagállam - Franciaország és Monaco - még nem írta alá a Keretegyezményt és a 12. számú kiegészítő jegyzőkönyvet sem. A Közgyűlés ismételtlen fel-

szólítja azokat az államokat, amelyek még nem tették meg, hogy írják alá és/vagy ratifikálják a 12. számú kiegészítő jegyzőkönyvet a lehető legrövidebb időn belül.

8. A Közgyűlés megerősíti, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelme elengedhetetlen ahhoz, hogy a teljes és hatékony egyenlőség garantálva legyen minden ember számára. Továbbá elengedhetetlen azért is, hogy megőrizzük a politikai és szociális stabilitást és a demokratikus biztonságot, megelőzzük a társadalmi feszültségek kialakulását, és hogy előmozdítsuk a kulturális és nyelvi sokszínűséget Európában.

9. A fokozott kisebbségvédelem attól függ, hogy általánosan milyen a sokféleségre irányuló politikai és kulturális befogadóképessége a társadalomnak. Ez fejlett oktatási és kulturális politikát igényel valamennyi tagállamban.

10. A Közgyűlés üdvözli a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmének terén végbemenő fejlődést. A fejlődés a Keretegyezmény elfogadását követő 11 évben ment végbe azokban az államokban, amelyek ratifikálták a Keretegyezményt. A Közgyűlés ebben az összefüggésben megjegyzi, hogy a Keretegyezmény az „alapelvek dokumentuma“, és hogy az elvek gyakorlati átvétele országonként különbözhet. A részes államok – Keretegyezményben foglalt rendelkezéseknek való megfelelési – vizsgálata során a Tanácsadó Bizottság releváns adatok széles választékát halmozta fel.

11. A Közgyűlés úgy véli, hogy hasznos lenne a lehető legszélesebb körben terjeszteni a Keretegyezmény részes államainak legjobb gyakorlatait azért, hogy ezek a legjobb gyakorlati példák egyfajta iránymutatást adjanak a nehézségeket leküzdeni kívánó tagállamoknak és azért, hogy tovább javítsák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmét és a társadalmi sokszínűség tisztelgését tartását.

12. A Közgyűlés megjegyzi, hogy egyes Keretegyezményt ratifikáló országokban a nemzeti kisebbségek helyzete még mindig nagyon messze van az ideálistól. Bár a Keretegyezményben foglaltak végrehajtása új és hatékonyabb megoldásokat eredményezett

az érintett területen, több hiányosság és hiba merült fel a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek megfelelő védelmének biztosításában. Egyes államokban a Keretegyezményben foglaltak végrehajtási folyamata nemcsak jó gyakorlatokat, de komoly problémákat is magával hozott. Nevezetesen:

12.1. Nagyon gyakran a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelme politikai kérdésnek minősül, és annak mértéke az adott politikai helyzettől függ. A védelmet erősítő politikák végrehajtása gyakran megszűnik a kormányzó pártok vagy koalíciók változtatásait követően. Ezek a változások néha a különböző állami intézmények közti kompetenciák átruházását jelentik. Sőt, a politikai változások következtében néhány állam azokat a politikákat fejleszti, amelyek a többségi (hivatalos, „állami”) nyelvet és kultúrát támogatják és ebből kifolyólag károsak a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmére nézve.

12.2. A keretegyezmény végrehajtásának állapota változó minden tagállamban attól függően, hogy mekkora mértékű a decentralizáció. Egyes államokban a kisebbségvédelemmel kapcsolatos hatáskörök helyi hatóságokra történő átruházása vezetett romláshoz az utóbbi időben. A Keretegyezmény Tanácsadó Bizottsága számos problémát azonosított ezen a területen:

12.2.1. Lehetséges, hogy nem tiszta a kompetenciák megosztása a központi és a regionális szintek közt, a központi és regionális szinteken alkalmazott normák ellentmondásosak lehetnek, vagy lehetséges, hogy a központi hatóságokat eddig kizárólagosan illető hatáskör egy része a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmét illetően átruházódott a helyi önkormányzatokra;

12.2.2. A helyi hatóságok nem hajtják végre a Keretegyezményben foglaltakat, mert hiányosak a központi költségvetés forrásai és/vagy hiányos a politikai akarat;

12.2.3. A helyi hatóságok döntéseket hoznak és/vagy intézkedéseket tesznek, amelyek összeegyeztethetetlenek a Keretegyezmény elveivel (például helyi politikusok gyűlöletbeszéde, iskolai szegregáció, ami gátolja a nemzeti kisebbségek képviselőinek részvételét a közügyekben);

12.2.4. Ezen kívül, bizonyos államokban a központi kormányzat arra kötelezi a helyi hatóságokat, hogy aktívan korlátozzák a nemzeti kisebbségek

nyelvi jogait a hazai szabályozás alapján, amely intézkedések ellentmondanak a Keretegyezménynek és a Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának.

13. Másrészt, a közgyűlés a Keretegyezmény Tanácsadó Bizottságának vizsgálati eredményeinek alapján tudomásul veszi, hogy számos részes állam jó példával szolgált a Keretegyezmény végrehajtása során. Például:

13.1. A helyi hatóságok számos pozitív intézkedést vállaltak annak érdekében, hogy megerősítsék a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek nemzeti hatóságok általi védelmét (például egyes kisebbségi csoportok hivatalos elismerése, kisebbségi csoportok tevékenységének támogatása, romák esélyegyenlőségének elősegítése). Sok esetben a helyi hatóságok aktívabbak, mint a közép szintű igazgatás;

13.2. Létrehoztak helyi szinten kisebbségi kérdésekkel foglalkozó speciális intézményeket (ombudsmanok) és kiderült, hogy tevékenységük hatékony a gyakorlatban.

14. Ebben az összefüggésben a Közgyűlés a Bécsi Egyezmény szerződések jogairól szóló 27. cikkére hivatkozva emlékeztet arra, hogy a részes fél nem hivatkozhat a belső jogrendszerének rendelkezéseire annak igazolásául, hogy elmulasztotta a szerződés végrehajtását. Ezért a Keretegyezmény rendelkezései korlátozás vagy kivétel nélkül minden állami szervre vonatkoznak, függetlenül attól, hogy szövetségi, centralizált, vagy decentralizált struktúrájú az érintett állam.

15. A Közgyűlés emlékeztet arra, hogy a részes államok, pontosabban a részes államok központi szervei felelősek a Keretegyezményben foglaltak helyi és regionális önkormányzatok által történő megfelelő végrehajtásáért, függetlenül attól, hogy milyen a hatáskörmegosztás a nemzeti jogban.

16. A Közgyűlés utal a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának kiegészítő jegyzőkönyvére, amelyben megfogalmazták, hogy a helyi hatóságoknak joga van részt venni a közügyekben (CETS 207). Ennek aláírására 2009 november 16-tól van lehetőség. A protokoll támogatja a kisebbségek helyi szintű politikába történő befogadását, és a kisebbségek helyi politikai döntéshozatalba és a szociális, valamint

a kulturális életbe történő szorosabb bevonását. Ezért a Közgyűlés sürgeti a tagállamok parlamentjeit, hogy vizsgálják meg a protokoll ratifikálásának lehetőségét.

17. A Közgyűlés megjegyzi továbbá, hogy a Keretegyezmény személyi hatálya továbbra is komoly problémákat vet fel. Ez minden bizonnyal a nemzeti kisebbségek Keretegyezményben történő pontos meghatározásának hiánya miatt van, amely széles teret hagy a részes államoknak arra, hogy mérlegelni tudjanak. Ez azonban nem vezethet önkényes, vagy diszkriminatív különbségtételhez a különböző kisebbségekhez tartozó egyének körében. Ebben a vonatkozásban a következő kérdések merülnek fel:

17.1. A legtöbb állam a Keretegyezmény alapján nyújt oltalmat, melynek kritériuma az állampolgárság. Ennek ellenére bizonyos államokban jelentős számú nemzeti kisebbségekhez tartozó egyén nem tud részesülni ebben az oltalomban, mert nem rendelkeznek állampolgársággal az érintett részes államban (például olyan személyek, akik hontalanná váltak egy állam felbomlása után);

17.2. Egyes államok eleve kizárnak bizonyos etnikai csoportokat a Keretegyezmény hatálya alól, úgy, hogy a Keretegyezmény személyes és területi hatályát csak nagyon szűk körre terjesztik ki.

17.3. Gyakran különbséget tesznek az „őshonos” és más nemzeti kisebbségek között, ami a gyakorlatban a Keretegyezményben garantált jogok diszkriminatív alkalmazását jelenti.

18. A Közgyűlés emlékeztet arra, hogy A külföldiek helyi közéletben való részvételéről szóló egyezmény (ETS No. 144) kiemeli, hogy javítani kell a külföldiek saját közösségükbe történő integrációját, különösen úgy, hogy több lehetőséget kell teremteni számukra az állami ügyekben való részvételre. Az Egyezményben foglaltak teljes körű végrehajtása minden bizonnyal ösztönözné a multikulturális közösségek közti konstruktív párbeszédet. Ezért nagyon sajnálatos, hogy a mai napig csak nyolc tagállam ratifikálta ezt az Egyezményt, és csak öt másik írta alá. A tagállamok parlamentjeinek intézkedéseket kellene foganatosítani annak érdekében, hogy aláírják és ratifikálják az Egyezményt.

19. A Közgyűlés kihangsúlyozza a részes államok köteletségének fontosságát abban, hogy megteremtsék a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek kulturális, társadalmi és gazdasági életben, valamint közügyekben történő részvételének feltételeit, különösen az őket érintő kérdésekben (a Keretegyezmény 15. cikke). A közéletben való részvétel nemcsak a választott testületekben való részvételt jelenti, hanem ez kiterjed a végrehajtó hatalomra és a közszolgáltatásra is. A részvétel hiánya ezen a területen szorosan kapcsolódik a társadalmi- gazdasági életben való részvétel hiányához, és ez fordítva is igaz. Ezt a társadalmi- gazdasági kirekesztettség példáival lehet a legjobban illusztrálni.

20. A Közgyűlés kihangsúlyozza, hogy a tagállamokban a nemzeti kisebbségi tanácsok vagy testületek pozitív hatással lehetnek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmére. A kormányoknak tartózkodniuk kell a szervezetekbe és a szervek tevékenységébe történő beavatkozástól, és megfelelő igazgatási és pénzügyi forrásokat kell biztosítaniuk a működésükhöz.

21. A Közgyűlés emlékeztet arra, hogy azok a tagállamok, amelyek még nem ratifikálták a Keretegyezményt, kötelesek eleget tenni a nemzetközi jog más eszközeinek, beleértve az EBESZ-ben vállalt politikai kötelezettségeket, különös tekintettel az 1990-es Koppenhágai Nyilatkozatra, és más Európa tanácsi egyezményekre (Európai Emberi Jogi Egyezmény (ETS No. 5) és az Európai Szociális Charta (ETS No. 35)). A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogai nem mindig érvényesülnek megfelelően.

22. Következésképpen, a Közgyűlés felszólítja az összes tagállamot, hogy:

22.1. biztosítsa a megkülönböztetésmentesség alapelveit, az egyenlőség és a sokszínűség elismerése a gyakorlatban is valósuljon meg, mégpedig az Európa Tanács jelentős eszközeinek foganatosításával és ez független legyen a politikai változásoktól;

22.2. biztosítani kell, hogy minden – nemzeti, vallási vagy nyelvi – kisebbségi csoport élvezhesse a szabad önmeghatározás és véleménynyilvánítás jogát és szabadon fejleszthesse identitását;

22.3. támogassák minden szinten (országos, regionális és helyi szinten) a toleranciát, a pluralizmust, a nyitottságot és a valódi párbeszédet a hatóságok és a kisebbségek közt.

23. A Közgyűlés kifejezetten felhívja azokat az államokat, amelyek ratifikálták a Keretegyezményt a nemzeti kisebbségek védelméről, hogy biztosítsák annak megfelelő végrehajtását a megértés és a tolerancia szellemében, valamint hogy ezt a jószomszédság, baráti kapcsolatok és államok közti együttműködés alapelveinek megfelelően tegyék (Keretegyezmény 2. cikke). Ezért sürgeti az államokat, hogy:

23.1. biztosítsák a kormányváltásoktól függetlenül a politikák folyamatosságát és következetességét;

23.2. biztosítsák, hogy a Keretegyezményt az állam területén és minden hatalmi ágban (végrehajtó, törvényhozó és bírói), valamint az igazgatás minden szintjén (helyi, regionális és központi) kivétel nélkül alkalmazzák, függetlenül attól, hogy szövetségi vagy centrális államról van szó;

23.3. tisztázzák a központi és helyi hatóságok közti hatáskörmegosztást és pontosan határozzák meg a helyi önkormányzatok szerepét és felelősségét a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyekre vonatkozóan;

23.4. alkalmazzanak rugalmasabb megközelítést a Keretegyezmény alkalmazási körét illetően, különösen úgy, hogy nem teszik kizárólagos kritériummá az állampolgárságot, így minden kisebbségekhez tartozó személy élhet a Keretegyezmény által biztosított jogaival;

23.5. tegyék meg a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy a kisebbségekhez tartozó személyek hatékonyan részt vehessenek a szociális, gazdasági és kulturális életben, valamint a médiában és a közügyekben;

23.6. tartózkodjanak olyan törvények elfogadásától, melyek – a Keretegyezményben foglaltakkal ellentétes szellemben íródtak és így veszélyeztetik annak rendelkezéseit – eltérnek a nemzeti kisebbségek nyelvi jogaitól, illetve kötelezik az állami szerveket és a helyi önkormányzatokat, hogy a kisebbségi jogok gyakorlatával ellentétesen cselekedjenek.

1. A Közgyűlés nevében a szöveget az Állandó Bizottság fogadta el 2010. március 12-én (lásd Doc. 12109, Doc. 12141) + 1904 (2010)-es ajánlás

Unja már, hogy a nyomdák többsége csak többbezres tételekben gondolkodik, vagy fénymásolt minőséget kínál?

Hozzuk a megoldást,

ha csak néhány tucat szórólapra, falunapi plakátra, belépőjegyre, kisebb mennyiségű névjegykártyára van szüksége.

Nívós nyomdai termékek gyorsan, kis tételben is, kedvező áron

- **plakátok** már 0,34 €-től (A3 méret, 90 g/m² színes nyomdapapír)
- **szórólapok** már 0,10 €-től (A5 méret)
- **belépő- és tombolajegyek** már 0,20 €-től (perforálással, sorszámozva, védjeggyel)
- **oklevelek és köszönőlevelek** már 0,37 €-től (300 g/m² papír, A4 méret)
- **képeslapok** már 0,15 €-től (300 g/m² papír, A6 méret)
- **névjegyek** már 0,05 €-től
- **fotókönyvek és fotófüzetek** (pl. a falunapok vagy más rendezvények eseményeinek megőrkítésére) már 5,90 €-től (A6 méretű fotófüzet)
- **exkluzív kivitelezésű meghívók, értesítők** már 1,90 €-től (lézerrel vágott vagy gravírozott kreatív papíron)

- **profi grafikai tervezés**
- **megszövegezés** magyar és szlovák nyelven
- csúcsmínőségű **digitális nyomtatás**
- **könyvkötészet** munkák
- a termékek **gyors kikészítése** futárszolgálattal

Óriásplakátok Dunaszerdahelyen és környékén **már 99,- €-től.**

Kérjen bővebb tájékoztatást, konkrét árajánlatot munkatársainktól a ☎ **031-591 26 26**-os ügyfélszolgálati telefonszámunkon!

Többszöri vagy rendszeres megrendelés esetén akár **15% árengedmény.**